

JUUNI 1939

Wotet

HIND
35
SENTI

Naisite ja kodunde kuukiri

MARGARET MITCHELL

Romaan „Tuulest viidud“ on lühikese ajaga tõlgitud kõigisse keeltesse. Levinud inglise keeles üle 2 milj. eks.

JO VAN AMMERS-KÜLLER

ALICE LYTTKENS

PEARL S. BUCK

Rootsi kuningas annab üle 1938. a. Nobeli auhinna

ELIZABETH RUSSELL

Kirjastus „MARETI“ väljaandel ilmub uus

romaanide sari:

Laasaegsete kuulsamate NAISKIRJANIKKUDE ROMANID

Selles sarjas ilmuvad järgmised romaanid:

Margaret Mitchell'i „Tuulest viidud“	2 raamatus, kokku .	ca 1600 lk.
Pearl S. Buck'i „Ema“	.....	350 „
Jo van Ammers-Küller'i „Prints inkognito“	.....	300 „
Elizabeth Russell'i „Isa“	.....	350 „
Alice Lyttkens'i „Mida meie kõik igatseme“	.....	300 „

5 maailmakuulsalt naiskirjanikult 6 raamatut, kokku ca 2900 lk.

Hinnad seltellimisel kogu sarjale:

Kohe makstes:

25. augustini s. a. brošüüris	Kr. 23.—,	kalingurköites	Kr. 29.—
25. oktoobrini s. a. „ „	26.—,	„ „	32.—

Järelmaksuga kogu sarjale:

Tellimise andmisel tuleb kohe tasuda brošüüris	Kr. 4.—,	kalingurköites	Kr. 6.—
iga raamatu ilmumisel	„ ä „ 3.50,	„ ä „	4.—

Väljaandmine teostub 1939. aastal ja 1940. a. esimestel kuudel.

Iga raamat saadetakse tellijale ilmumisel kätte.

Pärasit ilmumist maksab kogu sari brošüüris kr. 29.—, kalingurköites kr. 35.—

Tellimishinna võib sisse maksa Kirjastus „MARETI“ posti jooksvale arvele nr. 22-01.

Kirjastus „Maret“, TARTUS, ÜLIKOOLI 25

Posti jooksev arve nr. 22-01. Telefonid 35-20, 39-75 ja 41-90.

Ilmus müügile suure ja huvitava kevadenumbrina

„Vallatu Magasin“
nr. 11

Müügil kõikjal. ● Hind 50 senti.

Justiinia Tüüna

Maret

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

NR. 6 (54)
5. AASTAKÄIK

JUUNI 1939
TRÜKITUD 34500 EKSEMPL.

*Hommik
järvel*

SUVI

Sa ärkad hommikul ja värskes vees
sul väsimuse liikmeist loputab.
Su laual päike helendab kui mesi,
suur suvi aknast sisse koputab.

Sa heidad eelse nagu kantud särki
ja minetad kõik mured tunased.
Maailm on jälle uus ning meele järgi,
su enda huuled — meelad, punased.

ALPHONSE DAUDET

Väike reetur

Ta nimi oli Stenne, väike Stenne.

Ta oli Pariisi laps, kõhn ja kahvatu, kümme, võib-olla ka viisteist aastat vana; nonde jõmpskate vanust ei tea ju kunagi kindlasti. Ema oli surnud; isa, endine mereväelane, oli pargivaht Temple'i linnajaos. Väikesed lapsed, lapsetüdrukud, vanad naised klapptoolidega, vaesed emad, kogu too jalutav Pariis, kes otsib sõidukite eest varju neis tänavaid ääristavais puistikkudes, tundis Stenne-isa ja pidas temast lugu. Teati ju, et nonde karmide vurrude all, mis hirmutasid koeri ja pinkidel istujaid, oli peidul lahke ja hell, peagu emalik naeratus ja et selleks, et seda näha, polnud tarvis muud kui küsida vanamehelt: „Kuidas teie väikese poja käsi käib?“

Ta ju armastas nii väga oma poega, see Stenne-vana! Ta oli nii õnnelik, kui poiss õhtupoolikul koolist vabanedes tuli talle järele ja nad siis üheskoos tegid ringkäigu alleedel, seisatades iga pingi kohal, et tervitada tuttavaid ja vastata nende viiakuseavaldustele.

Piiramise *) ajal muutus kõik haletsemisväärselt. Isa Stenne park suleti, sinna paigutati petrooleumiladu; ja vaene mehike, kes pidi alatiselt valvel olema, viitis oma aega tühjadel ja laastatud puistikkudel — ükski, suitsetamata ja saamata näha oma poega muidu kui alles hilja õhtul kodus. Maksis näha ta vurre, kui ta rääkis preislasist... Kuid väike Stenne, tema ei kurnud liialt selle elumuutuse üle.

Piiramine! See oli ju nii tore poisipõngerja meelest. Ei enam muret kooli ega millegi muu pärast! Alati vaba aeg ja tänav nagu laadaplats!

Poiss jooksis kuni õhtuni väljas. Ta saatis vallidele marssivaid pataljone, käies kaasas kõigepealt nendega, kellel oli hea orkester; ja seda tundis väike Stenne põhjalikult. Ta kinnitas, et 96. pataljoni orkester ei kõlvanud õieti kuhugi, aga et 55. pataljoni orkester oli suurepärase. Vahetevahel ta vaatles tagavaraväe puudulikke harjutusi.

Korv kaenlas, tungis ta neisse pikkadesse sabadesse, millised talviseil hommikul gaasivalgustuse hämaruses moodustasid lihunikke ja pagarite võretatud akende taga. Siin tehti siis vees seistes tutvust ning räägiti poliitikast ja isa Stenne pojalt tahtis muidugi igaüks kuulda ta arvamusi. Aga kõigest toredam oli siiski üks nõõbimäng, too tuntud „kalossimäng“, mis Bretagne'i tagavaraväelaste kaudu oli piiramise ajal moodi läinud. Kui väike Stenne polnud vallidel ega pagari juures, võis teda alati leida turult kalossimängu juurest. Ta ise muidugi ei mänginud, kuna selleks oli vaja raha; ta rahuldus vaid palja pealtvaatamisega.

Eriti keegi suur sinise kuuega mängija, kes ei pannud mängu kunagi vähemat kui sajasaolist, äratas temas imestust. Kui ta jooksis, siis kõlisesid hõberahad ta kuue põues.

Kord, otsides väikese Stenne jalgade juurde veerenud münti, ütles suur talle madala häälega:

„Mis sa siin jollitad, eh?... Noh, hea küll, kui tahad, siis ütlen sulle, kust neid võib saada.“

*) Pariisi piiramine kestis 19. sept. 1870. a. kuni 28. jaan. 1871. a.

Ja usaldavalt uue päeva algus
su poole õitsvaid ande ulatab.
Maad, merd ja metsa tulvav kaunis valgus
su loodusega ühte sulatab.

Sa leiad rõõmu igast puust ja lillest
ja laulvast linnust, loomast pisimast
ja mõnest hetkelisest pilgust, millest
saad aimu teise rõõmust sisimast.

Sa elad nii, kuis jumal sind on loonud,
ja mõtled mõtteid siiraid, patuseid,
end õhtuks päevast oled purju joonud,
ööks otsid jälle uusi katuseid.

Kui mäng oli lõppenud, viis ta Stenne kõrvale ja andis talle nõu tulla kaasa preislastele ajalehti müüma, millega võivat teenida kolmkümmend franki käigult. Põlglikult tõrjus Stenne säärase ettepaneku tagasi ja ei tulnud isegi kolme päeva jooksul mängu vaatama. Ta ei söönud ega maganud kogu aja õieti. Öösel ta nägi unes suuri kalossivirnu, mis kuhjatud ta voodi äärde, ja sajasoulisi rahatükke välkudes põrandal veeremas. Kiusatus oli liiga suur. Neljandal päeval läks ta taas turule, kohtas seal suurt poissi ja andis ahvatlusele järele...

Nad läksid retkele ühel lumisel hommikul, kott õlal, ajalehed hõlma all peidus. Kui nad jõudsid Flandria väravale, koitis päev. Suur haaras Stennet käest, ja lähenedes vahile — punasenalisele ja vaiksusele ning tublile garnisonisõdurile —, ta lausus sellele haleda häälega:

„Lubage meid läbi, pai härra... Meie ema on haige, isa on surnud. Me tahame, mu väike vend ja mina, minna väljale kartuleid korjama.“

Ta nuttis. Stenne vaatas häbenedes maha. Vahisõdur silmitses neid hetke, heitis kiire pilgu tühjale hämarale teele ja ütles kõrvale astudes:

„Minge väledasti.“ Siis hüppasid poisid kiiresti Auberwilliers'i teele ja suur naeratas rõõmu pärast.

Segaselt nagu unes nägi väike Stenne kasarmuiks muudetud tehaseid, märgade räbalatega kaetud mahajäetud vallikindlustisi ja pikki suitsutorne, mis kerkisid läbi udu purustatuna ja tühjadena taeva poole. Siin-seal paistis vahisõdureid ja ohvitseri, kes pikksilmaga vaatlesid kaugusse, ja väikesi telke, mis ligunesid vahituledest sulatatud lumes. Suur tundis teed ja läks otse üle põllu, et vältida vahte. Siiski sattusid nad ühele vabatahtlikkude valvemeeskonnale, ilma et oleksid saanud sellest mõõda hiilida. Vabatahtlikud olid küürus, veega täidetud kraavis raudtee ääres. Sel korral pidi suur jälle hakama seletama oma lugu, kuna neid ei tahetud läbi lasta. Siis — suur kurtis parajasti oma häda — astus vahimajast teele vana seersant, täiesti valge habemega ja kortsus näoga nagu isa Stenne.

„Minge, vaesekesed, ärge nutke!“ ütles ta poistele. „Võite minna kartuleid otsima, aga enne tulge sisse veidi soendama... Tolle jõmpsika nagu on päris jääs!“

Oh ei, mitte sugugi! Väike Stenne ei värisenud külmast, vaid hirmust ja häbist. Vahimajas nägid nad mõningaid sõdureid haletsemisväärselt kükitatavat tule ümber, mille paistel nad oma püssitikkude otsas praadisid kuivikuid. Mehed surusid endid koomale, et teha poistele ruumi. Poisid said ka raasu kuivikut ja veidi kohvi. Kui nad parajasti seda jõid, ilmus uksele üks ohvitser, kutsus seersandi, rääkis temaga õige tasa ja nad lahkusid koos.

„Poisid,“ ütles seersant tagasi tulles rõõmsalt, „täna õösel saame tubakat! On kätte saadud preislaste märgusõna... Ma arvan, et seekord me võtame neilt tagasi tolle neetud Bourget*!“

*) Bourget on küla Pariisi lähedal.

Kõigilt kõlasid rõõmuhüüded ja naer. Tantsiti, lauldi ja täristati püssitääkidega. Sellal poisid, kasutades seda lärmi, kadusid oma teed.

Olles pääsenud kindlustusalast mööda, oli neil järel ainult lagendik ja lõpuks veel pikk, valge, laskeaukudest läbistatud müür. Just selle müüri poole nad suundusid, seisatades igal sammul, nagu korjaksid nad kartuleid.

„Pöördume ümber... Ärgem mingem sinna,“ ütles väike Stenne natukese aja pärast.

Teine kehtas vaid õigu ja läks ikka edasi. Äkki kuulsid nad klõpsatust nagu püssikuke ülestõmbamist.

„Pikali!“ ütles suur, viskudes maha. Ta vilistas. Teine vile vastas lumelt. Nad roomasid edasi... Müüri eest maast paistis kaks kollast vurrutsa porise mütsi alt. Suur hüppas kaitsekaavi, preislase kõrvale.

„See on mu vend,“ lausus ta, näidates oma sõbrala. Stenneke oli nii pisike, et preislane purskas teda nähes naerma, ja ta pidi poisi võtma kätele, et tassida teda müüriauguni.

Teisel pool müüri oli suuri mullahunnikuid, maharaiutud puid ning musti auke lumes ja igas augus samasugune porine müts, samasugused kollased vurrud, mis naersid, nähes poisse mööda minevat.

Ühes nurgas oli puutüvedest varjatud aednikumaja. Alumine kord oli täis sõdureid, kes mängisid kaarte ja keetsid suppi suurel ja heledal tulel. Siit levis meeldivat kapsa- ja pekilõhna. Milline vahe, võrreldes vabatahtlike vahitulega! Ülal oli ohvitseri, kes mängisid klaverit ja tõmbasid parajasti kõrke šampanjapudeleilt. Pariislaste saabudes tervitati neid rõõmuhüüetega. Nad andsid sakslastele oma ajalehed, neile valati juua ja kästi neil kõnelda. Hoolimata ohvitseride valjudest ja karmidest nägudest, lõbustas suur neid oma agulinaljade ja kõnega. Nad naersid ja kordasid ta sõnu.

Väike Stennegi oleks tahtnud heameelega kõnelda, kuid miski rõhus ja piinas teda. Tema vastas oli teistest eraldi keegi vanem preislane, kes luges või pigem tegi, nagu loeks, sest ta silmad jälgisid teravasti Stennet. Selles pilgus oli õrnust ja manitsust, nagu oleks mehel olnud kodus Stennevanune poeg, kellele ta oleks tahtnud öelda:

„Ennem sureksin, kui näeksin oma poega säärases ametis...“

Sel hetkel tundis Stenne, nagu langeks käsi ta südamele ja takistaks selle tuksumist.

Et pääseda sellest vaevast, ta jõi. Kohe pöörles kõik ta ümber. Ta kuulis ebaselgelt läbi naerupursete, kuidas ta kaaslane pilkas rahvuskaartlasi ja nende harjutusi, tegi järele relvade haaramist Marais' linnajaos ja õist segadust vallidel. Lõpuks madaldas suur oma häält, ohvitserid lähenesid ja muutusid näost tõsiseks. Too vilets hakkas nimelt neid hoiatama vabatahtlike rünnaku eest.

Siis tõusis Stenne äkki vihasena ja selge peaga: „Seda ei tohi, kuuled... Ma ei taha.“

Ent teine vaid naeris ja jätkas. Ta ei jõudnud veel lõpetada, kui kõik ohvitserid olid juba jalul. Üks neist näitas poiste ust. „Välja laagrist!“ hüüdis ta neile.

Ja ohvitserid hakkasid kiiresti omavahel saksa keelt kõnelema. Suur läks uhkelt nagu vürst, kõlistades oma rahasid. Stenne järgnes talle noruspäi; ja kui ta möödus preislasest, kelle pilk oli teda nii hirmsasti piinanud, kuulis ta teda kurva häälega ütlevat:

„Sügavale langenud, vaene poiss!“

Talle tulid pisarad silmi.

Pääsenud jälle lagendikule, hakkasid poisid kiiresti linna poole jooksuma. Nende kotid olid preislaste antud kartuleid täis, nii pääsesid nad takistamatult vabatahtlike valvepostile.

Seal valmistuti õise rünnaku vastu. Tasakesi kogunesid rünnakud müüride taha. Vana seersant oli seal, ta paigutas oma mehi kohtadele, nagu rõõmust säramas. Kui poisid mööda läksid, tundis ta nad ära ja naeratas neile südamlilikult...

Oh, kuidas see naeratus puudutas väikest Stennet! Ta tahtis juba hüüda:

„Ärge minge rünnakule! Me oleme teid reetnud!“

Kuid ta kaaslane oli talle öelnud: „Kui sa peaksid rääkima, siis lastakse meid maha.“ Ja hirm hoidis teda tagasi...

Courneuve'i lähedal nad läksid tühja majja raha jagama. Peab ütlevat, et jagamine sündis täiesti ausasti ja et väike Stenne, kuuldes läikivate metallrahade kõlinalt oma kuue põues ja mõeldes kalossimängule, ei tundnud oma kuritööd enam nii kohutavana!

Kuid ükski jäädes oli vaene poiss õnnetu! Kui suur oli lahkunud temast linnavärvaval, hakkasid ta taskud tunduma hirmus raskeina ja käsi, mis pigistas ta südant, pigistas seda veel kõvemini kui enne. Pariis ei olnud tema meelest enam endine. Möödaminejad vahtisid teda teravasti, nagu oleksid nad teadnud, kust ta tuli. Sõna „reetur“ kostis ta kõrvu rattamüürinast ja trummipõrinast kanali äärest, kus peeti harju'usi. Viimaks jõudis ta koju, ja olles rõõmus, et isa polnud veel kodus, läks ta ruttu oma tuppa, et peita raha oma padja alla.

Kunagi polnud isa Stenne olnud nii hea, nii rõõmus kui täna õhtul. Oli saadud häid sõnumeid maalt, seal läksid asjad kõige paremini. Sõõgajal vaatles too vana sõjamees oma seinarippuvat püssi ja lausus naeratades pojale:

„Noh, mu poiss, küllap sinagi läheksid preislaste vastu, kui oleksid suur!“

Kella kaheksa paiku kuuldus suurtükipauke.

„See tuleb Aubervilliers'i juurest... Võideldakse Bourget' pärast,“ tähendas vanamees, kes tundis hästi kõiki kindlusi. Väike Stenne kahvatus, ja kaevates väsimust, ta läks voodisse, kuid ta ei saanud und. Suurtükid paukusid ikka. Ta kujutles, kuidas vabatahtlikud ründavad õõsel, et üllatada preislasi, ja langevad ise lõksu. Ta mõtles seersandile, kes oli talle naeratanud; ja nägi teda lumel lebamas ja nii palju teisi ta kõrval!... Kõige selle vere hind oli siin peidetuna ta padja all ja tema ise, ausa Stenne, sõduri poeg, oli... Pisarad tahtsid teda lammutada. Ta kuulis isa kõrvaltoas kõndivat ja akent avavat. All turul põrises häiretrumm ja pataljoni tagavaraväelasi valmistus minekule. Kahtlemata oli seal tõsine võitlus käimas. Vaene poiss ei suutnud nuukset tagasi hoida.

„Mis sul on?“ küsis isa, astudes Stenne tuppa.

Poiss ei suutnud enam, ta hüppas voodist ja viskus isa jalgade ette. Samal ajal veeresid ka hõberahad põrandale.

„Mis need on? Kas sa oled varastanud?“ küsis vanamees võpatades.

Siis jutustas väike Stenne ühe hingetõmbega oma käigust preislaste juurde ja sellega ühenduses olevad asjaolud. Mida rohkem ta jõudis rääkida, seda kergemaks läks ta süda, ülestunnistus andis talle nagu leevendust... Isa Stenne kuulas hirmuäratava näoga. Kui jutustus oli lõpul, peitis ta oma näo kättesse ja nuttis.

„Isa, isa...“ katsus poeg öelda.

Vanamees lükkas ta vastamata eemale ja korjas rahad põrandalt üles.

„Kas siin on kõik?“ küsis ta.

Väike Stenne noogutas jaatavalt. Vanamees võttis naela otsast oma püssi ja padrunitasku ning lausus, pistes rahad oma taskusse:

„Hea küll, ma lähen ja viin need neile tagasi.“

Ja lisandamata enam sõnagi, pööramata isegi pead, ta astus alla, et ühineda tagavaraväelastega, kes läksid oma õisele retkele.

Teda ei nähtud enam kunagi.

Naine, kevad ja kübar

Oli esimene kevadepäev. Laialt kesklinna tänaval liikus inimesi tihedas reas nagu lõhesid kudemisajal jões. Vilma astus kodu poole, vastu tõtlevaltele jõukudele. Vaateakendel oli palju uut ja ahvatlevat. Ta heitis neisse vaid kõrvalpilke, kuid nägi siiski kõike, mis oli nagu loodud ta kuldblondidele kiharatele ja pikale saledale kehale, kuigi polnud kooskõlas ta tühja rahakotiga.

Korruga seisatas ta akna ees, kus oli valik uusi kevadkübaraid kõiges oma toreduses. Vaateaken oli haruldaselt õnnestunud. Siin oli julgejoonelisi ja hulljulge-värvilisi kübaraid, millised otse hüüdsid kooris: „Pariis!“ Üks neist kõitis Vilma tähelepanu eriti. Ta unustas inimesed, unustas, kus ta oli ja kuhu pidi minema.

„Ma pean selle saama!“ sõnas ta endamisi. „Võiksin kasvõi roima korda saada, et saada selle.“

„Preili nähtavasti soovib endale toda kübarat?“ kostis

korruga hääl Vilma kõrvalt. See oli väga sõbralik hääl, milles julgus oli peidetud ujeduse loori. „See on just nagu loodud preili jaoks.“

Vilma pöördus võpatades ja nägi väga meeldivat noormeest, kes näis kõigiti aupaklik.

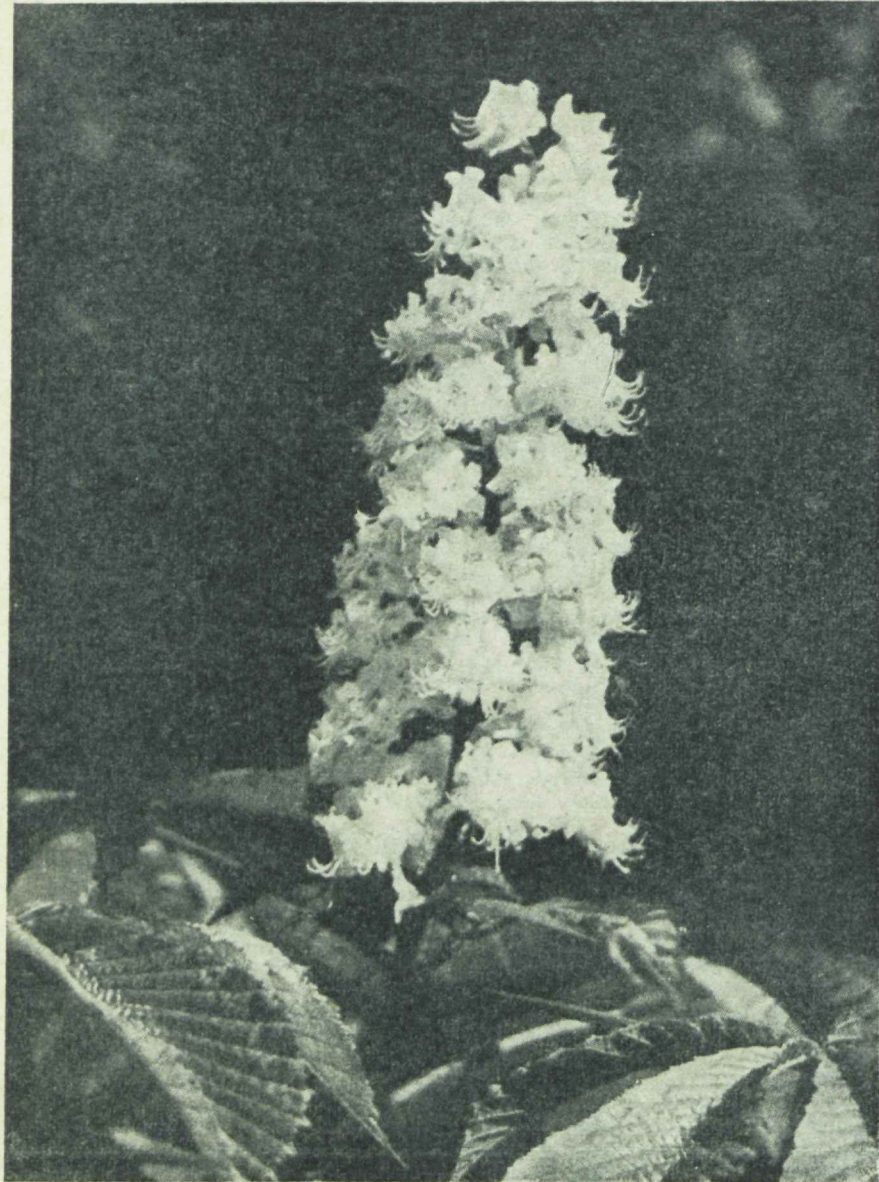
„Kahtlemata,“ vastas ta külmalt. „Ent preili ei osta seda endale. Tänan.“

„Kahju — kahju!“ Mees astus sammu tagasi, nii et Vilma näeks, et ta pole pealetükkiv. „Kuid kas me ei võiks — rääkida?“

Mees oli hääle ja käitumise järgi otsustades härrasmees ja Vilma jalad hüppesid rõõmsasti.

„Egas nüüd ole jõuluõhtu ega saja lund,“ lausus ta tõsiselt, „ja ega ma polnud oma nina vastu ruutu surunud.“

„Aga see on nii kena,“ ütles mees. „Vaid kord elus luuakse nii täiuslikult ilus kübar nii täiuslikult ilusa pea

KASTAN ÕITSEB

jaoks. See teeks mulle nii suurt rõõmu —“ Ta jättis lause lõpetamata.

Vilma kulmud tõusid kõrgele. „Miks see teeks teile rõõmu?“

Mees muheles. „Esimesi kevadepäevi on nii harva — ainult kord aastas. Seda peaks pühitsetama.“

Vilma püsis tõsisena. „Aga mis kasu teil sellest oleks?“ „Ma saaksin vaadata, kuidas preili paneb kübara endale pähe.“

„Ja läheb oma teed?“ „Võib-olla tohiksin kõndida ta kõrval kuni tänavanurgani. Vaid seepärast, et oleksin nii uhke, kui võiksin jalutada naisega, kellel on too kaunis kübar.“

„Kas lahkuksite siis naisest tänavanurgal?“ „Kui ta seda soovib. Aga võib-olla tohiksin loota veidi pikematki jalutuskäiku?“

„Millest me siis kõneleksime?“ küsis Vilma. „Kevadest ja sellest, kuidas meile kõik näib. Ma luban, et ma ei küsi teie nime, kuid tahaksin teada, millist muusikat te armastate ja mida teete maailmas kõige meelsamini.“

Vilma naeratas omaette. „Ma kardan, et ma häbeneksin,“ lausus ta.

„Kui teil see kübar peas on, siis te ei häbene. Te oleksite kohe kogu tänava kuninganna. Mina muutuksin siis teie selt-sis ujedaks.“

„Selles ma kahtlen,“ sõnas Vilma ja äkki nad purskasid mõlemad naerma.

„Proovige seda pähe, siis näeme, millist mõju see teile avaldab,“ tegi mees ettepaneku.

Vilma tegi, nagu kaalutleks ta ettepanekut. „Kuid see on väga kallis kübar!“

„Mu kott on rahast pungil.“ Mees patsutas oma taskule. Vilma heitis pilgu kummaski suunas piki tänavat, nagu tahaks ta lahkuda. „Seal, kust mina olen pärit, ei osta noor-mehed kübaraid tänaval kohatud naistele,“ ütles ta üleõla.

„Kuid te pole enam seal,“ vastas mees ja lisandas kiiresti: „Ma pole seda teinud kunagi varem ega tee ka enam teine kord. Sellest saaks ainukordne, ainulaadne ja suurepä-rane elamus. Ma meenutaksin seda kunagi vanas eas — naist, kübarat ja kevadet. Kuidas te võite keelduda?“

Vilma vaatles uuesti kübarat. See tundus vastavat ta pilgule, nagu tunneks ta teda ja oleks määratud talle. „Aga mida mina siis meenutaksin sellest asjast?“

„Meenutaksite seda ainsat korda, millal vabastasite end ahelaist. Ja ega teile ju ei jääks järele paljas seiklus — teile ju jääks peale selle kübar.“

Vilma ei saanud muud kui naerda, kuna tema naiseli-kule praktilisusele avaldati sel viisil tunnustust. „Te olete kindlasti paharet. Olen kuulnud, et tal on kombeks väga veet-leval kujul ringi käia.“

„Te raiskate aega,“ hoiatas mees. „Kauplused sule-takse varsti. Ja siis on juhus läinud.“

„Kas me ei võiks asja homseni järele mõelda?“

„Seda ei saa. Mida te oieti pelgate?“

„Raha,“ sõnas Vilma. „Raha on kole asi.“

„See on minu asi.“ Mees rääkis tõsiselt. „Mina ei pelga seda.“

„Aga see on teie seisukohalt vaadates kasutu kaup,“ väitis Vilma. „Ma ei saa aru —“ Korruga ta leiutas hirmsa võimaluse. „Te võib-olla olete äri omanik?“

Mees oli väga huvitatud. „Kas see aitaks?“

„Muidugi mõista. Reklaamikulu. Kui kübar sobiks mulle hästi, siis tuleksid kõik mu sõbratarid teie juurde.“ Vilma luges kuldset nime klaasplaadilt. „Kas te olete Lili?“

„Kui te nii soovite.“ Mees oli kuidagi rõhutatud. „Ei — nii kaotab kogu lugu oma võlu. Tahaksin olla teile elav, meeldiv mees, mitte moekaupmees. Ma ei taha olla Lili.“

Vilma ohkas. „See oleks olnud mugav tagauks. Oleksin peaaegu võinud sellest läbi roomata.“

„Jookske vabalt sellest uksest. Te tahate seda kübarat.“

„Oo, tahaksin otse koledasti!“

„Miski muu ei tähenda midagi, kallis preili, — esimesel kevadepäeval. Tulge nüüd — oo, vaadake!“

Pikk, mustas varrukas käsivars küünitus aknale. Ta kõhk-les. Siis ta kuulis juhatust ärist ja haaras kübarate kübara ning tõmbus tagasi. Tasane hädahüüe kostis Vilma huultilt. Nad nägid uduselt läbi aknaeesriide, kuidas kübarat käänatati ja pöörati ning asetati siis ettevaatlikult mustadele juustele. Prillidega olevus uuris muljet eest ja tagant. Pinevus oli kohutav.

„Oo, ta ei tohi,“ hingeldas Vilma. „Ta ei või, ta ei tohi! See oleks roim.“

„Ma võiksin ta maha lasta, kui mul oleks relv.“ Mees näis selleks tõesti valmis olevat.

Kübar võeti peast, kuid jäeti käepärast selleks ajaks, kui teist prooviti.

„Too sobib talle palju paremini,“ hüüatas Vilma. „Kui katsuksime hüpnotiseerida? Kas te oskate?“

„Kui te poleks viivitanud ega kõhelnud!“ heitis mees ette.

„Kas naine ei või kõhelda?“

„Ei, kui tal on säärane võimalus. Noh, vaadake!“

Nad vaatasid jahmunult, kuidas nende kübarat prooviti igas asendis. Paistis, et see ostetakse kohe. Müüja kirjutas juba tšekki. Siis vist tajus ostja läbi akna tungivat oposi-tioonilainet. Ta mõtles uuesti, silmitses taas viimati proovi-tud kübarat ja lõpuks, olles päris õnnetu oma otsustamis-võimetuses, väljus uksest.

„Noh, nüüd!“ ütles noormees ja järgmisel hetkel oli Vilma äris, seistes peegli ees.

„Võib-olla see ei sobi üldse,“ pomises ta veel enda kaitseks.

Kübar sobis oivaliselt. Ta vajus Vilma kuldblondidele juustele, nagu loodud temale. Vilma vaatas peeglisse hinge kinni pidades ja kohtas noore mehe naeratavaid silmi.

„Oivaline!“ ütles mees.

Ta maksis kübara eest ja astus peenetundeliselt kõr-vale seks ajaks, kui Vilma andis oma aadressi, kuhu vana kübar võidi saata. Nad astusid välja tänavale ja seisatasid. Mees vaatles Vilmat.

„Aga kuidas... kuidas seletan ma seda oma mehele?“

Pettumus valdas meest. „Kas teil on siis — mees?“

„On. Õige suur ja tugev koguni.“ Vilma kirjeldas teda. „Ja ta on otse kohutav, kui ta vihastub. Ta võib tulla iga hetk. Ma tuln parajasti talle vastu, kui seisatasin, et toda akent vaadata.“

„Ja te armastate toda meest?“

„Jumaldan teda!“

Nende pilgud kohtusid ja korruga mõlemad otse kõver-dusid naerust.

Vilma lükkas oma käe mehe kaenla alla. „Tule nüüd, ja ruttu koju. See temp on meie eelarve mitmeks kuuks tasa-kaalust välja viinud.“

Mees surus ta käe endale lähemale. „Pole juttugi, Vilma, sain palgakõrgendust!“

Tänapäeva Itaalia teater

Itaallased on teatriarmastaja rahvas. Nende teatri struktuur ja organisatsioon erineb aga tunduvalt meie omast. Kõigepealt ei tunta seal, olgu ooperis või sõnalavastuses, püsivat, ühe koha külge seotud ansamblit, mis meil just igale lavale oma individuaalse karakteri annabki. Itaalias ei angažeerita ansamblit mitte mänguhooajaks, vaid vastavalt mängukavale — see tähendab, et suuremad Itaalia teatrid (ja nendeks on esmajoones ooperilavad) angažeerivad oma ansamblid igaks „stagione“ks (üldiselt ainult kolm kuni neli kuud kestvaks mänguhooajaks), vastavalt varem püstitatud mängukava nõuetele. Nii on siis võimalik, et sama lauljat ja sama dirigenti, keda jaanuaris kuuldi Milano „Scalas“ Verdi ooperis „Othello“, kuuldatakse veebruaris samas ooperis Roomas „Teatro Reales“ ja märtsis „San Carlo“ teatris Napolis. Püsivad ja kohaga seotud on suurtes Itaalia ooperiteatrites, millede majandusliku külje eest hoolitsevad riik ja linnad, peale juhataste veel ainult koor ja orkester. Aga ka see kehtib ainult suurlinnade kohta. Vähemaid linnu, kes peagu eranditult kasutavad kogukonnale kuuluvaid teatrimaju (teatro comunale), külastavad rändavad teatritrupid, kes, kui on tegemist ooperietendustega, toovad kaasa ka oma orkestri, koori ja balleti. Sõnalavastuses on gasteerimine üldiseks tavaks ka suurlinnades. Lavastused korraldatakse võimalikult „praktiliselt“, nii et nad sobivad igale lavale. Kuid itaalia publik ei teegi sellest suurt küsimust. Ta tahab näha tragöödiates afektide ja kirkede mängu või komöödiates saada nalja kriugastest, vempudest ja armastusest. Välismaalastele mõjub eriti võluvalt see improvisatsiooniline element, mida on alati olemas itaalia teatrietendustes. Kõige tugevamini on seda tunda murdelistel etendustel, mida annavad arvukad rahvakomöödiante trupid. Kui näiteks Napoli komöödiandid esinevad Veronas, siis ei saa veronalased nende murrakust, mis muide on üks kohutavamaid dialekte maailmas, palju rohkem aru kui mõni välismaalane, kes itaalia keelt ei oska, aga nende miimika ja žestide väljendusjõud, nende kehaliigutused räägivad selgemini kui öeldud sõnad. Kel üldse on arusaamist miimilisest teatrist, see mõistab nende esinemisest mitte üksi sisu ilma raskuseta, vaid ka pisimaid varjundeid ja nüansse.

Kuigi rändteatrid moodustavad itaalia publiku suurele massile üldise normi, siis esineb selle kõrval ka aastast aastasse tugevamaks kujunev liikumine, mis sihhib itaalia teatriprintsipi põhilistele uuendustele ja püüab seda eemaldada enamvähem juhuslikust, mis rändteatritele on paratamatu. Selle liikumise püüdeid, mis märkimisväärselt ei lähtu mitte kuulsamaist näitlejast, vaid aktiivsemaid noortest itaalia režissööridest, viiakse läbi täieliku konsekventsiga mitmetes suuremates Itaalia teatrites. Neis etendustes, milledes klassikaliste ja moodsaate itaalia autorite, nagu Goldoni, Alfieri, Pirandello ja d'Annunzio, kõrval mängitakse ka palju Shakespeare'i, on asendanud staarprintsipi teose dramaturgiline läbitöötamine. Režissööril on siin hoopis teissugused ülesanded kui rändteatrites. Seal hoolitseb ta näitlejate „arranzemendi“ eest, siin teenib ta nendega koos kunsti. Instseneerimine, mis tavalises mõttes tähendab vaevalt rohkem kui etenduse tehnilise külje võimaldamist, tähendab siin: kujundada teose vaimu. Improvisatsiooni asemele astub siin stiiliseadus. Näitlejad ei mängi siin oma stiilis, vaid teose stiilis. Kõik need püüded leiduvad ühendatud Itaalia moodsaima teatri „Teatro delle Arti“ kunstilises programmis Roomas. See teater asutati „Confederazione Fascista dei Professionisti e degli Artisti“ poolt ja kujutab Guglio Bragaglia juhtimisel Itaalia oludes haruldast juhtu — teatrit alalise ansambliga.

Selle paralleelnäht ooperi alal, vastavalt „teatro lirico“ valitsevale seisukohale itaalia teatrielus üldse, esineb veel silmapaistvamalt. Milano „Scala“ kõrval on siin mõnede aastate jooksul suure rahvusvahelise kuulsuse võitnud Firenze „Maggio Musicale“ etendused, milledes uued (või uuesti avastatud) muusikalis-dramaatilise teatri ideed on leidnud järjekindlat läbiviimist. Siin, itaalia renessansi pea- ja sünnilinnas, toimub ooperiteatri renessans fašistlikus Itaalias. Muusikalis-dramaatilise teatri kõrge traditsioon, mille kodumaa on ju Itaalia, saab Firenzes nüüd uued vaimsed põhialused. Lavatähtede ainuvalitsus pidi taganema ansambli ees. Etenduse mõtet ei nähta enam tõlgitsuses, vaid jälle teoses endas. See ei tähenda mitte, et lauljatele asetatakse nüüd väiksemaid nõudeid, vaid just vastupidi: kõik paremad Itaalia ooperilava lauljad ühendatakse ühe kunstilise idee teenistusse, mis nõuab neilt palju enam kui paljast hiilgamist hääle kunstilise väljakoolitamisega. On tähelepanuvääriv kurioosum, et lauljad ise, tänu oma usalduslikule koostööle kuulsamate dirigentidega, nagu Sabata, Cui, Marinuzzi ja Serafini, lepivad kergemini kui publik selle ideega, mis nõuab neilt ometi loobumist igasugusest edevusest, virtuooslikkusest ja lõpuks kordamisest. Publik ripub ikka veel suurte lööklaulude („La donna é mobile“ ja „Celeste Aida“) ja kõrgete toonide küljes, ta tahab oma fermate'sid

SUVI AIAS

ja kordamisi. „Teatro Vittorio Emanuele“ Firenzes on keelanud kunstilise distsipliini mõttes lauljatele kordamised. See ei ole mitte publiku kiusamise tahe, mis teatrijuhatast sunnib vastu astuma publiku soovidele. Muusikalist teatrit tahetakse uuesti teha rahvusliku kunstivaimu väljendajaks, nagu see on avaldunud suurtes itaalia meistrite loomingus, ja puhastada degeneratsioonitunnustest, mida talle on külge pookinud üleilgine arvestamine publiku maitsega.

Tuleks veel märkida üht tähelepanuväärivat momenti: Firenze mängukavas võib otsida asjatult Puccini nime — nime, ilma milleta muidu ükski teatritehooaeg Itaalias ei saa läbi. Kas see tähendab, et hakatakse kahtlema Puccini muusikalises tähtsuses? Seda mitte. Kuid ooperiteatri uuendust tahetakse rajada kindlamale, elementaarsemale Verdi ja vanade, klassikaliste 17. sajandi meistrite helitööde alusele, kes on eeskujuks olnud kaasagsete tugevamate talentide, nagu Malipiero, Pettrassi või Dallapiccola, loomingule. Verdi dramaatilist teatrit hinnatakse kõrgemalt kui Puccini sensualistlikku. Itaalia uuendatud muusikaline teater pöördub rohkem vaimu ja suurte, lihtsate kõlblate tunnete kui närvide ja tundmuste poole. Selle nõude teostamine tähendab aga peagu kõikidel juhtudel võitlust publikuga, kes ripub virtuoosideteatri küljes. Edaspidine areenimine võib näidata, kuivõrd itaalia ooperisõbrad on valmis loobuma oma harjumustest uute ideaalide kasuks.

Moodsaid kleite, pesu ja sukki

kõige suuremas valikus ostate

JOH. ROOSIPUU KAUBAMAJAST

Tartus, Suurturg 14, telef. 20-85

6. järg.

See ongi siis Eva! Kooliõpetaja Kämmerer, vanapoiss, tahab lasta koolitada Eva häält, „kui see end tasub“. Oma poolpimedate silmadega vaatab ta Eva otsa.

Kinsky hingab sügavasti ja vaatab õhe. Taevast on must ja seal kaugel on üks heledam plekk, nagu õliplekk, see on kuu. Aga ta ei näe kuud. Mida ta näeb, on Josef Königsgarteni juurvilja-aed. Õpetaja Kämmerer on sellega hakkama saanud, et teda siia vedada sellele tähtsale perekondlikule konverentsile.

Kinsky näeb lauljanna Alberti-Scheeli nagu enese ees — õilis, traagiline nägu. Ta on silmapaistev lauluõpetaja ja tema juurde tahab Kämmerer oma täditütret viia.

Tuleb suvi ja Kinsky läheb puhkusele. Ta ei mõtle enam Evale. Sügisel tuleb ta uuesti Linzi, ja kui ta kohtab teatris Alberti-Scheeli, küsib ta temalt päris muuseas tema õpilase järele. Kas ta töötab veel Evaga?

„Oo jaa!“ Alberti-Scheel on vaimustatud. „Te ei tunne Evat enam ära,“ ütleb ta, „ja tema häält ka mitte!“

Nüüd näeb ta Evat uuesti Alberti-Scheeli juures ja tal on raske uskuda, et see on sama tütarlaps. Ta otsmik on kõrgem, näoovaal piklikum, see on kõik lookitud soengust. Esmakordselt näeb ta tema õõsiniste silmade võlu. Need silmad on täis ujedust, kartust, nii väga kardab ta veel inimesi.

„Kas pole ta vaimustav, Kinsky?“ ütleb Alberti-Scheel unistavalt. „Tema on midagi mõistatuslikku. Ta on hoopis eriskummaline ja ta ise ei aima seda.“

Nüüd näeb ta Evat tihti teatris. Ühel õhtul on Eval pilet esimeses reas. Kui Kinsky vaheajal ümber pöörduv, näeb ta Evat otse enese ees. „Ah, Eva Königsgarten!“ ütleb ta. „Tere õhtust.“

Eva tõmbub tagasi. Ta ei julge Kinsky kätt võtta. Ta silmad on täis hirmu, ta näos on abitu ilme. Ta kõrval istub Marta pidulikust mustast kleidist. Marta ütleb: „See on ju härra parun!“

„Jah, nüüd ma näen küll!“ sosistab Eva aukartlikult. „See on härra parun.“ Ta vaatab Kinsky otsa, nagu lapsed vaatavad kõrgemale olevusele. Jah, tol korral nägi Eva temas oma jumalat!

„Oma jumalat!“ ütleb Kinsky ja naerab kibedalt. „Tol korral, jah!“

Keegi sammub kiiresti üle laevalae. „Mister Harper! Telegramm!“ hüüab stjuuardi hääl. „Mister Harper! Telegramm!“

Kinsky klammerdas oma kõhnad niisked sõrmed märja reelingipuu ümber. Edasi, edasi! Oli nauding neid nägusid jälgida.

Jah, nüüd on ta äkki huvitatud sellest väikesest talutüdurukust, kes talle terve suve jooksul meeldegi ei tulnud. Ta tunneb end äkki kutsutud olevat Eva saatusest osa võtma. Näitleja Lehmbрукker saab Eva õpetajaks. Ta peab Evale õpetama, kuidas kõneldakse, kuidas kõnnitakse, Eva ei mõista kõndida, teda tuleb õpetada, kuidas istutakse, kuidas käsi hoitakse.

Lehmbрукker on meeleheitel. „Kuidagi ei lähe, see on päris võimatu!“ Oleks sama Lehmbрукker näinud Evat mõned aastad hiljem Toscana, tal oleksid silmad ja suu pärani jäänud.

Teatrisoon on lõpul, aga seekord ei lähe Kinsky oma ema juurde Salzburgi lähedale mõisa. Ta üürib tagasihoidliku talumaja Linzi lähedal, mis asub veerandtunni tee aednik Königsgarteni majast eemal. Klaver tuuakse sellesse lihtsasse majja. Ta kirjutab oma sümfoniat „Odysseus“, mille kallal ta on juba töötanud kolm aastat ja pole ikka veel lõpul. Päevad ja ööd töötab ta.

Iga kahe päeva tagant tuleb Eva Marta saatel tema juurde tundi. Marta valvab Evat armukadedalt. Ja teda,

Kinskyt, vihkab ta, seda näeb ta Marta silmist. Ta vihkab teda paljast armukadedusest.

Kinsky kirjutas sadasiid harjutusi Evale. Ja sel suvel juhtuski, et Eva hääle ilu löi õitsele. Kinsky oli lihtsalt rabatud, kui ta neid helisid kuulis.

Nüüd armastab ta Evat. Jah, nüüd teab ta seda. Iga päev leiutab ta uusi iluvoorusi Evas. Eva on nagu salapärane lill, kes oma ime päev päeva järel paljastab.

Kinsky elab ühest tunnist teise. Päev on surnud, kui Eva ei tule, alles siis, kui ta näeb teda Martaga tänavatpidi tema maja poole tulevat, hakkab ta süda tuksuma.

See suvi! Kinsky ohkas. See suvi! Võib-olla on sellisest suvest kogu eluajaks küllalt? Võib-olla peab säärase suve eest kogu eluga maksma? Kes teab? Jumalad määravad saatusi, ühe grammi õnne eest nõuavad nad mitu puuda valu.

Äkki tundis Kinsky värinaid kuni üdini. Ta oli üle kogu ihu märg, peent vihma nirisest tal üle näo. Ruttu läks ta sooja laeva tagasi. Ta ei teadnud, missugusel laevalael ta oli olnud, ja sattus uuesti samale laiale hõbedana säravale trepile, mis viis kasvuhoonesse. Vaikne tantsumuusika kostis talle vastu.

Heledasti valgustatud söögisaali ukсед olid pärani. Ühe pidulikult ehitud laua taga istusid erutatud külalised. Keegi vanem daam helepunaste lokkidega oli üles tõusnud ja tõstis klaasi eksalteeritud liigutusega kõrgele. Ta kõneles kiiresti kriiskava nasaalse häälega ja siis tõstis kõik oma klaasid ja karjusid. Kinsky kõrv püüdis hääle seast kinni heleda tuttava naeru ja see naer ajas ta kiiresti eemale kasvuhoonest. Oh, ta tundis seda naeru, seda heledat naeru! See oli Eva tütarlapsenaer, mis ärkas temas uuesti, niipea kui oli joonud klaasi veini.

Ikka veel külmetas Kinsky, aga tegelikult ta hõõgus kogu kehast, nagu oleks tal palavik. Kabiin oli tühi, jumal tänatud. Ta heitis voodisse ja talle tundus, et ta uinub silmapilkselt. Aga ta ei jäänud magama. Ta oli ainult poolunes.

Niipea kui ta silmad sulges, kuulis ta jälle Eva häält: „Juba tõuseb kuu hõbedasena!“ Ta ise istus klaveri juures ja mängis. Aga siis katkestas Eva laulu ja ütles: „Kuula ometi!“ Kõrvaltoas nuttis laps. „Oo, ta ei taha, et ma laulan,“ ütles Eva. „Ta tahab juua.“ Eva tuli tagasi, laps rinnal.

Oh jumal, suur jumal, kui pöörasid olid need uned, mis tõid talle tagasi ta möödunud elu!

20

Kinsky magas. Kuid veidi aja pärast ärkas ta. Oli kuulda naisenaeru. See tuli naaberkabiinist: kärisev mehehää ja noore naise kiire kõne. Mõlemad kõnelesid prantsuse keelt, ja kuigi Kinsky uneunarus polnud pisimatki soovi kuulata, pidi ta ometi iga sõna kuulma.

Kärisev mehehää tegi noorele naisele, kes kõneles puhast prantsuse keelt, teravaid etteheiteid. Mees kuulus olevat äärmiselt ärritatud, ta oli astmahaige ja kõhis tihti.

„Oh, ma chérie,“ hädaldas ärritatud mehe kärisev hääl. „Georgette! Sa teed mu õnnetuks! Palun sind, Georgette! Ma ei saa taluda, et sa minu väarikusest nii vähe hoolid. Ära unusta, kes ma olen!“

„Oh, keegi ei solva teie väarikust, monsieur!“ hüüdis hele naisehää täis imestust. „Ma kordan, olete liiga tundlik! Te türanniseerite mind ja see on kõik!“

„Kuidas? Mina türanniseerin sind, Georgette, mu lemmik?“

„Te teeksite mind meelde nähtamatuks. Aga ärge unustage, mu härra, et olen kakskümmend kaks aastat vana.“ „Mõtlen alati sellele, Georgette. Annan sulle kõik su

Mees, kes on pahane päikesele...

Nähtavasti on ta kunagi tundnud päikese põletust, ega taha enam midagi teada päikesest. Ent ta liialdab siiski. Oleks küllaldane, kui ta kaitseks end põletavate kiirte eest, pruunistavad kiired teevad ju ainult head.

Ta vajab vaid pudelikest Nivea-ultra-õli, siis ei põleta päike enam, vaid ainult pruunistab.

Soovib ta aga harjutada oma keha päikesega järkjärgult, võiks ta võtta Nivea-kreemi.

On kaks pruunistumise võimalust:

1. Keha aeglane harjutamine päikesega, kusjuures nahakaitseks võetakse Nivea-kreemi.
2. Kiire pruunistumine kestvate päikesevannide abil, kusjuures põletusohu vältimiseks tarvatakse Nivea-ultra-õli.

Nivea-ultra-õli neelab põletavad kiired ja laseb läbi pruunistavad kiired.

Hinnad alates 30-nest sendist.

Werner Mehks, Tallinn

NIVEA KREEM ULTRA-ÕLI

6029

nooruse õigused ja vabadused, oo jaa, kõik. Vannun seda. Ma ei nõua muud midagi kui natuke taktitunnet."

Georgette hakkas heledasti naerma. „Teete ennast naeruväärseks, mu härra, oma armukadedusega. Terve maailm naerab teie üle!“

„Kuidas? Olen tunnustatud oma maal. Maailm on liiga õiglane, et lubada enesele sääraseid vabadusi. Georgette, ainult ma aga palun tulevikus pisut vähem ekstravagantsust. Seltskond ei armasta ekstravagantsusi.“

„Ekstravagantsusi?“

„Eh bien, Georgette, sa eemaldud päris lihtsalt ilma ühegi vabandussõnata ja kaod nii terveks tunniks. Säärane mees nagu Harper väärub suuremat lugupidamist, mu laps. Mul oli väga piinlik talle öelda, et ma ei tea, kus sa oled. Terve tund, Georgette!“

Georgette naeris. „Ütlesin teile, et olin Kitty Sullivaniga tema kabiinis. Me lobisesime ja jõime šartröösi. Kas pole lubatud külastada daami ja temaga šartröösi juua?“

Tükk aega ei kuulnud Kinsky häält, kuna ta uuesti magama suikus. Äkki aga äratasid need hääled ta uuesti, nad olid veel elavamaks muutunud.

Kärisev mehehääli kahetses, et ta oli Georgette'i sellele reisile kaasa võtnud, ta kahetses seda sügavasti. Aga Georgette vastas edevalt ja külmalt, et ta ei kasuta kauem seda külalislahkust kui New Yorgini.

„Niipea kui oleme New Yorgis, minu lugupeetud sõber,“ karjus Georgette enesest väljas, „ei ole ma teile mitte minutitki kauem tülik.“ Ta haigutas. „Oh, kui väsinud ma olen. Head ööd!“ Uks langes kinni.

„Georgette,“ ähkis mehehääli. „Georgette, ma chérie, mu lemmik, vannutan sind —“ Ta hädaldas: „Georgette, Georgette!“

Nüüd magas Kinsky rasket und. Ta ei kuulnud enam midagi.

Ta ärkas alles hommikul, kui stjuuard tuli kabiini, et hommikueine-nõusid ära viia. Ta eine seisis veel puutumatuna.

Kinsky lamas mõnuses väsimuses, ilma erutuseta, olles sisemiselt täiesti rahulik. See oli päris õnnistav olek.

„Ja täna näen teda!“ ütles Kinsky enesele ning tõusis üles.

21

Ilm oli eilsest saadik muutunud. Tuul puhus ägedasti. Vihased lained olid kui värisevad mäed sinimustast veest, kaetud valge vahukorraga. Kuni silmapiirini oli meri valge mäsavast vahust.

„Cosmos“ hakkas aegamööda kõikuma. Nina puuris kui terav kiil lainetesse.

Eva ja Veit istusid mantlitesse mähituna kõige kõrgemal laevalael, sädetelegraafi varjus. Eva põsed olid tugevast tuulest punased kui tuli, ta juuksed lendlesid tuule käes.

Õnneliku, erutatud naeratusega vahtis Eva üle mere. Nüüd oli seegi kontsert seljataga ja tal oli kaks nädalat aega puhata. Ja Veit oli tema juures!

„Kajakad! Vaadake kajakaid!“ hüüdis Eva. „Seal on nad jälle.“

Kriitvalgetena helkisid kajakate tiivad ja nende huiked kajasid heledalt laevale. „Milline tugev julge süda peab neis pisikestes kehakestes olema, et nad julgevad aurikule järgneda nii kaugele! Kuidas leiavad nad tee tagasi karile, kus nad elutsevad, Veit?“ Veit naeratas, ta ei teadnud seda. Iga sõna, iga hüüe Evalt tungis õnnestavalt ta südamesse.

Oh, ta oli kuude viisi sellest reisist unistanud. Ja nüüd istus ta siin ja Eva istus ta juures, just nii, nagu ta oli mõelnud. Nad olid üksi ja segamatult — tuhat miili tuttavatest eemal. Meri — tuul — kajakad — Eva!

Äkki nägi ta läbi halli mere ja kihutavate pilvede kogu oma elu enese ees. Oli tema tõesti see väljavalitu, keda elu tahtis õnnelikuks teha? Ta ei kahelnud selles, et Eva teda armastas.

„Te pole mulle oma emast jutustanud, Veit,“ algas Eva.

Ja Veit kõneles oma emast, keda ta armastas niisama jumaldavalt kui ema teda. „Ta tuli Sankt-Antonist suusatamast, kui ma jõudsin Heidelbergi,“ ütles Veit. „Ta teeb hulljulgeid suusaretki. Ja nüüd uurib ta Inglismaa kaarti. Tal on sel suvel kavas autosõit Šotimaale.“

Proua Mathilde Cranach oli väike, liikuv ja väga elav daam hallide juustega. Eva armastas ja jumaldas seda naist ta hallide juustega ja noore tüdruku südamega. Ta polnud öieti nagu kellegi ema. Eva nägi temas pigem Veiti vanemat õde.

„Kõnelge edasi, Veit,“ ütles Eva. „Kõnelge enesest ja oma plaanidest, oma tööst. Te pole mulle sellest veel sõnagi kõnelnud!“

„Pole midagi erilist kõnelda sellest,“ vastas Veit naerdes, „ja selleks on veel aega küll!“

Veitil oli säärane viis kõnelemiseks, mis Evalle meeldis. Ta naeratas tihti, aga ta ei naernud öieti kunagi. Ta ei armastanud ka kunagi naljatada.

Eva armastas vaadelda, kuidas tuul ta heledates juustes mängles. Ta näojooned olid lihtsad ja korrapärased. Ta olemuses polnud midagi rahutut, kiirustavat, ebapüsivat. Vaatamata oma noorusele, näis ta juba olevat saavutanud sise-mise kooskõla. Ta kuulus nende meeste hulka, kes ärkavad hilja. Võib-olla oli ta ema tänini ta naiseideaaliks olnud, võib-olla polnud tal sel põhjusel mingit huvi teiste naiste vastu. Igatahes oli Eva veendunud, et Veit polnud läbi elanud suuremat kirge kui tema vastu.

Uus vabrik Rohbaus oli valmis, ütles Veit. Ka uus laboratoorium! Tema laboratoorium! Ta rõõmustas juba praegu seeütle, et niipea kui ta tagasi jõuab, hakkab ta pihta selle sisustamisega.

Veiti isa, vana Paul Cranach, oli olnud lihtne lukusepp. Ta algas viie selliga ja nüüd tegutsesid Cranachi ettevõtted Heidelberg-Mannheimis kahe tuhande töölisega. Tema tööstuse saadused olid üle maailma kuulsad. Veit oli füüsikat ja keemiat õppinud ja oli rahul oma kutsega.

Äkki kuulis ta Evat tasa naervat. Ta katkestas oma jutu ja vaatas Evale otsa. „Oh, ma pean praegu sellele mõtlema,“ ütles Eva, „kas teil on meeles, Veit, kuidas te esmakordselt minu juurde tulite? See oli ju Grete, kes tegi meid tuttavaks. Näen teid veel täna enese ees seisvat: kui uje te tol korral küll olite!“

Veit naeris ja punastus. Ka täna oli ta kohmetu, kui talle see stseen meenus. Eva oli mõne aasta eest muretsenud väikese lihtsa maja Heidelbergi lähedale. Selle maja naabruses oli park ja pargis asus leskproua Cranachi lossitaoline maja. Eva tütar tundis võimatut huvi naabermaja vastu. Ta ronis müürile ja luuras parki, kuigi Eva oli talle selle kõvasti keelanud.

Ühel päeval ilmus Grete äkki Eva ette, Veit käekõrval. „See on mu sõber Veit!“ ütles ta hõisates.

„Ja kui kauaks jääte te Ühendriikidesse, Veit?“ viis Eva jutu teisale.

Kui kauaks? Mõned nädalad, võib-olla isegi mõned kuud. Ta ei teadnud seda veel isegi. Seal oli nii palju näha ja vaadata, tuli uusi ärisidemeid luua.

Eva võttis sigareti taskust ja katsus seda läita. See oli aga võimatu, tuul puhus liiga tugevasti ja Veit laotas oma mantli laiali, et kaitsta tuld. Mõne katse järel läks see korda. Eva juuksed lendlesid tuules ja üks salk puudutas tuld.

„Te põletate oma juuksed, Eva!“ hüüdis Veit.

„Ei, ei, milline rumalus.“

Veit oli talle nii lähedal, et tuul Eva juuksed talle näkku löi. „Eva!“ ütles Veit äkki väga tõsiselt, isesugune küsiv toon hääles, ruttav toon, mida ei saa tähele panemata jätta.

Eva kuulis seda. Kuna ta sigaretti süütas, tundis ta tugevamini kui varemalt Veiti imetlevat pilku enesel. Ta värises. Tal oli hirm sellele pilgule vastata. Ta tahtis veel edasi lükata seda otsustavat hetke, mis — seda tundis ta juba kuid — pidi varem või hiljem tulema. Siis olgu see parem homme. Grete! Niipea kui sigaret põles, laskus Eva tugitooli, ta silmis oli hirmunud läige.

„Eva!“ kordas Veit samasuguse isesuguse ruttava häälega, kutsuv pilk Evale suunatud. Eva hoidus veel ikka Veiti pilgu eest.

Sel silmapilgul aga viskus mässav meri üle laevanina, nii et aurik värises. Eva kargas üles. „Vaadake, vaadake, Veit!“ karjus ta. Kui ta üles tõusis, märkas ta vana Gardeneri, kes läks sädetelegraafi suunas.

„Hallo, Gardener!“ hüüdis Eva.

Eva oli rõõmus, et Gardener just sel hetkel nende jutujamist katkestas, ja ta ei teadnud isegi, miks ta seeütle rõõmustus.

22

Gardener kõndis kuidagi rohkem küürus ja vaevalisemalt kui muidu, pilk põrandale suunatud. Kui Eva teda hüüdis, tõstis ta hajameelselt oma rasked kortsulised silmalaud. „Te olete siin, Eva?“ ütles ta ja tume rõõm libises üle ta näo.

Evat üllatas Gardeneri välimus. „Istuge hetkes meie juurde, Gardener,“ palus ta.

„Jah, täna, Eva!“ Gardener laskus korvtooli, mis nagises ta raskuse all. „Täna, Eva!“ ütles ta veel kord. Ta mõtles järele ja hakkas aegamööda, otsides sõnu, kõnelema eilsest õhtust. Suurepärase õhtu! Eva oli laulnud nii oivaliselt nagu alati. „Jah,“ ütles ta, „see on tõsi, niikaua kui te laulsite, unustasin ma kõik oma mured!“ Ta oli saanud ka kohe oma sõbrale Klinglerile lühikese teate kontserdist, kuna ta teadis, et Klingler, kes alati on tundnud huvi Eva vastu, rõõmustub seeütle kõigest südamest.

Eva naeris. „Sain just praegu tervituse Klinglerilt,“ ütles ta.

„Te olete isegi Sullivani südame vallutanud, Eva,“ jätkas Gardener. „Oo, pole kerge seda südant vallutada!“ Gardener katsus isegi naeratada.

„Kuulge, Gardener,“ katkestas teda Eva hea ja sooja tooniga. „Mitte minust ei tohi te kõnelda. Enesest peate te kõnelema, Gardener. Kuidas näete te välja? Te põle täna öösel silmatäitki maganud? Teie sõbrad on ometi lõpuks selleks siin, et te neile kõnelete, mis on juhtunud, ja mitte selleks, et neile komplimente öelda.“

Gardener vaatas imestunult Evale otsa, aga juba puudutas ta tänulikult Eva kätt. Oli näha, et see vana mees oli päris üksinda maailmas ja kannatas hirmsasti selle üksinduse all.

„Täna, Eva,“ ütles Gardener. Siis vaatas ta väsinud silmil üle mere. Aga ta ei näinud merd, ta nägi Barrenhilli, nii nagu ta oli näinud seda terve oma eluaeg: korstnad, tornid. Terve sein udust, suitsust ja tulest on viis kilomeetri pikk. Peetakse kaubarong kinni, kui tahetakse ühest kaevandusest teise jõuda, jalgsi on võimatu neid vahemaid ületada.

Gardener hingas raskelt.

Jaa, säärased on Barrenhilli kaevandused! Ta oli ise väljaõppinud kaevur ja oli terve aasta maa all töötanud. Ta tundis iga kaevandustühet: Susanne I, II, III, Alleghany I, II, III, ta tundis iga lõhna igas üksikus kaevandustühemes.

Nüüd oli poliitiline ja sotsiaalne rahutuslaine ka üle Barrenhilli hoovanud. Seati üles radikaalseid nõudeid. Streik! Mõtetu, halastamatu streik!

Barrenhilli direktor oli keegi Holzmann. Ta oli osav juht, aga äkilise vihaga. Gardener soovitas talle mõõdukust. Nii siis Holzmann teotes kannatlikult päevast päeva, nädalast nädalasse. Korraldati koosolekuid, kus Holzmann karjus end hääletuks. Lõpuks oli ta sunnitud Susanne I töölisel lahti laskma. Seejärel tahtsid töölisel rünnata kaevandust ja Holzmann pidi sõjaväge appi kutsuma.

Gardener vaatas segasena üle mere. „Lühidalt, siis läks võitluseks, Eva,“ ütles ta, „töölisel tormasid kividega sõdurite kallale. Sõdurid tulistasid. Oli surnuid. Kuusteist surnut, seal hulgas neli naist. Peale selle ligi viiskümmend haavatut. See oli kolme päeva eest.“

„Oh!“ ütles Eva. „On see aga hirmus!“

„Selle hirmsa kokkupõrke tagajärjel muutus olukord veel teravamaks,“ jätkas Gardener. Ta tõmbas taskust virna kortsutatud telegramme. „Pärast seda kokkupõrget sõitsid umbes tuhat meest Susanne I-sse ja vandusid mitte enne välja tulla, kuni nende nõudmised on täidetud. Ja nüüd elutsevad nad kaheksasaja meetri sügavusel maa all.“

„See on ju kujutlematu!“ ütles Eva.

„Ja sinna tahavad nad jääda nädalaks.“

Gardener tundis Susanne I meeskonda. Paljudega neist oli ta koos töötanud. Ta nägi neid pimeduses kükitamast, läbi-märgade jalgadega, kõhnadena, kurnatud rasket tööst. Ta tundis enese ja nende vahel mingit sidet; nad olid enamalt jaolt toredad poisid. Ta jääb vanaks, seda tundis ta. Tulid teised ajad, teised inimesed, keda tema ei mõistnud.

Mida pidi ta tegema? Ta tõstis oma pilgu Evale. „Mis pean ma tegema, Eva?“ küsis ta abitult. „Võib-olla võite teie mulle, vanale mehele, nõu anda?“

See oli kohutavalt raske küsimus, aga Eva ei kõhelnud vastust andmast. Eva arvates oli kõige õigem, kui Holzmann läheks tööliste juurde ja kõneleks nendega.

Gardener noogutas. „Te olete tark, Eva,“ ütles ta. „Ma teadsin seda kohe. Holzmann oli seda katsetanud kell 4 —“ Jälle soris Gardener telegrammide virnas. „Aga töölisel ei lasknud tal kõnelda, nad pildusid teda kivide ja sütega. Siin, see on ta viimane telegramm! Mis nüüd? Holzmann palub juhtnõõre.“

Eva mõtles järele. „Ta peab veel kord katsetama, see Holzmann!“ otsustas ta.

„Te olete tark, Eva!“ kordas Gardener ja tõusis vaevaliselt püsti. „Jah, ta peab veel kord katsetama, see on ka minu mõte.“ Ta tõmbas tüki paberit taskust. „Tahan Holzmannile kaabeldada, ta mingu tööliste juurde ja küsigu, kas nad on valmis üht teadet Gardenerilt, tähendab minult, vastu võtma.“

„Oivaline, Gardener!“

Gardener ütles, see olevat küll esimene kord, et keegi mees peab ookeaniaurikult kõne kaevuritele, kes istuvad kaheksasaja meetrit sügaval maa all, tuhanded miilid eemal. „Nad peavad seda kõnet kuulma, Eva.“

Gardener asetas prillid oma laiade ninale ja võttis paberilehe kätte. Ta käsi värises tugevasti. Siis tõmbus ta parem käsi rusikasse. „Barrenhilli mehed!“ hüüdis ta oma sügava bassihäälega. „Barrenhilli mehed, kõnelen teiega, mina, J. P. Gardener! Mehed Susanne I, kõnelen teiega!“ Ta peaaegu mõirgas, ta nägu muutus tumepunaseks, sooned meelegahtadel paisusid. „Kõnelen teiega kaugelt merelt, aga kahe, kolme päeva pärast olen ma teie juures, Barrenhilli mehed!“

(Järgneb.)

Teadaanne lisaromaani lugejaile

Käesoleva „MARETI“ numbriga algab uus armastusromaan 2 raamatus —

Herta Bergmann'i „Hea, et sa siin oled...“

Eleonora Duse

tee kuulsusele

Olga Resvenici Signorelli, kes oli viimased kakskümmend aastat kuulsu Duse lähemaks sõbratariks, on kirjutanud tema kohta huvitava teose, milles käsitletakse jälle kord selle suure naise haaravat saatust. Allpool toodud katkendid on väljavõtted sellest teosest.

Eleonora Duse oli kunstnike laps. Ta vanemad olid Veneetsia rändkomöödiandid. Ta sündis 3. okt. 1858. a. „Kuldse Kahuri“ hotellis, kuhu vilets teatrigrupp, millisesse ta vanemad kuulusid, oli eelmisel ööl oma vankritel saabunud. Kahe päeva pärast kanti ta vana kombe järgi klaasseintega, kullatud kastis, mis sarnanes Jeesuse söimega, kirikusse ristimisele. Kuna mõned sõdurid arvasid, et kastis peitub mõni vana reliikvia, andsid nad selle möödudes pühaliku tõsidusega au. See liigutas eriti lapse isa sügavasti. Pärast naasmist kirikust, kus lapsele anti nimeks Eleonora Giulia Amalia, ütles Duse oma haigele naisele: „Ma ei too sulle ühtki kinki, ainult ühe töö-tuse. Meie väikeste peab kord kellekski saama. Talle tehti juba auavaldusi.“

Eleonora ema oli maalaps, ilus nagu madonna. Alessandro Duse oli teda tundma õppinud, kui ta oma trupiga ringi rändas, ja oli ta nainud vastu oma sugulaste tahtmist. Nad armastasid teineteist väga. Angelica Cappelletto mängis ainult häda sunnil, ilma vaimustuse, resignatsiooniga, millega täidetakse vastumeelset kohustust. Alessandro Duse, kes oli teatrist ja maalikunstist vaimustatud, ilma et tal neil aladel annet oleks olnud, jäi nii näitlejana kui ka maalikunstnikuna keskpäraseks. Mõlemad elasid vaeste näitlejatena väsimatut rändurielu. Mõned meetrid maalitud lõuendit täitsid kulisside aset, kostüümid olid räbaldunud ja kortsunud. Kord libiseti lodjal piki jõgesid, kord rännati vankritel mööda tormuseid maanteid laiadel Lombardia tasandikel. Ikka teel — suvise palavusega, vihma-dega, poriga, sügiseste külmadega, lühikesed peatused väikestes võõrastemajades, poolpimedates petrooleumilampidega valgustatud tubades, lämmastava õhuga lokaalides. Ja vastuvõtt oli sageli kõike muud kui sõbralik...

Säärane lõputu rännak oli Eleonora Duse lapsepõlv. Väikesest alates võeti ta rõivakorvis teatrisse kaasa. Kui vanemad välja läksid, jätsid nad tema kuhugi katusekambris pimedusse. Laps kannatas külma ja nälga. Üksildus ja pimedus hirmutasid teda. Tihti ronis ta läbi katuseeluugi üles, et leida tähtede all lohutust.

Ühes väikeses linnas Piemontis oli vastuvõtt siiski südamlilik ja soe. Puhas, kõetud maja — tõeline paradüüs lapsele. Eleonora oli viie-aastane. Võõrastemaja omanikud olid kinkinud talle ilusa nuku. Laps oli õnnelik. Kui aga ema ühel hommikul teatas, et nad peavad taas edasi rändama, ei tahtnud väike Nora sellest midagi teada. Ta nuttis, nuuksus, olles meeletu. Ta muutus tõsiseks ja vaikseks ning läks, püüdes oma nukku külma eest mantlisse varjata. Korraga jooksis ta trepilt tagasi tuppa, asetas nuku diivanile atlaspadja kõrvale istuma ja tahtis lahkuda. Keegi ei suutnud teda sundida nukku kaasa võtma. Ta oli valmis temast pigem loobuma kui laskma tal külma kannatada.

Kogu oma eluaja mäletas Eleonora Duse oma kurba lapsepõlve, alatist koledat rändamist ilma puhkusest.

Kui ta vaevalt oskas paar sõna publiku ees rääkida, tegi ta oma esimesed sammud laval. Ta debüüt leidis aset, kui ta oli nelja-aastane, Chioggias, nimelt mängis ta Cosetta osa Victor Hugo draamas „Les Miserables“. Isa hoidis teda käekõrvale ja ütles talle sõnad ette, mis ta pidi kõnelema. Siis haarasid paar toorest meest ta isa käest ja tegid talle haiget. Et teda nutma panna, löid nad talle kõvasti vastu sääri. Cosettat haarab hirm, ta näoke tõmbleb, pisaratest lämmatatult jäävad tal sõnad kurku kinni. Hetk vaikust... „Ära nuta, ära karda... Sa tead ju, see on ainult mäng,“ lohutab teda ema. Siis saab ta maiustisi ja lilli kingiks, kõik kiidavad ja sütleavad teda. Aga väike tüdruk ei suuda mõista, miks tehakse nalja pärast haiget ja miks suured ühe väikese tüdrlapse kannatustest lõbu tunnevad.

Kui Eleonora on viie-aastane, seisab ta nimi Zara „Nobile Teatro“ eeskavas. Veidi hiljem mängib ta Trentos draamas „Corleone“ üht lapseosa. See tunnete loomulikkus, millega ta mängib, leiab imetlevat tunnustust. Ta oli loomult hell, sõnakuulelik ja virk, raamatuid armastas ta enam kui kodu-

Eleonora Duse oma kuulsuse tipul

seid toimetusi. Ja vanemad püüdsid nõutada talle kõiki vahendeid, et rändelu raskuste kiuste anda talle veidi haridust.

Näitekunstile vaadati tol ajal kui ebaausale käsitööle. Koolis ei lastud tal teiste laste kõrval istuda, ta istus õpetaja läheduses, kes oli ainuke, kes temaga kõneles. Koju minnes vältisid lapsed „komöödianditütar“ endi seltsi võtmast. Ta jäi üks. Kuid ta vajab kedagi ja nii suundus kõik ta armastus vanematele, eriti emale, kes omalt poolt elas täielikult oma lapsele.

Kõhn laps mullakarva näoga ja suurte sügavate silmadega oli kasvanud kurvameelseks igavlevaks tüdrukuks, kes põlgas elu. Ta pilk kadus kord kaugusse, kord jälle oli salapärasel ootusel süvenenud endasse. Teatrite tulid halvad ajad. Sageli tuli etendused edasi lükata, kuna polnud kümnetki pealtvaatajat suudetud kokku meelitada. Kõigile rahutu elu vaevadele ja puudustele tuli Eleonorale lisaks veel mure ema haiguse pärast. Vaene proua Duse läks haigevoodist lavale ja lavalt järgmisse haiglasse. Haiglas vähemalt oli rahu, ei tarvitsenud nälga kannatada. Ema hoidis poole oma toidust Eleonorale, kes teda oma vabadel tundidel külastas. Kui ema enam esineda ei saanud, pidi Eleonora teda asendama, et kümnest näitlejast koosnev trupp võiks edasi töötada.

Kaheteistkümnenda-aastasena pidi ta Silvio Pellico „Francesca da Rimini“ kõnelema ja kuulama kirest hõguvaid sõnu ning esinema teisteski tolle aja romantilistes draamades, kus tuli metsikut armastust kujutada.

Kui see vaid oleks parandanud nende olukorda! Ent viletsus ja puudus kestis endiselt edasi. Noore primadonna talvine garderob koosnes vaid luitunud ja kulunud jakikesest. Sõnad, mis ta rääkis laval, kuigi ta neid vaevalt mõistis, mõjusid temasse pärast etendustki veel nagu salapärane mürk. Need traagilised kujud tõrjusid ta oma olemuse kõrvale, ta pidi kandma nende saatust. Ta ei saanud enam süüa ega magada. Ta igatses üksildust ja rahu, selle asemel aga pidi ta igal õhtul elama rahva seas. Ema oli täiesti murtud oma kannatustest, ta suutis vaid nutta ja palvetada.

Keskaegse Verona vaba taeva all sündis rooma amfiteatri hiiglaarenil ühel maikuu pühapäeval Shakespeare'i „Julia“ taaselustumine. Eleonora sai sel aastal neljateistkümnenda-aastaseks, niisama wanaks, nagu oli Julia, ja ta tundis oma saatust suurematu veronalase omaga ühte sulavat. Oli pühapäeva-pärastlõuna, kell lõi tornis neli. Amfiteatri astmed olid tulvil täis, mehed olid särgiväel, naised kirjude taskurättidega. Neli soldit maksis koht. Eleonora oli hommikul teinud pika matka mööda jõekallast ja tänavaid ning oli ostanud ühelt väljakult ilusa roosikimbu, mis pidi ta talisman olema.

Päike valgustab lava kummalise valgusega. Julia ilmub

roosidega, nii esimesel kui ka viimisel kohtumisel. „Ma lasksin ühe neist kukkuda Romeo jalgade ette, kui me kohtusime, ma poetasin ühe tema pea peale rõdult ja lõpuks katsin ma nendega tema laiba... Kui ma Romeo laiba kõrvale langesin, mõrgas rahvas säärase ägedusega, et ma kokkusin. Keegi tõstis minu üles ja lükkas mind selle kisa poole. Üks tõrvik hoiti mu näo ees, mis oli pisarast üle ujutatud. Tõrvik pragises ja lõhnas vaigust. Suits ja sädemed... Ma olin kindlasti surnukahvatu...“

Publik oli lahkunud, tuled olid kustunud. „Julia“ oli nagu joobnud, ta ei tahtnud koju minna. Ta tahtis kõndida, kõndida lõpmatult, hingata tuult... Ta läks üle silla, üle jõe, kadus tänavatesse. Isa järgnes talle teatud kauguses, et teda mitte häirida. Mõõdusid mõned tunnid. Verona kellad kuulutasid keskööd.

„Pöördume koju, väike, läheme sööma,“ palus isa. Ta laskis enda koju viia, viskus oma voodile. Vilets tuba, vaesus — kõik oli temast eemal. Ta oli „Julia“ saanud. Esimest korda oli ta neid armastussõnu läbi elanud, milliseid ta seni lihtsalt dramaatilise hooga oli ette kandnud.

Paar kuud oli möödunud; ta esines jälle Veronas. Teise vaatuse järel ulatati talle telegramm. Ta ema oli surnud. Ta tahtis maha viskuda ja nutta lapsena. Kuid ta võttis end kokku ja püüdis lõpuni vastu pida, et publik ta valu ei märkaks. Tal läks korda end valitseda, ükski pisar ei reetnud teda. Pärast etendust jooksis ta koju. Oli külm talveöö, sadas lund. Ta jooksis langetatud peaga piki müüri ja nuuksus meeleheitel: „Ema, ema!“ Ta käed külmetusid, ta surus need oma jaki taskutesse ja tundis, et üks neist oli lühem kui teine. Talle meenus, et ema oli selle mõne aja eest kinni õmmelnud. Selle mälestuse juures kadus ta jõud, ükski kõrvalise tänava pimeduses, langes ta vastu müüri ja nuttis meeleheitlikult.

Eleonora on üksi maailmas. Lohutamatu, valus tummaks jäänud, elab isa ta kõrval. Ta on murtud, kuna pidi kaugel, kõigest eemal Padova hospitalis surnud elukaaslase laskma matta ühishauda. Eleonoralt pole raha, et osta endale leinakleit. Valupilv, mis mõlemaid ümbritseb, varjutab Eleonora kõhna nägu veel enam ja teeb ta inetuks. Kannatused ja puudus on sellele õrnale inimolevusele oma pitseri surunud. Ainult väga harva lõõvad ta suured silmad rambivalgusel särava ja ta nägu helgib sõnamatus ilus.

Kaasnäitlejad peavad teda „südameta olevuseks“, kuna ta omaenda ema surma puhulgi ei kannu leina. Keegi neist lausub: „Mina tema asemel oleksin enda pigem müünud, kui et käiksin ilma musta kleidita.“ Eleonora ei lasknud endale mõjuda nende teravatel kehtel, nende lobisemisel ja nende valedel. „Möödu neist, keda sa ei suuda armastada,“ oli ta elujuhiseks. Ta talismaniks oli ta ema pisike pildike, millest ta ei lahkunud kogu eluajal, kuid ta ei näidanud seda ühelegi inimesele, ka oma armsaimale mitte.

Elu lohistas teda edasi väikestel lavadel ja süngetes möbleeritud tubades. Vaenlikult ja kahtlustavalt võtsid rahahimulised peremehed ta vastu. Keegi ei uskunud, et see halvasti rõivastatud ja kaastunnetäratava välimusega tüdruk teeb kunagi karjääri.

Paar kuud oli ema surmast möödunud, kui Eleonora ühel öhtul, olles taas väsinult ja kurnatult koju tulnud, leidis isa ühe kirjaga, milles teatati, et keegi hiljuti surnud kauge sugulane on järele jätnud viis maja Chioggia rannal umbes 60 000 liiri väärtuses ja pärjaks on Alessandro Duse oma kahe vennaga. Eleonora uskus, et ta näeb kummitust. Korruga küsis isa: „Mis sa ütlesid, kui me sellest loobuksime?“

„Aga miks, isa?“

„Kuna see tuleb liiga hilja. Kui su ema olukord halvenes, otsustasin ma oma sugulaste vaenlikkuse meie abielu suhtes unustada ja kirjutasin neile. Ma anusin neilt abi ja toetust oma naisele, kuid ma ei saanud vastust... Kui see

pärandus oleks tulnud varem, oleks see su emale tähendanud pääsu. Aga milleks vajame me seda nüüd? Kui nad varem ei tahtnud meid aidata, siis võivad nad ka nüüd selle endale hoida...“

„Sul on õigus, isa, kirjuta neile kohe, et me lükkame päranduse tagasi!“

Isa tegi seda. Önn oli tulnud ja jälle edasi läinud. Nad olid avanud käe, et lasta sel minna. See üksmeel loobumises täitis neid õnnetundega. Juba lapsena oli Eleonora loobunud oma armsaimast nukust, et säästa teda süngest rändelust; täna loobus ta pärandist, et järgneda isale tema õilsuses...

Isa eeskuju juhib teda ka ta edaspidises elus. Nüüdsest peale järgib ta vaid oma sisemist häält, ta teeb vaid seda, mida süda talle ette kirjutab, ilma arvestamata ja konventsioone tähele panemata. Uus sisemine harmoonia tugevdab teda ja leevendab väsimust.

Aastal 1878 on tal esimene tähtsam angažement, ta kujutab Napolis Augier' „Fourchambault's“ Majat, kuna peaosas mängija on haigestunud. Ühel teisel öhtul, kui mängitakse Shakespeare'i „Othello“ rõõmsas operetitempos, esineb Eleonora haaravalt usutavana ja kujutab Desdemonat seniimamatu silus ja süütuses.

Alfieri „Orestesega“ tuleb talle tõeline suur võit, ovatsioonid ei taha lõppeda. Selle näidendi etenduse ajal Napolis soovis üks ajakirjanik, et teda noorele näitlejatarile esitletaks. See oli Martino Cafiero, „Corriere del Mattino“ asutaja ja toimetaja. Ta oli veidi üle kolmekümne aasta vana ja tundud oma kõneosavuse, hiilgavate artiklite ja meisterliku vehklemiskunsti poolest. Tal oli olnud loendamatu duelle, kust ta alati oli võitjana välja tulnud. Kuid tal oli ka südametemurdja kuulsus. Uudishimu ajas teda Eleonora Duse juurde, et tundma õppida seda mitteilusat haruldast olevust, kes teatud hetkil oli rohkem kui ilus. Martino Cafiero ei külvanud teda üle kiituse ega komplimentidega, ta rääkis vaid kunstist ja poeesiast. Ta silmad hiilgasid, ta hääli evis tumedat kõla, nagu tuleks see kaugusest. Eleonora polnud veel kunagi armastanud. Tal oli olnud vaid töökaaslast, kes jagasid temaga vaeva ja nälga, nii näiteks Libero Pilotto ja Carletto Rosaspina. Martino Cafiero tuli ikka jälle. Võiduga harjunud, ei suutnud ta uskuda väikese näitlejatri süütust puhtust. Talle meeldis ta habras kuju, ent selles ihaldusväärse olevuses peitus trotslik ja komplitseeritud hing, mis täitis Cafierot kartuse ja umbusuga. Ta eelistas Eleonora sisemaailmas põlevat tuld tähele panemata jätta. Ta oli skeptiline, galantne ja mondäänne. Tal oli edu. Ta näitas Eleonorale Napoli võlu, viis teda mondäänsetesse kohtadesse, avas talle kunstiaarded kirikutes ja galeriides ja tutvustas teda paljude kunsti- ja ajakirjanduse-tegelastega.

Mõnedeks kuudeks unustas Eleonora oma kunstiniistused. Ta võttis küll proovidest osa ja mängis innuga, kuid ta vaim oli kaugel. Kordus tavaline lugu oma valuliselt traagilises banaalsuses: naine, kes saab emaks, ja kergemeelne, kuigi mitte halb mees, kes tõmbub tagasi. Eleonora teadis, et süda on kõva, kui enam ei armastata. Ta ei palunud, ta ei pakkunud end, oma kannatuse uhkuses ei nõudnud ta midagi.

Näitetrupp sõidab tagasi Põhja-Itaaliasse. Ta hellitab veel nõrka lootust, et kohtab armsaimat jaamas, kuid ta ei näe kedagi. Ta reisib üksi, ilma jumalagajätuta. Mõne nädala pärast saabub kiri, milles Cafiero palub kohtamist Roomas. Liigutatult ja tulvil lootusi sõidab Eleonora Milanost Rooma. Ta ei leia mingit õrnust ega heatahtlikku sõna, vaid oma metsikust kirest uuesti sütitatud mehe. See kohutab Eleonorat, ta sõidab otsekohe ära, mõeldes vaid oma lapsele. Marina di Pisas tuleb laps maailmale. See on nõrk olend, kes kõigele hoolitsusele vaatamata mõne päeva pärast sureb. Öhtu lähenedes kannab Eleonora väikese kirstu kalmistule. Keegi ei saada teda sel tunnil. Päike loojub, kellad helisevad. Ta on üksi, langetab pea. Ta ei nuta, ta ei palveta, ta lahkub.

Elust murtud ja pettunud — nii algab ta teed kuulsusele.

Millistes aastates naist eelistavad mehed?

Naine on parimas eas 30-aastasena, ütlevad ühed. Ei sugugi, vaid 20-aastasena, väidavad teised. Ja mõned julgevad sedasama väita 40-aastase naise kohta. Kõigil on õigus. Naine võib olla õnnelik igas eas, kuid...

Kas olete juba kolmkümmend aastat täis? Te tunnete siis seda piinavat, nukrat vajumistunnet, et vanadus on tulemas ja elu libiseb käest. See on nagu mürk inimesele, kui seda mitte kohe minema ei peletata, sest kui talle anda aega mõjulepääsemiseks, siis muutub inimene tõepoolest vanaks, ta tunneb end vanana — ja see ongi kõige pahem.

Muidugi ei tarvitseta olla isegi veel 30-aastane, kui juba

tuntakse tolle mürgi mõju. Ja see on naisele tõeliseks nuhtluseks.

Kas ka teie tunnete seda? Jah, oma sisimas möönate, et nii see asi on — mis sinna parata? Aja vastu ei saa keegi võidelda. Kuid võiksime siiski öelda, et seda saab. Ja parim vahend selleks on teadmine, et igal elueal on oma veetlused.

Kui küsida paljudelt meestelt, kudas nende arvates on naine õitseemas, siis vastavad nad väga mitmel viisil. Ühed ihalevad seitsmeteistkümnenda-aastasi, kuna teiste meeltest on alles neljakümne-aastane naine tõeliselt veetlev. Muidugi võib kohe märgata, et need mehed mõtleavad igauks üht teatud

S U V I

naist, keda nad imetlevad ja armastavad. Samuti võib märgata sedagi, et mõningaid naisi armastatakse igas eas, sest nad omavad tõelist, sisemist veetlusjõudu, otsekui mingit nõidusvahendit.

Kuid vähehaaval hakatakse tähele panema, et see veetlus polegi õieti mingi nõiakunst, vaid omadus, mille võib saavutada, kui ollakse tark ja tuntakse oma väärtust, kuid ollakse samal ajal alistuv. Kindlasti mõjutab naise veetlusjõudu ka ta iga, kuid peab vaid teadma, kuidas see mõjub. Enamikule naistele on see asjaolu päris hämar ja seepärast nad tunnevad ebakindlust ja alaväärsustunnet. Paljud naised tunnevad, et nad on liiga vanad või liiga noored, ja kurdavad seepärast, kuigi nad võiksid rõõmustada oma ea üle ja elada oma elu õnnelikult. Need naised peaksid aru saama, et ka nende iga pakub palju võimalusi. Ja kes oskab neid kasutada, see omab külgetõmbejõudu.

Kahekümne-aastaselt naisel ja juba mõned aastad enne seda noorel tüdrukul on see võrratu hüve, et ta on värske — nii hingelt kui ka ihult, kogu elu on tal ees. Kuid ta peab teadma, et just kogenematuses seisneb ta veetlus. Noorel mehel on ääretult kerge pakkuda noorele tüdrukule midagi huvitavat, sest see ei ole seda veel kunagi nautinud. Kuid tihti ei saa mees selle rõõmu osaliseks, kuna tüdruk teeskleb kogenut ja kõige harjunut. Rahvapeo-platsidel võib näha palju, mis just esimesel korral võib äratada huvi ja vaimustust. Paljas karusselliga sõitmine ja tsirkuseskäik noore tüdrukuga, kes siiralt väljendab oma imetlust, on mälestus, mis jääb poisile meelde igaveseks. Teine tüdruk aga, võib-olla samuti esmakordselt tsirkuses või rahvapeol, teeskleb end väga targaks ja üleolevaks ning imestub, et keegi võib olla vaimustatud karussellist ja muust tingel-tangelist, ja rikub nii rõõmu endal kui ka teistel. Tüdruk ei tarvitse küll rääkida alati sellest, et see kõik on talle uus, ta näitab seda oma innu ja pulbitseva rõõmuga. Siis tunnevad ta kaaslasedki temast rõõmu nagu puhkevast õienupust.

Kolmekümne-aastaselt naisel on palju väärtusi. Ta peab

vaid oskama kasutada neid. Ta on juba ise armastanud ja talle on seda teistelt osaks saanud, ta on saanud palju elult, kuid ta teab ka, et elu toob ikka kaasa ka muresid ja pettumusi. Ent siiski väärib elu tema arvates elamist, ta seisab keset elu. Teda ei kaunista kogenematuses teesklus, ta peab seevastu näitama, et ta pole elanud kummutsisalt, vaid inimeste seas, ja oskab neist lugu pidada. Ta ei või istuda tummalt ja püüda vaid näida tagasihoidlik, kui tal tööpoolest on midagi öelda. Ta peab tundma oma osa teiste seltsis ja olema sundimatu ning loomulik. Ja kui mees teeb talle komplimenti, siis ei või ta seda ujedasti vaikides vastu võtta, vaid ta peab oskama vastata tabavalt, mitte aga istuma imetledes. Ta sobib mehele sõbraks palju paremini kui kahekümneaastane.

„Mind vihastab alati, kui kuulen noori naisi imestust avaldavat seeütle, et ka neljakümneaastane naine võib omada külgetõmbejõudu,“ ütles keegi kogenud mees. „Need naised ei tea, mis nad minetavad, olles nii nõudlikud. Neljakümneaastasil on see suur eelis, et nad ei oota meestelt jumaldamist. Nad teavad juba oma väärtust, nad ei hinda end liiga kõrgelt ega ka liiga madalalt. Ja meestele nad võivad anda võib-olla parima kõigest kinkidest — mõistmise ja sümpaatiat. Mitte sellist kassipojalist paitavat sümpaatiat, millist kahekümneaastane peab oma ülesandeks pakkuda, ega ka seda sentimentaalset kaastunnet ja heldimust, milline vaid soovib, et jääksime haigeks, et nemad saaksid pühkida meie palavikulist laupa ja ulatada karastava morsiklaasi. Kõpses eas olevate naiste sügav, tõeline arusaamine on palju tõsisem, see põhjeneb elukogemustel. Kui naised teaksid, kui kõrgeväärtuslikuks peavad mehed just säärast õiget sümpaatiat, siis oleksid neljakümneaastased naised palju õnnelikumad, kui nad nüüd on.“

Kui naised teaksid... Naiste elu oleks palju õnnelikum ja sisukam, kui nad paneksid tähele iseendid veidi asjalikumalt ja rahulikumalt kui tavaliselt ja kui nad usuksid, et elul on veel palju neile pakkuda. Oma sõgeduses aga arvavad nad, et elu on nende vastu vaenlik.

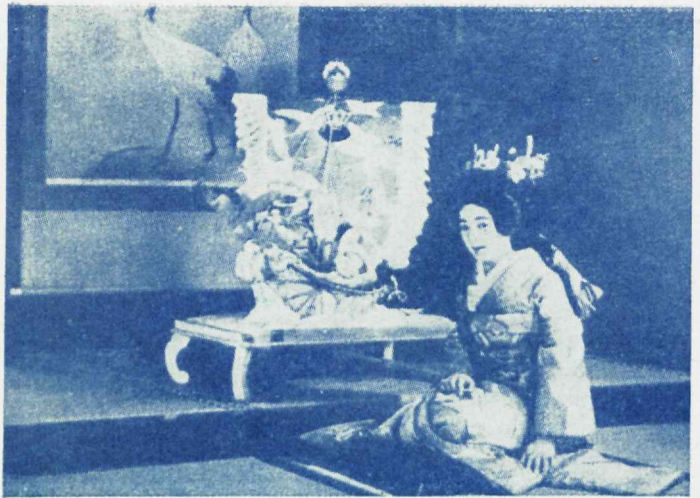
Jaapani pulmad

Kell on kaks päeval. Me sõidame autos jaapani pulmapeo- tseremooniale Jidamah'i templisse Tokios. Teised autod sõidavad ees. Perekond koguneb templi vastuvõtutubadesse, siin pruudi, seal peigmehe perekond, valjult lahutatuina, sest veel ei olda ju abiellunud. Naised kannavad musti pidukimonosid, mehed kimonot või musta ülikonda. Kõlab gong. Me astume templi suurde tseremooniaruumi ja võtame aset keskel väikestel väljatoolidel, mitte enam sulgmattidel. Külgedel istuvad preestrid on värvilises, rohelistes rõivastises suhkrupeataoliste mustade mütsidega. Flöödimängijad meelitavad oma pasuna-sarnastest flöötidest välja omapäraseid karme ja pehmeid, sügavaid ja järsult katkevaid teravaid toone.

Pruut astub aeglaselt ette, takistatuna tagajooksvast rasket siidist kimonost. Kirjud uhked värvid, lilled ja muustrid ehivad teda. Nägu on puuderdatud ja mingitud. Üks vanem daam, kes teda saadab kogu päeva kestel kuni lahkumiseni vanematemajast ja kohendab vahetpidamatult ta rõivastist, milles arvab midagi olevat korratusse sattunud, võtab tal nüüd käest kinni ja viib ta kõrvalasuvasse väikesse tseremooniaruumi. Pruu võtab istet ühel väikesel toolil, tema taga saatjanna. Vastasasuvasse ruumi viiakse peigmees mustas pidulikus kimonos, mõlemad ruumid on eraldatud õhukese vaheseinaga. Kõik tõusevad püsti, et šinto usu kommete kohaselt puhastustseremoonia läbi puhastatud saada. Kõige enne tõuseb pruut. Preester võtab loorberioksa altarilt, liigutab oksa pruudi ees edasi-tagasi ja hõljutab siis seda veel kord õhus.

Tasa, justkui nähtamatuist kätest lükatakse nüüd liukvad seinad kõrvale, pruutpaar näeb nüüd teineteist esimest korda. Nende näos ei peegeldu mingit tundeväljendust, ükski näolihas ei liigata. Nad vaatavad minuteid teineteisele liikumatult otsa. Siis viiakse mõlemad oma saatjate poolt peatsereemooniaruumi. Ka meie läheme kaasa. Perekonnad võtavad aset pruudi ja peigmehe taga. Vana šinto preester loeb pidulikult ette mingi kirjutise, midagi abielutarkusest, mis on juhtsõnaks eluteel. Vahendajatepaar, tähtsad pulmakülalised, astuvad nüüd ette, et samuti mingit kirjutist ette lugeda, sest neil lasub ju vastutus selle paari elu ja armastuse eest. Sulgedest mattidele asetavad teenrid väikesed puulauad ja pruut ning peigmees kummarduvad maha pidulikult riisiviinajoomiseks.

Aeglaselt, piduliku kõnnakuga lähenevad neli templeineitsit punases ja valges rõivastises. Stola langeb paremalt õlalt vasakule puusale, lahtised juuksed on ainult kuklas kinnitatud pandlaga. Näod on puuderdatud ja mingitud, huuled veripunased neil neljal templeineitsil, keda peetakse peagu pühakuiks. Esimene neist asetab erilise lauakese kolme riisiviinakausikesega maha. Teine hoiab kõrge jalaga pronksnõu mõlemas käes, kolmas kannab jalata pronksnõu. Mõlemast kausikesest, mis sümboliseerivad meest ja naist, antakse riisiviina. Pruu tõstab riisiviinakausi kolm korda ohverdamiseks üles, joo juba varem pühitsetud viina ja paneb tühjad kausikesed enda kõrvale. Templeineitsid lähevad nüüd peigmehe juurde, et toimetada sama tseremooniat, mis ongi tõeline abielusõlmimise-tseremoonia. Peigmees paneb pärast joomist teise kausikesed enda kõrvale maha. Siis lähevad templeineitsid jälle tagasi pruudi juurde. Šinto flöödimäng kõlab

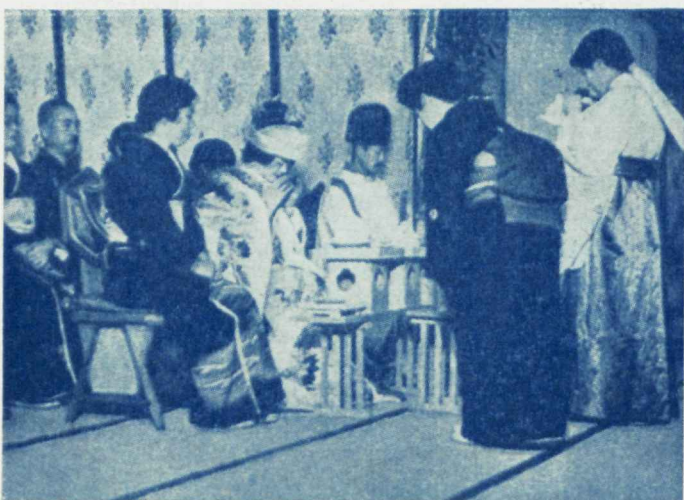

Noor pruut

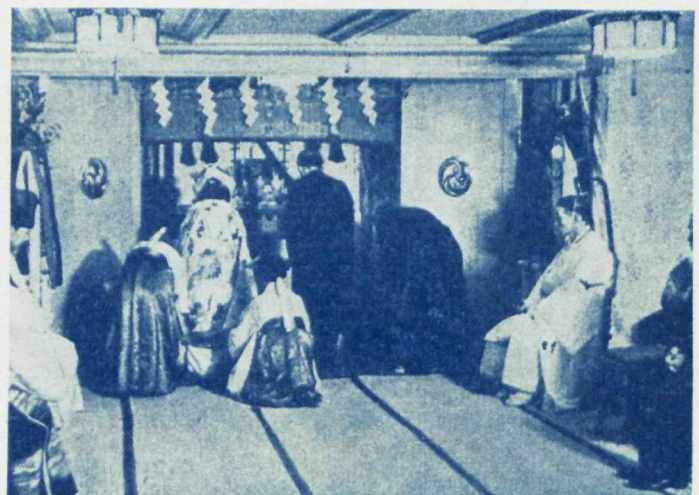
haruldaset omapäraselt, kord karmilt, kord pehmelt ruumis ja saadab riisiviinajoomist. Peigmees astub aeglaselt keskele. Mõlemad seisavad teineteise kõrvale. Peigmees ees, pruut natuke temast tagapool, nagu nõuab komme. Pidulikult hakkab rong liikuma, kõige ees noor abielumees ja tema taga, mitte kõrvale, pruut. Me järgneme nüüd ühiselt õnne soovima templi vastuvõturuumidesse ja siis autos pruudi koju, pulmasõõgile.

Seal kükitab pruut oma ilusaimas kimonos brokaatvööga. Pruu neitsi rõivastis teda tundidepikkuses väsimatus töös, kuna meie vaheldumisi tema tööd jälgisime, sest on väga tähtis, et voldid oleksid täpselt õieti, et „eri“, kaelarätt, hästi istuks ja kõigepealt „obi“, mitu meetrit pikk, lai brokaatvöö. Kunstipärane pruudisoeng on üles ehitatud imepäraselt, valge otsapaelaga, „tsuno kakušiga“, mis on sümboliks, et pruut lubab olla armastusväärne, mitte armukade, ebasõbralik ega sõnakuulmatu.

Vanemate majas, ilusas jaapani kodus, on seinad üksikute ruumide vahel kõrvale lükatud. Meie kükitame põlvili asendis vana jaapani kombe kohaselt siidpatjadel ja meie ees on väikesed lauad peekrite ja kausikestega, millele serveeritakse pulmasõõke. Punane ja valge, õnnearvud, lõõvad hülgama. Me kükitame oma pisikeste söögilaudade ees, keskel pruut ja peigmees, nende kõrvale vanemad ja vahendajad, külgedel paremal ja vasakul mitte väga arvukad külalised. Pruudi ja peigmehe ette asetatakse toorest muna ja kala, millised sümboliseerivad õnne ja pikka iga. Pruu kaob ära ja tuleb tagasi valgeis siidrõivastes, pikas kallihinnalises kimonos, mis on leinarõivastis ja milles ta nüüd sügavate kummardustega jätab tseremooniaselt jumalaga vanematega. See on teissugune jumalagajätmine kui meil Euroopas, sest noor naine läheb abielusõlmimisega üle mehe perekonda ja on oma perekonnale nagu surnud. Pärast pidulikku jumalagajättu rõivastatakse pruut jälle ümber. Ta tuleb uues, väga ilusas pidukimonos tagasi ja võtab söömisest osa. Seltskondlikuks koosviibimiseks minnakse kõrvalolevatesse ruumidesse. Noorpaar ei tule enam nähtavale.

Pilt kujutab riisiviinajoomise tseremooniat

Noorpaar altari ees

Supelkostüüm

Supelkostüüme

Et moodsad supelkostüümid vastavad kõigile praktilistele nõuetele ja lasevad end kanda niiskes elemendis niisama hästi kui kuival — see on nende ühine muutumatu kriteerium. Muidu aga leiame igal suvel külluses uusi ideid nii lõikes, vormis, värvis kui ka materjalis. 1939. aasta mood eelistab väga lühikest, nappi vormi, löige rõhutab rinnajoont ja jätab selja suuremas osas vabaks. Elavad mustrid ja eredad värvid on käesolevale sesoonile iseloomustavad, samuti huvitavad efektid, millised saavutatakse reljeefse tikandi kaudu.

MOODE SUVEKS

1

2

3

4

5

6

Joonised 1—6 on joonistanud A. Madisson.

1. Rannamantel ja mütsike mehele. Mantli ja mütsi kaunistis on valmistatud ühevärvilisest peenest siidnõrist või sutašpaelast, Torma rahvakunsti motiividel. Muster muustrilehel.
2. Huvitav rannapidžaama naisele, koosneb pikkadest püksitest ja pealekäivast jakist, mis kaunistatud Järvamaa rahvakunsti tikand-motiividega. Suuremad motiivid esinevad jaki allääres ning väiksemad ülal jaki nurgal ja ka päevavarjul. Pidžaama materjaliks sobib hästi sirel-lilla kerge siid. Ääristamiseks sama materjal tumedamas toonis. Tikkida vars- ja madalpistes hea tikkimissiidiga. Muster muustrilehel.

3. Spordikleit, pluusil Iisaku rahvakunsti motiivkaunistis. Tikkida vars- ja madalpistes peene pärlniidi või mulineega. Muster muustrilehel.
4. Suvikleit siidlinasest, kaunistatud Muhu rahvakunsti ristpistes tikand-motiividega. Muster muustrilehel.
5. Boleeroga suvikleit pehmest villasest või siidist. Kaunistatud Jämaja rahvakunsti tikand-motiividega. Tikkida villase või siidiga madalpistes. Muster muustrilehel.
6. Suvikleit valgest žoržetist. Kaunistatud Iisaku rahvakunsti tikand-motiividega. Tikkida mulinee või siidiga. Võöks värviline sametpael. Muster muustrilehel.

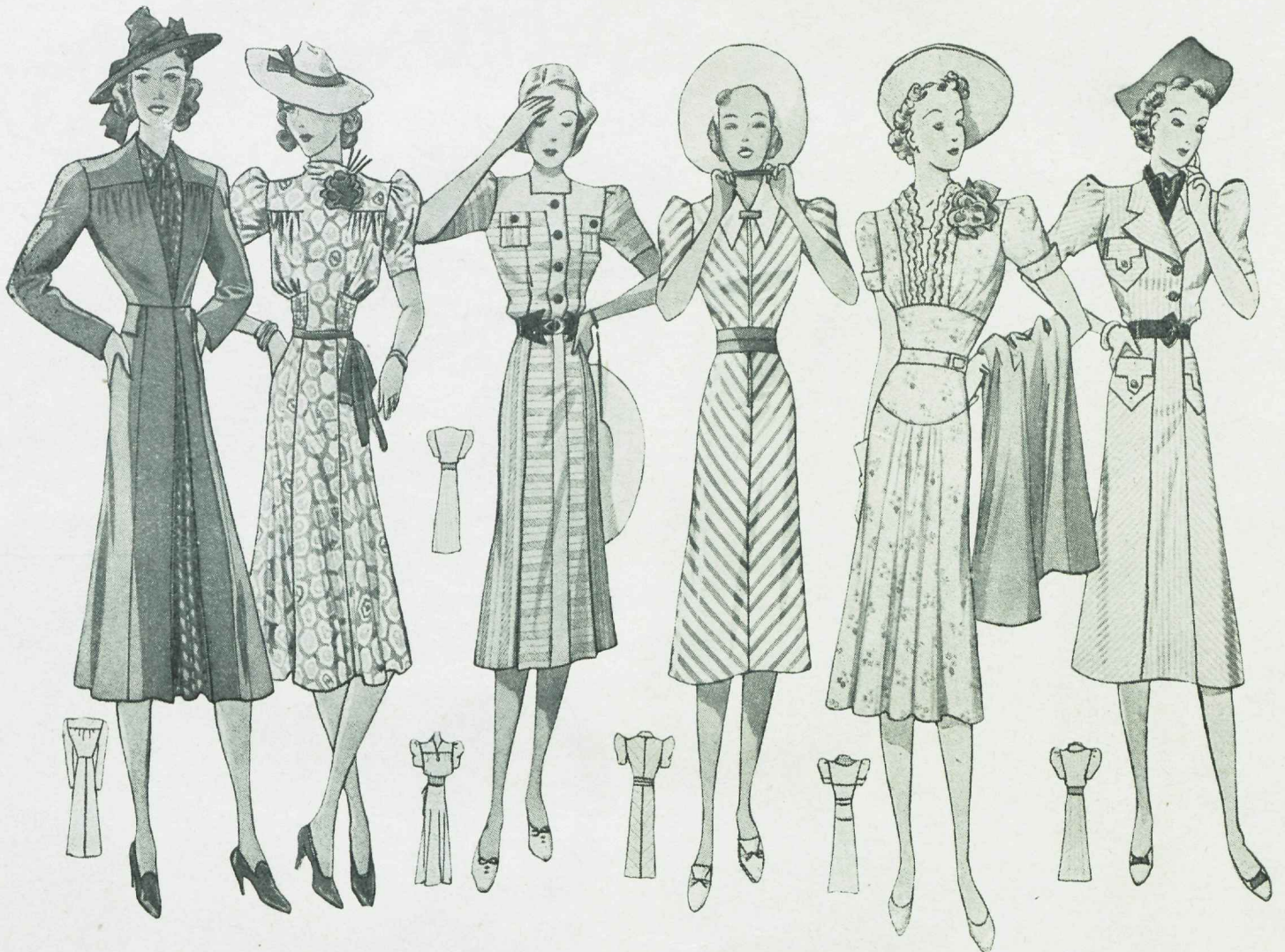
Kaks suvimütsi tütarlastele

Mõlemad suvimütsid on nägusad ja neid võib valmistada kas viltriidest või mõnest õhemast materjalist. Kantamiseks võib tarvitada teist värvi materjali või ka värvilist nõori. Lõiked lõikelehel.

SINGER

Õmmelge elektriga

243

244

245

246

247

248

243. Kergest villasest või siidist moodne suvimantel.

244. Trükkmuustrilisest siidist suvine pealelõunakleit.

245. Nägus suvikleit, mis on kokku töötatud triibulisest ja ühevärvilisest materjalist.

246. Suvikleit triibulisest kunstsiidist.

247. Elegantne kleit suvises pealelõunaks.

248. Sportliku tegumoega tänavkleit triibulisest materjalist.

249—250. Kaks nägusat suvikleiti triibulisest materjalist.

249

250

251

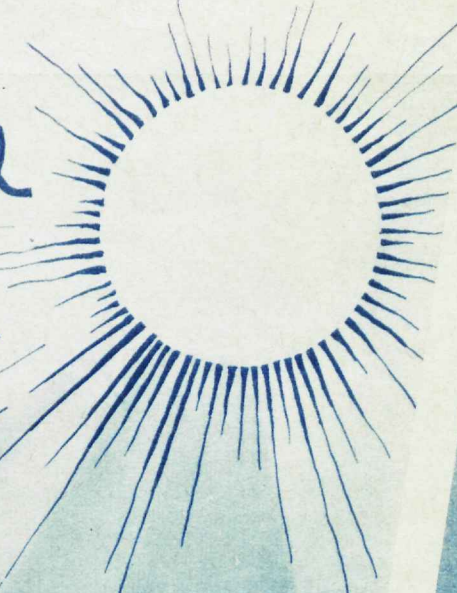
252

253

254

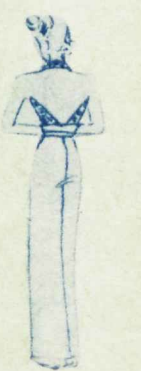
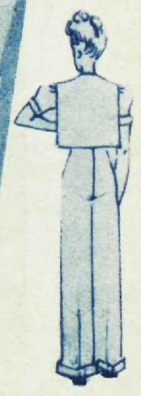
255

Vastu päikesepaiselisele suvele

1. Moodne suvikostüüm kergest villasest materjalist, nägusa plisseeritud siidpluusiga.
2. Nägus suvikleit valgest siidlinasest. Taskud ja vöö on kaunistatud sutaššpaelaga ja värvilise aplikatsiooniga.
3. Nooruslik boleerajakiga suvikleit punktilisest siidist. Vöö ja lips tumedad ning plüüs valge.

4. Elegantne soovine pealelõunakleit tumesinisest või mustast siidist. Öismuster on tikitud peenest valgest siidnöörist.
- 5-6. Moodne rannakomplee, mis koosneb lühikestest pükstest, rinnahoidjast ja pikast mantlist. Materjaliks mustiline siid- või puuvillikrepp. Lõige IX lõikelehel.
7. Nägus rannakomplee. Pikad püksid ja boleerajakike on valgest pehmest villasest materjalist ning rinnahoidja kirjast siidist. Lõige VIII lõikelehel.

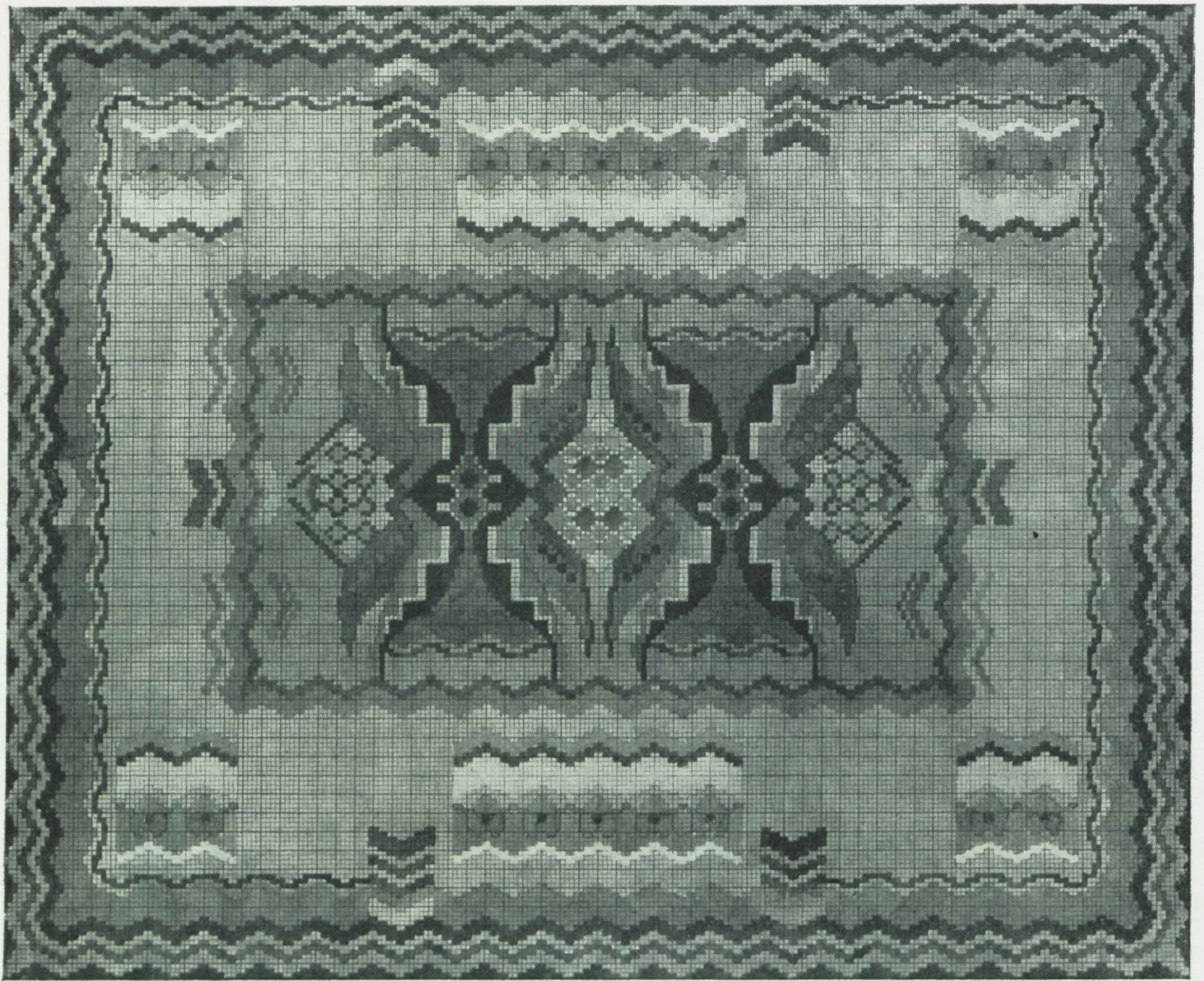
2.

3.

4.

5.

6.

Vaip rahvuslikkudel motiividel

L. Leik

Vaipa võib õmmelda mitmesuguses pistes või põimida, milleks muster on eriti sobiv ja nägus. Mustri suurus on 256×216 ruutu. Kui võtta igale mustriruudule vastavalt 1 sm, siis oleks vaiba suurus seesama, nagu on ruutude arv. Kui aga igale mustriruudule vastavalt võtta $\frac{1}{2}$ sm, siis tuleks vaiba suuruseks 128×108 sm.

Värvid on antud „Ekstra“ ja „Estonia“ värvikaartide järgi.

1. Tumesinine
2. Keskmine sinine
3. Helesinine

„Ekstra“ — „Estonia“
 nr. 36 — nr. 519
 „ 37 — „ 517
 „ 39 — „ 515

4. Hallikasbeež
5. Roheline
6. Tumepruun
7. Helepruun
8. Beež
9. Roostepunane
10. Roosa
11. Kollakasvalge
12. Õrn kollane
13. Kollane

„Ekstra“ — „Estonia“
 nr. 49 — nr. 621
 „ 68 — „ 533
 „ 57 — „ 551
 „ 59 — „ 549
 „ 48 — „ 555
 „ 42 — „ 522
 „ 70 — „ 562
 „ 61 — „ 545
 „ 16 — „ 546
 „ 15 — „ 507

Muster mustrilehel.

256

257

258

259

260

261

262

263

264 265 266 267 268 269 270 271 272

251. Suvikleit muustrilisest siidist.
 252. Elegantne suvikleit muustrilisest siidist.
 253. Nägus kleit valgest siidist või puuvill-materjalist. Lõige VI lõikelehel.
 254. Moodne rannamantel triibulisest puuvill-krepist.
 255. Rannakomplee lillmuustrilisest materjalist.
 256. Valge suviülikond poisile. Kaunistiseks mõni nägus vöökirjatikand.
 257. Nägus suvikleit tütarlapsele.
 258. Muustrilisest materjalist seelik ja valge pluus väikesele tütarlapsele.
 259. Meeldiva tegumoega suvimantel tütarlapsele. Lõige I lõikelehel.
 260. Mängu- või rannaülikond suuremale tütarlapsele.
 261. Mänguülikond väikesele tütarlapsele. Lõige II lõikelehel.
 262. Triibulisest froteerriidest supelmantel poisile.
 263. Nägus pihikseelik ja pluus suuremale tütarlapsele.
 264—265. Kaks põlle väikestele poistele.
 266. Suviülikond poisile. Lõige III lõikelehel.
 267. Suvine peoülikond poisile.
 268. Pihikpüksid ja ruuduline pluus väikesele poisile.
 269. Suvikleit muustrilisest materjalist. Lõige IV lõikelehel.
 270. Valge suvikleit punaste sämpkaunististega.
 271. Suvikleit tütarlapsele. Pihikuosa kaunistatud nõõrvoltide ja pitsiga. Lõige V lõikelehel.
 272. Kahesugusest materjalist suvikleit tütarlapsele.

Õmblusmasina käsitsusest

Igal õmblusmasinal on kaasas põhjalik tarvitamisõpetus, mida tuleb tingimata hästi läbi lugeda ja säilitada. Nagu iga teinegi masin, nii vajab ka õmblusmasin hoolsat käsitsemist ja korrashoidu. Hoolsa käsitemise hulka ei kuulu ainult täpselt sobivate nõelte tarvitamine, pealmise ja alumise niidi õige asetamine, alumise niidi õige pealepoolimine, korralik niidi nõelapanek, vaid ka ainult nende riidesortide õmblemine, milleks masin ehitatud on. Nii näiteks tuleb vältida naha, kummi ja muude sedalaadi esemete läbiteppimist, et mitte koormata masinat, sest see võiks tekitada masina juures rikkeid, mille kõrvaldamine on seotud enamasti suurte kuludega.

Niisama tähtis on ka masina korrashoid, millel me siin peamiselt peatume, kuna vajalikud andmed õmblusmasina õigeks käsitemiseks on tarvitamisõpetuses juba kirjeldatud. Õmblusmasin saab kõige rohkem kannatada, kui puhastamine jäetakse hooletusse ja ei õlitata reeglipäraselt masinat. Riidetolm, niidiotsad ja kõvastunud või pigistunud õli mustavad masinaosi, mistõttu masina töötamine, seega ka tallamine, on asjatult raskendatud. Alatisel kasutamisel tuleb masinat puhastada iga päev, muidu aga 4—6 nädala tagant tolmutpintsi ja tolmulapiga, hoolitsedes ühtlasi ka õlitamise eest tarvitamisõpetuses näidatud kohtadel. Õlitamise juures tuleb mõelda sellele, et kalleim õmblusmasinaõli on ühtlasi ka odavaim. Halb õli ei pea mitte ainult vähem vastu, vaid raskendab ka masina käiku ja tekitab pigistunud jäänuseid, põhjustades seega masina enneaegset kulumist. Siinjuures tuleb veel silmas pidada, et petrooleum ja bensiin olgu ainult puhastusvahendiks, aga mitte määrimiseks; just petrooleum, mida sageli kasutatakse „ruttumõjuva määre vahendina“, kiirendab oksüdeerimise tõttu ma-

sina kulumist. Kui aga häda korral siiski kasutatakse petrooleumi, siis asendatagu see esimesel võimalikul juhusel õliga.

Ent õmblusmasinat ei tohi ka liiga palju õlitada. Jätkub täielikult, kui eespool-mainitud ajavahemiku järel saab iga õlikoht üheainsa tilga õli.

Kõneleme veel kord kõige sagedamini tekkivaist vigadest ja häiretest ning nende kõrvaldamisest. Kui näiteks nõel murdub, siis on kas liiga jämedat riiet, nahka või pappi õmmeldud liiga peene nõelaga, mistõttu nõel paindus kõveraks, tõukus vastu pisteplaati ja murdus. Nõela kõverdumine võib tekkida, kui nõel on valesti kohale asetatud või kui nõõpkruvi, mis hoiab nõela, pole mitte küllalt kindlasti kinni kruvitud. Olgu siinkohal veel kord meenutatud, et niidi jämedus nõuab ka vastavat tugevust nõela suhtes. Kui nõelasolev niit (pealmine) rebib, siis on niit kas valesti peale aetud, niidipinge liiga tugev või niit liiga jäme nõela jaoks; rebib aga poolniit (alumine niit), siis on tegemist kas vale niidiasetamisega poolituppe, niidi halvasti pealepoolimisega või alumise niidi liiga pingulolekuga. Pikemaajalise tarvitamise järel ilmneb sageli, et masinat ja jalatsit ühendav rihm on kaotanud pinget, kuna nahk, millest ta koosneb, on veninud. Rihm lohiseb siis ning teda peab lühendama, mis on kergesti võimalik väikese metallhaagi kaudu, milline ühendab rihmaotsi. Rihm ei tohi ka liiga pingul olla, sest seetõttu käib masin asjatult raskelt. Töö lõpetamise järel puhastatagu õmblusmasin korralikult tolmust, asetatagu riidetükike pisteplaadi ja nõelajala vahele ning kaetagu masin kaitsekaanega. Lahtiselt seisvad masinad ei kogu endasse mitte ainult tolmu, vaid nad ka riknevad.

Teie iluvahend
 on ainult
Creme Mouson

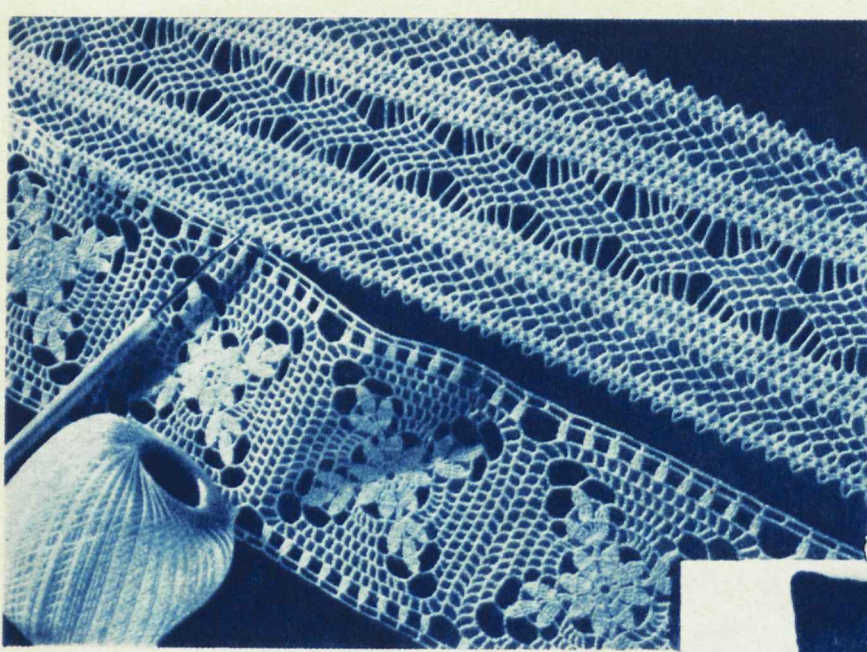
Creme Mousoni rasv ja õli toidavad nahka, aga ei jäta läiget nahale. Creme Mouson hävitab inetud plekid ja kortsud, annab noorusliku, mati jume. Teeb ilusaks käed ja kaela. On parim puudri alus. Hind: kr. —.35, kr. —.65, kr. 1.—

J. G. Mouson & Co
 Frankfurt a. M. Asutatud 1798.

KÜLMUTUSKAPP
AEG
SANTO

HOIAB TEIE
 TOIDUAINED
 ALATI VARSKED

ELEKTRISELTS
AEG
 TALLINN-RAEKOJAPL. 4.

Tikutud padi

A. Kõve

Padi on tikitud peenele käsitöödžaudile kodumaa villaste käsitöölõngadega. Padija suurus on 100×88 mustrikuutu. Tikkida võib mitmesuguses pistes, nagu: rist-, ristik-, gobelään-, õis-, keel- või mõnes muus tätepistes. Värvid on antud „Ekstra“ ja „Estonia“ värvikaartide järgi:

	„Ekstra“	„Estonia“
1) telliskivipunane	nr. 10	nr. 521
2) pruun	.. 57	.. 551
3) tumeroheline	.. 66	.. 535
4) heleroheline	.. 68	.. 533
5) tumebeež	.. 35	.. 563
6) helebeež	.. 34	.. 561

Muster mustrikuutu.

Kaks heegelpitsi voodipesule

Pits pildil ülal.

Pits heegeldada valgest „Ankur“ läikega heegelniidist nr. 50, edasi-tagasi käivates ridades, mustrikuutu antud skeemi järgi. Alata, luues üles 75 kettsilmust, ja heegeldada ristisihis. Viltujoonele vastab 1 samm, ristile 1 kinnissilmus ja ringikesele 1 kettsilmus. Üleminek ühelt realt teisele moodustatakse 4 kettsilmusest. Muster mustrikuutu.

Pits pildil all.

Pits heegeldada valgest „Ankur“ läikega heegelniidist nr. 20, mustrikuutu antud skeemi järgi, üksikutes ruutudes, kusjuures iga järgmine ruut viimasel ringil ühendada eelmisega. Ruudu heegeldamist alata keskel 8 kettsilmusega ringis ja heegeldada skeemi järgi. Muster mustrikuutu.

Narmastehnikas seinavaip

S. Raielo

Vaiba suurus on 70×110 sm + 20 sm narmad.

Lõimeks puuvill-lõim nr. 2/16. Narmaskoeks kare inglise villane lõng. Suga nr. 55/2 (kaks lõnga niiesilmas). Kangas niitada kahele niiele labaselt, sidus, tallamine lobane. Narmaste pikkus 2,5 sm, vahekoe kõrgus 1,3 sm.

Värvideks on tarvitatud: tumepruun — 2 l. tumepruuni, 2 l. helepruuni; punakaspruun — 2 l. punakaspruuni, 1 l. tumepruuni, 1 l. helepruuni; hallikaspruun — 2 l. tumebeeži,

1 l. helepruuni, 1 l. halli; heleroheline — 2 l. helebeeži, 1 l. rohelist, 1 l. pruunikaskollast; tumeroheline — 2 l. tumepruuni, 1 l. rohelist, 1 l. pruunikaskollast; rohekasbeež — 1 l. kollakasvalget, 1 l. helebeeži, 1 l. tumebeeži, 1 l. pruunikaskollast; kollakasbeeži — 1 l. helebeeži, 1 l. tumebeeži, 1 l. kollakasvalget, 1 l. oranži; punane — 3 l. tomatpunast, 1 l. oranži; kollane — 3 l. kollakasvalget, 1 l. helekollast; valge — 2 l. valget, 2 l. helekollakasvalget; hall — 2 l. helebeeži, 2 l. tuhkhalli. Alumised narmad on: 2 tumepruuni, 1 heledam pruun, korrates nii kogu vaiba ulatuses. Materjalikulu: lõime 2 vihti, vahekude 6 vihti. Villast lõnga läheb umbes 700 g. Muster mustrikuutu.

Varrastel-kootud pitsimustriline pluus

Materjaliks kulub umbes 200 g keskmises jämeduses heledavärvilist villast või linast lõnga. Pluusi garnituuriks on kaelusele sisse tõmmatud seemisnahast riba ja vöö. Pluus kududa üksikutes osades, antud lõigete järgi, edasi-tagasi käivates ridades. Esitükile luua üles 91 silmust ja kududa 6 rida ääriseks, 1 s. paremp. otsast ja 1 s. pahempidi. Iga rea lõpus kududa viimane silmus alati pahempidi ja rea alguses tõsta uuele vardale 1 silmus kudumatult. Kudumiskirjal lugeda edasiread paremalt pahemale poole ja tagasiread pahemalt paremale poole. Iga rea alguses kududa mustrikuutu eespool jämedat joont asuvad silmused, siis korrata joonte vahel asuvat osa 5 korda kõrvuti, siis teisel pool (järg lk. 182.)

Pilu- ja toleedotikandiga voodipesu

A. Kõve

Voodilina ja padjapüüri kaunistis koosneb hari-likust kitsast pilust, laiema 1,5 sm laiusest punus-
pilust ja toleedovõrgust motiivist. Padja ja lina suuru-
sed võtta vastavalt vajadusele. Skeemid mustri-
lehel.

Kootud aknaeesriided

L. Mälksoo

(Paremal keskel)

4 miit, 4 koelauda. Suga nr. 85/1. Need lihtsa-
koelised roosaka ja roheka varjundiga eesriided mõ-
juvad rahulikult ning sobivad hästi söögituupa. Ees-
riided on keskmiselt hõredad ja langevad raskelt.

Käärimise järjekord 102 sm laiusele eesriidele:
(4 roosakasbeeži läikl. ja 1 tamsal. nr. 60) $\times 3$ } $\times 29$
(4 roosakasbeeži läikl. ja 1 tamsal.) $\times 3$ }

Läikloime valikul tuleb tähele panna, et roosa-
kasbeeži ja rohekasbeeži tooni vahe oleks võimalikult
tugev. Kude lüüa kinni kergelt.

Koetamise järjekord: 5 sm rohekasbeeži, 1 sm
roosakasbeeži, 1 sm rohekasbeeži, 1 sm kuldkollast,
1 sm rohekasbeeži, 1 sm valget. Üle kogu kanga on
põimitud korrapäraselt tumepruunid siidist täpid
umbes 1 ruutsentimeetri suurusega.

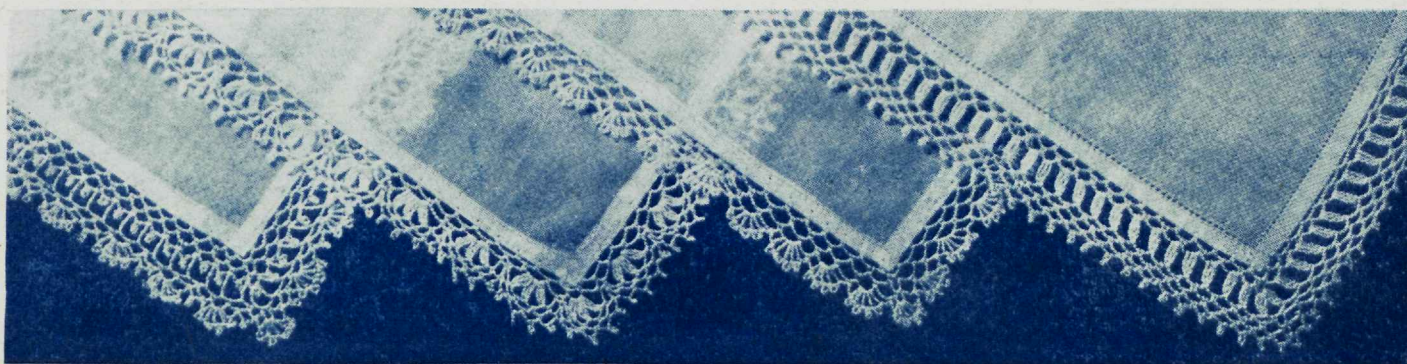
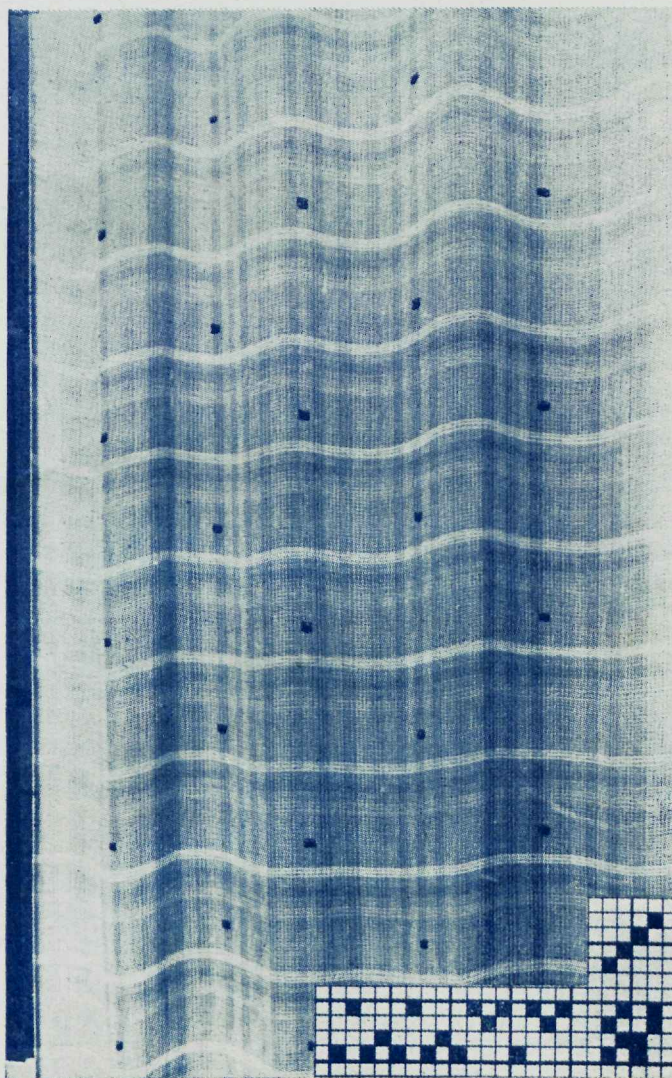
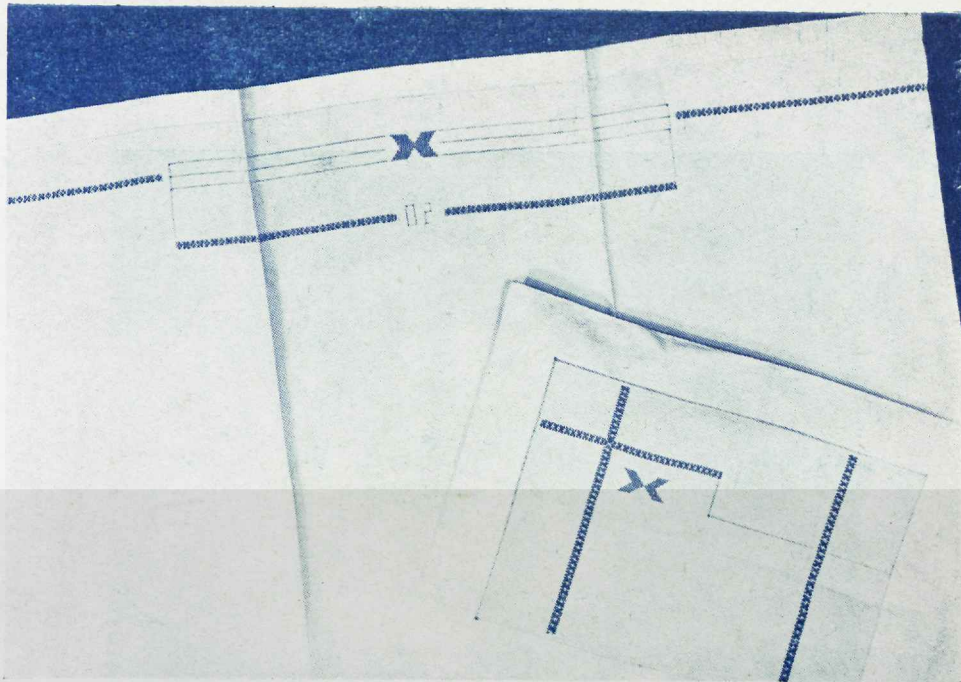
Pitse taskurättidele

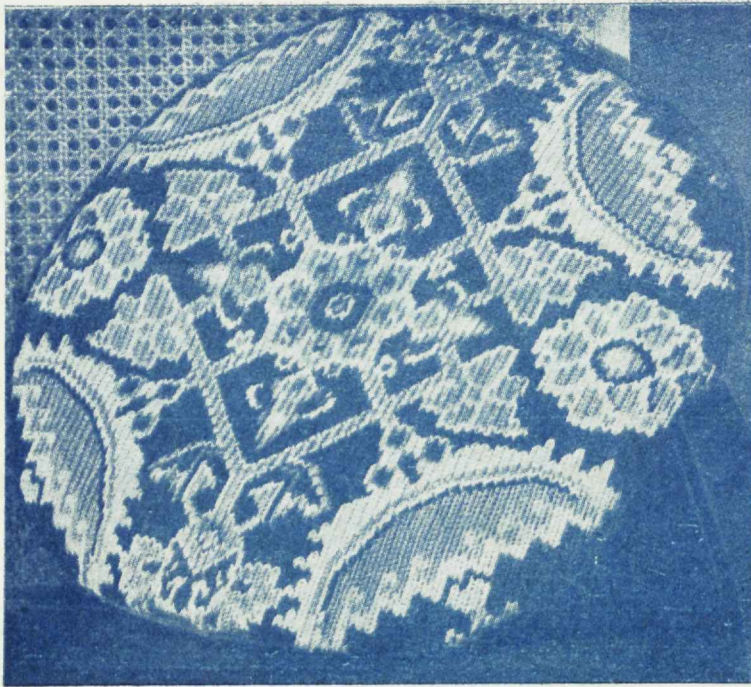
I Materjal. Valge siid või opaalbatist, läikega „Ankur“
heegelnüit nr. 100—150. Algul palistatakse ääred $\frac{1}{2}$ sm kauguselt
ning heegeldatakse **esimese reana** 1 kinnissilm., 5 ketisilmust.
2. rida: 1 kinnissilmus igasse ketisilm. koosn. kaasesse, 5 ketisilm.
3. rida: 1 kinnissilm., 2 ketisilm., 1 pikoo (5 ketisilm., 1 kinnissilmus
esimesse ketisilmusesse), 2 ketisilmust. **4. rida:** 1 kolmekordne sam-
mas iga alumise rea kinnissilmuse peale heegeldada, 4 ketisilmust.
5. rida: nagu 2. rida. **6. rida:** 1 kinnissilmus 1. ketisilm. koosn.
kaasesse, 2 ketisilmust, 1 pikoo, 2 ketisilm., 1 kinnissilm. järgmise
ketisilm. koosn. kaasesse, 5 kahekordset sammast (iga kahekordse
samba vahel on pikoo), 2 ketisilmust, korrata.

II Materjal. Valge opaal või siidbatist, läikega „Ankur“ heegelnüit
nr. 100—150. Algul palistatakse servad ning heegeldatakse **esimese**
reana 1 kinnissilm., 5 ketisilmust. **2. rida:** 1 kinnissilm. igasse keti-
silm. koosn. kaasesse, 3 ketisilmust järgmise kaasesse, 3 korda
mustest koosn. kaasesse, 1 ketisilmus, 1 kinnissilm järgmise keti-
silm. koosn. kaasesse, 3 ketisilmust, järgmise kaasesse 3 korda
3 kokkuheegeldatud sammast, 3 ketisilmust. Algusest korrata. **4. rida:**
ketisilmustesse kahe kinnissilmuse vahel heegeldada 1 kinniss., 4 keti-
silmust ja järgmise neljasse ketisilm. koosn. kaasesse heegeldada
vaheldumisi 1 kinnissilmus, 4 ketisilmust. Algusest korrata. **5. rida:**
1 kinnissilmus, 2 ketisilmust, 1 pikoo (5 ketisilm., 1 kinnissilm. esi-
sesse ketisilmusesse), 2 ketisilmust, 1 kinnissilmus järgmise keti-
silm. koosn. kaasesse. Algusest korrata.

III Materjal. Valge opaal või siidbatist, läikega „Ankur“ heegelnüit
nr. 100—150. Algul palistatakse servad $\frac{1}{2}$ sm kauguselt
ning heegeldatakse **esimese reana** 1 kinnissilmus, 6 ketisilmust
vaheldumisi. **2. rida:** vaheldumisi 1 kinnissilmus, 6 ketisilm. **3. rida:**
nagu 2. rida. **4. rida:** 1 kinnissilmus ketisilm. koosn. kaasesse,
2 ketisilmust järgmise ketisilmustest koosn. kaasesse, 4 korda vahel-
dumisi 1 kahekordne samm, 1 pikoo (5 ketisilmust, 1 kinnissilmus
esimesse ketisilmusesse), 1 kahekordne samm, samasse kaasesse
2 ketisilmust ja järgmises kaares korrata algusest sama võtet.

IV Materjal. Valmis taskurätt pilutatud äärisega. Valge läi-
kega „Ankur“ heegelnüit nr. 100—150. **1. rida:** 1 kinnissilmus, 5 keti-
silmust vaheldumisi. **2. rida:** 1 kinnissilmus ketisilmustest koosn.
kaasesse, 5 ketisilmust. Korrata. **3. rida:** igasse ketisilm. koosn. ka-
aresse 3 kolmekordset korruga kokkuheegeldatud sammast, 5 keti-
silmust. Korrata. **4. ja 5. rida:** nagu 2. rida. **6. rida:** igasse keti-
silmustest koosn. kaasesse 1 kinnissilm., 2 ketisilm., 1 pikoo (5 keti-
silmust, 1 kinnissilmus esimesse ketisilmusesse), 2 ketisilm. Korrata.

Ümmargune padi keelimpistes

Padi õmmelda peenele käsitööduudile, millise 10 lõnga annaksid umbes 3 sm. Sel juhul tuleks padja läbimõõt 53 sm. Padi tikkida kodumaa käsitöölõngaga või norra lõngaga. Värvid on antud „Ekstra“ ja „Estonia“ värvikaartide järgi.

„Ekstra“ — „Estonia“

1. Kollane	— nr. 16	— nr. 507
2. Helehall	— „ 49	— „ 584
3. Roheline	— „ 68	— „ 533
4. Roostepunane	— „ 42	— „ 522
5. Tumesinine	— „ 36	— „ 519
6. Keskmine sinine	— „ 37	— „ 517

Muster muustrilehel.

Varrastel-kootud pitsimuustriline pluus

(Algas lk. 180)

teist jämedat joont asuv osa. Varrukas alata alt äärest 56 silmusega ning seljatükk 91 silmusega. Kaelusele kududa kitsas ääris, nagu on all ja varrukatel. Kaeluseääriksisse tõmmata sisse kitsas seemisnahkne riba, millele teha tutid otsa.

Lõige VII lõikelehel ja muster muustrilehel.

Vaipade eest hoolitsemine

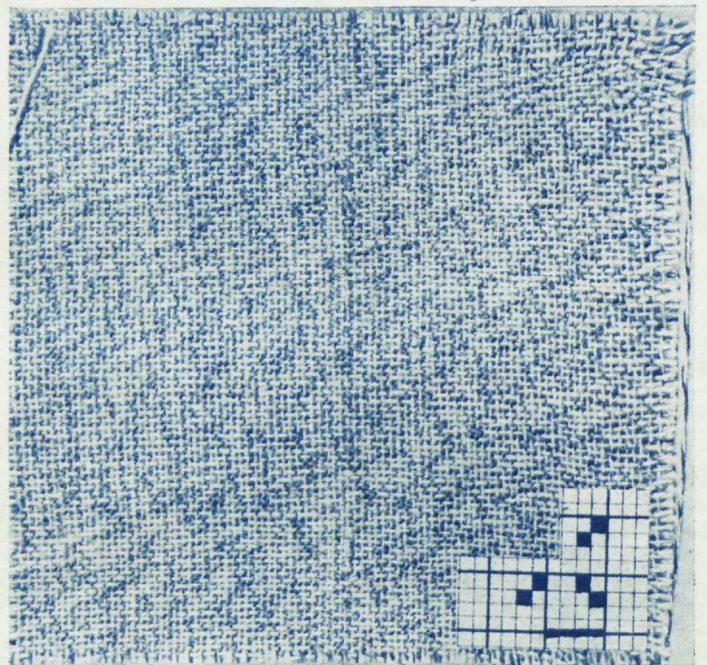
Vaipade eest hoolitsemine on igale perenaisele väga tähtis. Nende välimuse järgi ei arvustata mitte ainult perenaist, vaid vaipade õige käsitsemisega pikendame ka nende vastupidavust. Eelkõige on suure tähtsusega see, et vaipu ei klopitaks liiga sageli ja liiga tugevasti. Sageli kahjustame vaiba vastupidavust sellega, et taome liiga tugevasti pahemat poolt ja kude rebeneb enneaegselt. Vaipa peab kloppima, mitte taguma. Seejuures on endastmõistetav, et enne klopitakse tagakülge ja siis alles esikülge. Ka liiga kõvad harjad kahjustavad vaipa. Talvel viidagu vaibad värskelt sadanud lume peale ja klopitagu seal läbi, see värskendab vaiba värve eriti hästi. Seejärel tuleb vaip alles hästi kuivatatult ruumi asetada. Pesuetsaid vaipu tuleks aeg-ajalt ka pesulahusega põhjalikult puhastada. Pärast seda kui vaip on hästi klopitud ja harjatud, hõõrutakse teda joonekaupa sageli vahetatava linase riidega, mis kastetakse lahusesse. Lahus valmistatakse järgmiselt: mitte liiga tugevasse seebilahusesse (tuumseebist) pannakse supilusikatäis peent soodat ja niisama palju boorak- siit ning keedetakse segu hästi. Sellele jahtunud lahusele lisandatakse pisut salmiaaki. Hõõrumisel vaibale tekkinud seebivaht kõrvaldatakse puhta vee ja kiududeta lappidega. Seepeale hõõrutakse vaip veel kord puhta äädikaveega üle, see annab vaiba värvidele endise värskuse. Siis kuivatatakse vaip väljas tõmbetuule käes (mitte päikese käes).

Üheski majapidamises ei saa vältida mõningate plekkide tekkimist vaibale. Plekkide kõrvaldamine on mitmesugune, olenedes pleki iseloomust.

Kohviplekke kõrvaldatakse glütseriiniga; olles plekki tupsutanud, peab seda kohta leige veega, millele lisandatud pisut ammoniaaki, üle hõõrma.

Veiniplekkidele riputatakse soola; siin on tähtis otsekohe, kui vein satub vaibale, plekk vatiga kuivaks tupsutada ja siis hästi paksult soola peale riputada, sisse tõmbuda lasta ja ära harjata.

Õlleplekke kõrvaldatakse sooja veega, millele lisandatud niisama palju piiritust. Kui plekid on juba vanemad,

Puvikleidirie

2 niit ja 2 koelauda. Suga nr. 90/1. Lõimeks ja koeks puuvill-lõng nr. 16, korrutatud valkjasroheline kudumissiidiga. Iga vihi (väikese) korrutamiseks kulub umbes 35 g kudumissiidid. Riie on labane, millele on hea tikkida üle kahe koe- ja lõimelõnga ristpistes vöökirju ja muid mustreid.

Els Joost.

siis tupsutatakse neid kohti glütseriiniga, lastes mõni aeg seista, ja tupsutatakse siis salmiaagiveega üle. Selleks sobib hästi puhas käsn või vatitups, mida tuleb sageli vahetada.

Õliplekke kõrvaldatakse magneesiumi ja tetrakloor-süsinikuga. Mõlemad osad hõõrutakse paksuks pudruks ja asetatakse puulabidakesega vastavale kohale. Kui puder kuivanud, kõrvaldatakse see harjaga. Juhul, kui plekk pole veel täiesti kadunud, korratakse seda toimingut.

Nõge kõrvaldatakse vaibalt peensoolaga, mida lastakse mõni aeg mõjuda ja alles siis ettevaatlikult ära harjatakse.

Rasvapekke kõrvaldatakse, kui nad on veel värsked, kuumendatud kartulijahuga, mida pannakse paksult vastavale kohale (jahu ei tohi liiga kuum ega pruun olla). Lastes jahul mõni aeg mõjuda, kõrvaldatakse see, hõõrutakse puhta, kuiva linase lapiga üle ja alles siis harjatakse. Vanemaid plekke, kuhu ka juba pikemat aega mustust on kogunenud, puhastatakse nagu õliplekkegi.

Hansaplast ei takista!

Tavaline side on segav, Hansaplast aga ei takista tööd ega liigutusi. Ta on ideaalne kiirsid: alati tarvita- misvalmis, antiseptiline ja paranemist soodustav.

Werner Mehks, Tallinn.

Kiirsid Hansaplast

399

Laste

mänguplats

aias

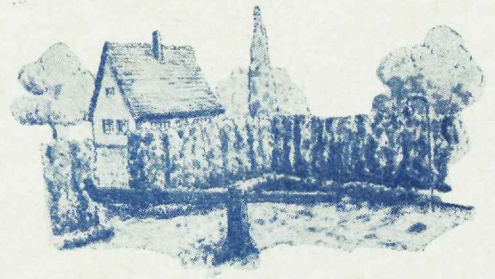
Niisama tähtis, kui on teede korraldus ja ilusad lillepeenrad, on laste mänguplatsi seadistamine aias. Hästi sobivalt ja õieti valmistatud mänguplats hoiab lapsi eemal aiast, kus nende tegevustmistung on enamasti vähe kooskõlas püüdlikkuse ja hoolega, mida meie osutame puhastele teedele, täiesti valminud aedviljale jne. Laste mänguplatsil on aga ka veel teine ülesanne: kaita lapsi maalapi külge ja hoida neid eemal tänavaohtudest.

Laste mänguplats võib asuda pisut eemal, ent nii, et lapsi saaks kõõgiaknast või lehtlast märgatamatult jälgida. On tarvilik, et plats asuks päikesepaistelises kohas, ainult kõrvetava lõunapäikesel ajal peaksid mõned puud varje heitma. Mänguplatsi seadistamine on laste vanusest. Päril pisikestele, kes ei seisa veel kindlalt oma jalgadel, asendab liivaplatikene kõik teised asjad. Nagu tuttavas „jooksutallikeses“ lastetoas võivad siin lapsed rõõmsasti mängida liivaga, ilma et tarvitseks karta, et nad ära roomavad oma mänguplatsi piirkonnast. „Liivatallikene“ on nii öelda eelastmeks liivakastile, mida on kerge tarviduse korral ümber paigutada. See koosneb neljast postist, mis on omavahel ühendatud kerge võrestikuga, mis on ülalt ja alt kinnitatud puuri külge. Võre pulgad koosnevad 13–15 mm jämedusist ja ümmaraist okaspuu-pulgast. „Jooksutallikese“ põrand on piiratud laudraamidega, et vältida liiva valgumist aeda. Samuti nagu liivakasti juures, nii tuleb siingi põrand katta jämeda kruusaga, et mänguliiv vihmasadude järel kiiremini kuivaks. Kui lapsed kasvavad, võib võrestik kõrvaldada ja liivakast ongi valmis. Igatahes on ilusam, kui liivakast piirata horisontaalse laudsõoriga, millele võib anda nelinurkse, kuusnurkse jne. kuju. Ehitis olgu lihtne, laud vaid peaksid olema igast küljest hõõveldatud, et lapsed ei saaks pinde. Suuremaile lastele kaotab liivakast peagi

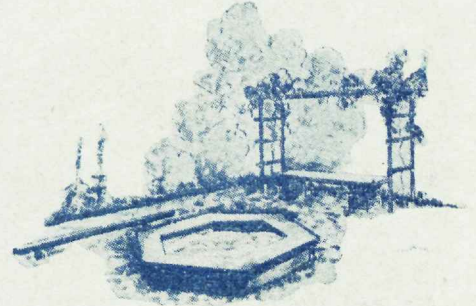
oma võlu. Selle asemele astuvad ringkiik ja kaldkiik. Esimene, mis on kasulik tasakaalu-harjutuste jaoks, koosneb 4–5 meetri pikkusest tahutud palgist, 15–20-sentimeetrilise läbimõõduga, mis asub umbes 25 sentimeetrit maapinnast kõrgemal kahel madalal postil. See kõrgus pole ohtlik kukkumise puhul. Kaldkiik omab samuti pikka palki, mis on vertikaalses asendis kinnitatud liikuvalt aluspalgile. Aluspalk koosneb kahest tugevast kantpuust, olles alt ühendatud põikpuuga. Aluspaldi mõlemad kantpuud on ühendatud tugevate raudkrui-pulkadega. Kaldkiige kiikpalgi otstele kinnitatakse keegliatolised istmelauad, mida võiks täiendada seljatoega. Kiikpalk, istmed ja seljatoed olgu hõõveldatud. Mida pikem on kiikpalk, seda suurem on kiikumismõnu, kuid seda kõrgem peab olema ka aluspalk. Et väikesed ei saaks kukkumisel haiget, peab kaldkiike ümbritsev maa kaevatama labidaga kohedaks. Sama kehtib ka püstkiige kohta, mis ühtlasi võib olla võimlemisrekiks. Samuti kui kaldkiik, peab ka püstkiik — ja seda veel palju suuremal määral — olema kindlalt ehitatud. Ülemine ristpalk, kuhu kinnitatakse haagid kiikumiskõite jaoks, peab väga kindlalt kinnitatama kahe tugiposti külge.

Kui püstkiike tahetakse ühtlasi ka võimlemisrekiks kasutada, tuleb muretseada spordiriistade-ärilist rekk-kang tugevast puust või rauast ja siis vaadata, kuhu nad püstkiige juures vastavalt postide sobivale vahemaale asetada. Kõik puuosad võõbatakse üle õlivärviga, et nad kauem kestaksid. Liivakastikene tõmmatagu üle lihtsalt kuuma värnitsaga, ilma värvilisandita, kuna liivakastis mängivad lapsed on veel „kraapimiseas“. Maa sees olevad postiosad kaetagu tõrva või mingite teiste, igatahes mürgivabade kaitsevahenditega mädanemise vastu.

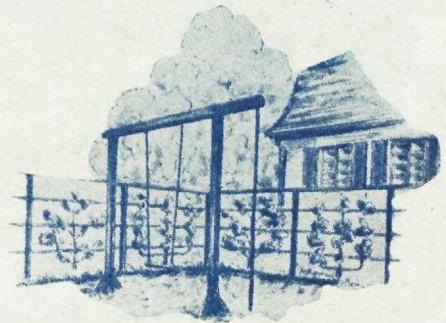
Teretulnud on laste mänguplatsi juures veel dušš, kusjuures tuleb hoolitseda selle eest, et vesi poleks jääkül.

Laste mänguplats kaldkiiegega

Liivakast

Püstkiik, mida võib kasutada võimlemisrekina

„Liivatallikene“

Kuidas hoolitseme lõikelilled eest?

Lõikelilled toovad esimese kevade. Kui väljas on veel külm ja ebasõbralik, rõõmustavad nad meid juba hulgalt oma eredate värvidega. Ja kuna nad nüüd ka odavamaks muutuvad, võime endile aeg-ajalt lubada mõnd kimbukest tuppa asetada. Loomulikult tahame neist võimalikult kaua rõõmu tunda, seepärast siinkohal mõned näpunäited, kuidas nende eest hoolitseda.

Vaasivee temperatuur ei tohi külmemal aastaajal kunagi olla alla 10 kraadi Celsiust. Ka peavad lillevaasid piinlikult puhtad olema, seepärast tuleb neid aeg-ajalt nõrga soodalahusega puhastada. Vaase täidetakse iga päev äratarvitatud vee võrra ja alles 4–5 päeva pärast uuendatakse vesi. Lõikelilled asetatakse toas kohale, mis on tõmbetuulevaba ja mõõdukalt soe. Seepärast ei tohi nad seista ka liiga lähedal ahjule. Lõikelilled vartel lõigatakse iga paari päeva pärast põikilõikega väike tükk otsast, asetades nad siis jälle otsekohe vette, et nad ei saaks kuivada.

Mõned lõikelilled sordid vajavad erilist käsitsust. Triiphooneroosid asetatakse jahedasse tõmbevabasse kohta ja piserdatakse sageli värsket veega kergelt üle. Kui nad enneaegu närtsivad, võtame nad vaasist välja, lõikame jälle varre otsast tüki, rullime lilled koos vartega paberisse ja paneme nad nii mähitult mõneks ajaks üleni vette. Nad toibuvad siis peagi jälle ja neid võib veel mõneks ajaks vaasi asetada. Triip-

hoonesirelidel purustatakse vasaraga kloppides vars umbes käekõrguselt, siis asetatakse lilled võimalikult sügavasse ja laia nõusse. Niipea kui sireliõied närtsivad, lõigatakse ja purustatakse jälle vart ja pannakse nad värskesse vette. Lõigatud suuri nelke ei tohi kunagi piserdada. Nad püsivad nädalaid ilusana, kui asetame nad jahedasse tuppa. Vart lõikame nagu teistegi lillede juures iga paari päeva järel ja uuendame aeg-ajalt vaasivett.

Terve nagu kala vees

Oma põhiolemuselt on inimene veolevus. Ainult vee juures või läheduses on seda vegetatiivset kasvujõudu, mis täidab meid elujulguse ja kindlusega.

Hirmutamata laps hõiskab rõõmust, kui ta uuendab tutvust märja elemendiga. Kas olete jälginud, millise taltsutamatu rõõmuga säärane väike olend mõnuleb vee juures? Ta paterdab ja vesi pritsib, ta haarab käsna ja mängib ning sulistab. Kas ei sega säärane kitsendus, kui te hüüate: „Ära tee end märjaks!“ Nagu polekski märjakstegemine juba iseenesest õnn! Ja mis peab toimuma meie rikkumata olendi südames, kui teie, täiskasvanud, esitate neile seda, mis tähendab neile tõesti õnne, kui midagi vastikusega välditavat?

Rikkumata, terve laps ei tunne mingit hirmu vee ees. Ta armastab seda märga elementi loomulikel põhjusil ja alles kasvatusel ning igasuguste keeldude tõttu õpib ta sellest hoiduma. Mõningate aastate pärast arvavad meeletud vanemad seda ühe suvega heaks teha saavat, mille nad siiani olid hooletusse jätnud, nad võtavad oma lemmiku kaasa suplema, kuna nad loodavad ja seda ka sageli enne seda väljendavad, et ta „nüüd lõpuks ometi võtab julguse ja õpib ujuma“.

Ja seal seisab nüüd see väike õnnetusehunnik kesk käratsevad täiskasvanuid, kes pole vees vaikselt nagu kalad ega kaalukad nagu suured. Nad kiljuvad aralt ja isegi vaprad mehed laskuvad enne põlvist saadik vette, panevad ettevaatlikult mõned tilgad südamele, nagu kardaksid nad mürgitust, siis astuvad ühe sammuga sügavamale, ent sõbrad tulevad ja pritsivad neid ning siis kaovad nad kiiresti jälle veest.

Teie naerate ja ütlete, et seda teevad ometi vähesed! Ent lapsele piisab vaid ühest täiskasvanust, sest kuna ta ise on kartlik ja veest võõrutatud, otsib ta kaaslast. Ta ei saa aru, miks peaks ta kaheksa-aastasena olema vapram kui kolmekümne-aastane suur mees! Ja tal on õigus.

On parim, kui teie ei lase tal juba algusest saadik karta vett ja hoolitsete, et arvestades vanuse ja aasta-ajaga, jääks küll ja küll võimalusi olla usalduslikus vahekorras veega. Fantaasiarikas ja armastav ema leiab tuhandeid teid, kuidas ta poeg või tütar võib mängida. Ta võib ujutada laevu ja parte — päikese käes kuivab ta kohe jälle, ja kui lasta tal

alasti joosta, siis on temaga vähe vaeva. Kahe-aastane tüdrukuke võib vannitada oma madrust ja pesta tselluloidist loomi ja kõik on vaimustavalt märg ning värske.

Kui meie väikesed sel viisil pole kunagi kaotanud kontakti veega ja kui neil kaheksa- või üheksa-aastaselt saab õnn osaks sõita vanematega mere äärde, siis ärge askeldatagu kogu aeg nende ümber ega räägitagu neile, et nad peaksid rahulikult vette minema ja et teised nende vanused võivad juba ujuda ega karda vett. Ei, parem vaikige, pange neile trikoo selga ja laske neil mängida nii vee lähedal või kaugel, kui nad tahavad. Mõne päeva pärast seisavad nad juba vee juures ning veel mõned päevad hiljem kuulete neid teistega käratsevat, nagu poleks nad kogu oma eluaja mujal mänginud kui toredas vees.

Sageli näeme värisevaid, kõverdunud kujusid vees, kel hambad aina plagisevad. Ema on saanud suure rääkimise ja laimamise vaese põialpoisi niikaugelt, et ta vette astus. Kas teie tõesti usute, et ta seejuures julgub ja õpib ujuma? Ta õpib seda niisama vähe kui need, kel on kartlikud vanemad. Viimased õpivad seda tavaliselt vanemate seljataga.

Kui te olete harjutanud last vaatama veel kui millelegi sõbralikule, ustavale, olete tema kõrval otsinud palli või kautšuklooma, olete püüdnud teda sundimatult saata vee alla ja pead vee all hoidma, siis usaldage tema tubli ujumisõpetaja kätte.

On vähe spordialasid, kus kindlate liigutuste kontrollimine on nii tähtis kui ujumise juures. Vigu, mis on teadmatult tekkinud, tuleb asjatundliku juhatause all kõrvaldada, mida suudab ainult vastav õpetaja. Ta on poisiga vees, näitab tõukeid, teeb ette, kiidab ja laudab parajal ajal. Laps, kes on kümne-aastane, peaks juba tingimata vabalt ujuma.

Kui palju suurema usaldusega laseb oma lapsed suurele sõidule see ema, kes teab, et ta lapsed oskavad ujuda, on karastatud ega karda raskusi.

Vanemate jaoks, kes ikka veel teatud kartusega vaatavad kõike, mis on ühenduses veega, tahaksime anda mõningaid reegleid, mille üle nad igaks juhuks peaksid järele mõtlema. See ei abista ainult neid, vaid väldib ka, et lastega midagi ei juhtuks, kui nad midagi ette võtavad.

Julgustage last seega, et te talt kunagi rohkem ei nõua, kui just vastavalt tema silmapilksel olukorral. Vesi pole kardetav, ainult kartlik inimene teeb vee selleks. Eenesest on vesi terve ja värske. Külma vesi on karastavam kui soe. Kuumuse juures jahutab ta keha ja külma puhul paneb ta vere kiiresti käima, kui te pärast kümblust tugevasti hõõrute end kuivaks.

Kui te vees olete, liigutage end tugevasti silmapilgul, millal hakkate värisema, väljuge veest ja hõõrute end tublisti. Seejärel tehke kestvusjooksu supelpükstes.

Ärge nõustuge liiga julgete kihlvedudega, mõned suudavad loomulikult kiiremini ujuda ja paremini vee alla laskuda kui teie. Ons teil vaja nende asjadega end tähtsaks teha? Ei. Näidake oma suuremat mõistlikkust ja kaalukust, lükates tagasi säärased kihlveod.

Keegi on vette kukkunud? Kui te ei oska ujuda, ei pea teie talle järele hüppama. Ka siis mitte, kui te hea süda ja te üldine inimesearmastus teile sosistavad, et te peaksite seda tegema. Siis on ühe laiba asemel kaks ja kellelgi pole sellest kasu.

Ent õppige päästeujumist, see on parim asi maailmas. Te olete siis võimeline tõeliselt abistama, kui keegi on hädas.

Ujumine on suurepärase sport. Ta treenib kogu keha võrdselt, teeb vastupidavaks ja vapraks. Ja kui meie imetleme ameerika filmides ilusaid, saledaid staaride kehi, siis peame sellele mõtlema, et Ameerikas iga laps, kes umbes üheksa-aastaselt tahab astuda kolledžisse, peab vähemalt kolmkümmend meetrit ujuma. Hea eeldus, et ka eluoolus hästi sihile jõuda. Ja need on eeldused, mida meie kõik meeleldi täidame, et kasvatada generatsiooni, kes õpib hiljem kehalist ujumist üle kandma vaimsele ja ujub end vabaks nii sageli, kui seda talt nõutakse.

Niiis — vette teiega, kes teie siiani olete kõrval seisnud! Trikoo selga ja vette!

Teie lastele on kõige paremaks ajakirjaks noorsoo-ajakiri

Müügil kõikjal
Hind 35 senti

„VIIKING“

„VIIKINGIS“ nr. 5 algasid uued hindmõistatused

Ainult üks pilk teie magamistuppa, palun...

Omaval ajal kirjutas Balzac teose „Vooditeooria“! Kuna ta oli galantne mees, muutus teema ta käes abieluõrnuste-teooriaks. Nii pole ikka veel olemas magamistoateooriat. Sellest on kahju, sest milline paik vääraks rohkem tähelepanu kui magamistuba, kus inimesed veedavad peaaegu pool oma elust!

Imestusväärset on ka ehitusmeistrid pööranud vähe tähelepanu magamistoale. Ainult mööblitiseritele võlgnevatänu praegusaegsete eeskujulikult mõnusat voodite eest. Arstidest tegeles voodiküsimusega möödunud sajandil ainult inglise moearst dr. Graham — ainuke oma ala esindaja. Ta ehitas voodi, mida ta laenutas ajuti rikkaille, sest vaesed muudugi ei võinud lubada seda endale. Dr. Grahami voodi oli lõhnastatud igasuguste meeldivate aroomidega, võimaldades puhkajale ka oma erilise jõhvpolsterkonstruktsiooniga suuremat naudingut. Kõik muu, mis oli mõeldud voodi täiustamiseks, kandis ilmselt galantset iseloomu. Kaasajal on elureformijad üritanud metallvoodi tarvituselevõtuga arvestada hügieeniõudeid. Ometi ei arvestanud nad, et inimene on nakatatud mõnusepisikust ja on sageli valmis mõnu huvides loobuma hügieenilistest kaalutlustest.

Selline on asjade seis. Katsugem kokku võtta kõik kogemused, mida on kogutud magamistoas ja mis peavad puhkamist soodustama.

Kas magamistuba peab olema suur või väike, seda võib otsustada vaid isiklik elu — ja ruumitunne. Ometi on oluline, et magamistuba oleks mõnusalt soe ja võimaldaks õhutamist. Mõnusaima atmosfääri loob tuba, kus võib õhuvoolu nii reguleerida, et seda saaks juhtida ahju ligidusse, tekitades seega väikese õhutõmbe. Soodsamad tingimused alati selt kergeks õhutõmbuseks on antud seal, kus ahi asub akna läheduses. Kõige parem on aken varustada lühikese ketiga, mis võimaldab seda nii avada, et tekib umbes 10 sm laiune pilu. Sel viisil sissevoolava värsket õhu temperatuuri võib taluda ka kõige karmimal talvel.

Seni lahendamata on aknaeesriiete-küsimus. Nad peavad tõkestama valgust, mitte õhku. Enamasti sulevad need aga ka õhu. Kasulikud on šinised, punased, pruunid või rohelised eesriided, mis on küllalt läbipaistvad, et õhku mitte täiesti tõkestada. Daamide magamistoas tuleb igal juhul loobuda rohelisest ja sinisest värvusest, sest see tekitab külma valgust.

Magamistoate seinad olgu sellist värvi, mis sarnleb päikese valgusega, järelikult mitte külm kollane, vaid ookrivarjundiga nagu munarebu. Kus kasutatakse halli, seal tuleb lisandada ka roosat, näiteks hallid seinad ja roosa vaip.

Paljud inimesed kannatavad ängistust, kui magavad täielikus õöpimeduses. Nad võiksid end kergesti aidata, lastes monteerida seina roosa hõõgpirni. See tekitab toas üsna nõrga, sooja valguse, mis kõrvaldab ängistustundeid. Igasugused putukad, kes tungivad suveöödel tuppa, ei tüüta siis magajat, vaid keerlevad ümber hõõgpirni.

Sängi juures olgu hea lugemislamp, mis peegeldaks valgust ülalt alla. Ka peetagu silmas, et oleks alati käepärast meeldivat ja kergelt lugemismaterjali (mitte tõsiseid teoseid), mille juurde võidaks pageda, kui uni ei taha tulla. Ärgu sunnitu end magama. See oleks asjatu. Kõik süsteemid, nagu ühest tuhandeni lugemine või mingi luuletuse üleslugemine, on asjatud ja suurendavad ainult unetusepiina. Kes ei saa magada, lugegu niikaua, kuni ta peab raamatu ära panema. Need vähesed tunnid, mis ta siis magab, on kosutavamad kui õised mõtisklused.

Õökapi keses olgu tagavaraks väike pudel puhast piiritust või kanget odekolonni ja pisut konjakit. Kel on süda haige, see peab aegsasti arsti poole pöörduma. Vahepeal ei saa ta midagi paremat teha kui asetada end südamepoolele lebama. Kui siis ka ei õnnestu uinuda, pandagu südameümbrusse väike piiritusekompess. Sageli kaovad ängistused ka tugeva lonksu

Juno SUVE-ILUHOID

Suvisel ajal tarvitan:

● **JUNO KURGIKREEMI**, mis hoiab nahka päikesepõletuse eest ja on hea puudrials

● **JUNO KASEVEEKREEMI**, mis mõjub nahale värskendavalt ja kaotab näolt kuumusest tekkinud läike

● **JUNO ILUDUSMASK** teeb näo siledaks, kosutab näolihaseid, annab noorusliku värsket jume

● **JUNO JUMEPHIM** vastavas varjundis tõstab esile pruunistunud näonaha värskest ja ilu

● **JUNO PUUDER** (päikespruun) annab näole ühtlase, õrna ja mati jume, katab kergelt ja pehmelt

● **JUNO NÄOVESI** kosutab ja värskendab näonahka, kuumusest laienenud poorid tõmbuvad kokku

A.-S. Proviisor Julius Lill

konjaki järel. Kes ei saa kõrvaldada oma hirmu nende vahenditega, sellele ei jää midagi paremat kui palvetada. See on tõsine nõuanne.

Voodi ei pea mitte liiga kõrge ega liiga pehme olema. Väga head on uudsed vedru- ja jõhvadratsid. Voodi ei tohi milgi juhul ragiseda. Ragisevaid voodeid saab kergesti rahustada kruvikeerajaga. Kõige parem on magada ühe või kahe villase, meeldivalt värvitud vaiba ja külgenõõbitud lina all. Ka jalgu tuleb soojas hoida, asetades neile väikese sulepadja või muud säärast.

Kokkuvõetult on need eespoolmainitud asjaolud parimad rahutingimused. Kel need on ja kes siiski ei saa magada, on haige ja peab arsti poole pöörduma, enne kui ta harjub unerohutudega. Naised peaksid sellele mõtlema, et nad vajavad enam und kui mehed. Magamine edendab ilu. Magamistoas mõeldagu Schopenhaueri tarkusele, kes enda kohta ütles, et ta võivat iga päeva oma elust kustutada, millal ta polevat välja maganud.

Millest tekib halb suulõhn?

Halb suulõhn on väga sageli tingitud suu- ja kõrikoopa haiguskoolest. Kõne alla tulevad niidasti kroonilised mandlipõletikud kui ka igemete- ja suulanahapõletikud. Ka haigestunud sügavad igemetepesad ning hambapaistetused kutsuvad esile halva suulõhna ning läige maitse. Haiged hambad, mille aukudesse kogunevad pisilased ja toidujäänused, põhjustavad pisilaste tekitatud mädanemisprotsessi tõttu halva suulõhna. Mitte harva ei kaasu halb suulõhn seedimis- või hingamisorganite haigestumisega.

A/s. KAUBA PANK,

Suurturg nr. 12,
oma majas

• TARTUS •

Juhatuses telef. 22-09
Kodukeskjaama telef. 41-40

Oma kapitalid üle Kr. 545.000.— :: Toimetab kõiki pangaooperatsioone

Kindlustuse Aktsiaselts Eesti Lloyd'i Tartu peaesindus

KIVIKTAIMLA

Kiviktaimla omapärast ja haaravat ilu on meil hakatud üha enam hindama. Kui mõned aastad tagasi üldiselt omati veel kaunis ebamääraseid teadmisi kiviktaimlast, siis tänapäeval on iga aiandusesõbra ja iluaia rajaja esimeseks mureks leida aias sobivaim koht ka alpitaimestikule.

Senised üksikud suuremad ja hästikorrastatud kiviktaimlad on olnud viimaseil aastail pideva huvi keskpunktiks. Arvukad asjahuvilised on neist eeskujulikest aedadest kaasa viinud mõjuvaid muljeid ja tungiva soovi ka oma koduaeda asutada kiviktaimlat.

Istutusmaterjali-küsimus, mis senini oli üheks takistuseks, on nüüd juba lahenemas, sest asutatud alpitaimede-kasvanded suudavad nõudmisi rahuldada.

Kiviktaimla võimaldab ka väikesse koduaeda mahutada rohkel arvul mägitaimestikku, mis oma mitmevärvilise öiestikuga pakub silmale naudingut varakevadest hällisügiseni.

Kiviktaimlaid rajatakse kahel viisil: vabakujulise ja reeglipäraseid. Vabakujulised kiviktaimlad on asutatud looduslikult künklikule maapinnale või nõlvakule või on sellised orud ja künkad kunstlikult moodustatud, kusjuures vabal fantaasial on suured väljendusvõimalused. Üldiselt peab rajatav kiviktaimla olema kooskõlas kogu ümbruskonnaga, siis mõjub ta suurejooneliselt ja rahulikult. Siin ei saa iga kord kindlaid ettekirjutisi anda, vaid terav silm ja kunstimeel peab ise leidma õige tee.

Vabakujulises kiviktaimlas tarvitatakse suuremaid kui ka vähemaid kive, mis tavaliselt paigutatakse sääraselt, et üldmulje meenutaks mägimaastikku looduses. Kivide asetus võiks olla säärane, nagu oleks see tekkinud looduspõudude tagajärjel. Kivid asetatakse küllaldaselt mulda, et mulje mitte liiga kunstlik poleks. Ühtlasi on soovitatav siin kasutada ainult üht kivide liiki, kas maakive või jälle ainult paekivi, mitte segipaisutatult.

Vabakujulises kiviktaimlas on igal kivil oma ülesanne, ta peab taimedele varju andma kõrvetava päikese eest ja niiskust alal hoidma ning seejuures ka kaunistusemena mõjuma. Need ülesanded tingivadki hoolsa ja tähelepaneliku kivide asetusviisi vabakujulises kiviktaimlas.

Reeglipärasel kiviktaimlas, nagu nimi näitab, valitsevad korrapäraseid geomeetrilised jooned. Reeglipäraseid kiviktaimlad on soovitatav ja sobiv asutada enam elamu lähedusse, kusjuures kiviktaimla omalt poolt täiendab ja rõhutab elamu korrapärasust muljet.

Reeglipärane kiviktaimla on koostatud paekividest terrassidest, kusjuures üksikul kivil ei ole enam seda ülesannet täita, mis oli vabakujulises kiviktaimlas. Samuti seisab reeglipärane kiviktaimla tihti ühenduses veebasseiniga, mis toob tunduvalt juurde elavust ja muudab kogu kiviktaimla mõju suurejoonelisemaks.

Soovitatav on kiviktaimla piirata hekiga või pöösastest koosneva tagaseinaga, mis aitab kaasa tervikliku mulje saavutamiseks.

Nagu eespool tähendatud, on reeglipärane kiviktaimla seatud terrassidena, millede kõrgus kõigub 40—50 sm. Meil seni ehitatud kiviktaimlad koosnevad enamuses kahest teineteisele asetatud terrassist, harvemini kolmest terrassist.

Paekividest koosnevatel terrassidel paigutatakse kivid sees-

pool oleva servaga veidi madalamale, sest muidu kipuvad kivid, eriti kevadistel veejooksu-aegadel, lagunema. Kivide vahele paigutatav muld ei või olla liiga rammus, vaid kergem, mis on mägitaimestikule sobivam. Parimaks mullaks peetakse kõdunenud mättamulda, mis segatud lehemullaga ja millele lisatakse juurde veel turbamulda ning liiva. Juhul, kui vastavad segud puuduvad, võib kasutada harilikku aiamulda turbamullaga segatult.

Taimede istutamine kiviktaimlasse sünnib peamiselt kevadel, sibullilledel sibulad pannakse maha sügisel septembrikuus. Taimede istutamine toimub siin tavaliselt istutamiskühvliga, millega valmistatakse vastav auk. Üldiselt nõuab taimede istutamine kivide vahele kaunis head vilumust, esiteks, et leida sobiv koht, ja teiseks, et taim istutataks korralikult ja juurtel oleksid soodsad arenemisvõimalused.

Taimede valikul, eriti vabakujuliste kiviktaimlate juures, tuleb silmas pidada, et sinna istutataks säärased liigid ja sordid, mis oleksid meie oludes külmakindlad. Samuti ei ole soovitatav vabakujulisse kiviktaimlasse paigutada igasugust istutusmaterjali, mida oleme kusagil näinud ja mis on kättesaadav. Seesugune valikuta materjal muudaks kogu pildi liiga kirjuks ja rahutuks. Valik tuleb teha läbimõeldult, et lillede rühmad oleksid kooskõlas värvi, vormi ja kasvutingimuste poolest, mis oleks eelduseks hästimõjuva, loomutruu mägimaastikulise pildi saamiseks.

Vabakujuliste kiviktaimlate juures tuleb istutamisel tähele panna, et need taimede liigid ja sordid, mis edenevad enam niiskematel kohtadel, satuksid ka kiviktaimla madalamatesse nõlvakutesse, s. o. soodsamatesse kasvutingimustesse. Kuivemas pinnases paremini kasvavad taimed asetada vastavalt kõrgemale.

Reeglipärasel kiviktaimlas, kus kogu liigestus on väga mitmekesine (terrassid, peenrad jne.), võib paigutada istutatavat materjali rikkalikumalt ja mitmekesisemalt, sest siin on tegemist juba inimeste kätetööga, mitte otsekohe looduse järeleaimamisega. Siin võivad lilledele lisaks tulla ka ronitaimed, roosid, siis korralikult pügatud igihaljad puud, põõsad, näit. buxus, kadakad jt. Muidugi toimub nende paigutus enam-vähem sümmeetriliselt ja kindla korrapärasusega. Kuidas kiviktaimla ka rajatakse, tuleb ikkagi silmas pidada, et istutatavate lillede juures saavutataks värvi suhtes harmoonia ja rütmiline üldmõju. Kus reeglipärasel kiviktaimlas on ühendatud veebasseinidega, tuleb ka viimaseid kaunistada veetaimedega, vesiroosidega, millede valik pole väike.

Taimi, mida kiviktaimlasse istutada, on meil senini olnud vähe saada, kuid viimastel aastatel on vastavates aiandus-ettevõtetes neid paljundatud ja suuremal määral müügile ilmunud.

Järgnevalt nimetaksin tähtsamaid taimi, milliseid kiviktaimlasse istutatakse ja millised ka meil on saadaval.

Ajuga reptans atropurpurea (akakapsas), allium cyaneum superbum (sibulad), alsine austriaca, juniperina jt., alyssum saxatile (kilbirohud), anemone (ülased), antennaria alpina, rosea (kassikäpad), arabis albida fl. pl. (hanerohud), arenaria grandiflora (liivkannid), armeria alpina jt. (merikannid), aster alpinus albus ja amellus hulga teisenditega (aster), astilbe arendsi fanal (astilbed), aubrietia hulk sorte (murutudrad), bergenia cordifolia (bergeeniad), campanula (kellukesed),

Vaated dr. med. R. Bernakoffi kiviktaimlast Tartus.

carpatica, garganica jt. hulga teisenditega, cerastium tomentosum (kadakkaer), nägus kiviktaimla taim. Dianthus (nelk), alpinus, caesius, deltoides, plumarius jt. — müügil rikkalik sortiment. *Doronicum caucasicum* (kitsekakrad), *gypsophila* (kipslilled), *leontopodium* (jänesekäpad), *phlox* (leeklilled), *amoena* jt., *potentilla* (maranad), *grandiflora* jt., *primula* (nurmenukud), *cachemiriana*, *juliae* jt. *Saxifraga* (kivirikud) on tüübilised kiviktaimla taimed, nende sortiment on väga rikkalik. Teiseks tähtsaks taimeks, mille sortiment jällegi väga rikas, on *sedum* (kukeharjad). Nägusad ja omapärased on ka mägisibulad-*sempervivum*. Levinud kiviktaimla-lilleks tuleb pidada ka liivateed (*thymus*). Peale nimetatute on veel olemas hulk teisi liike ja sorte, kuid käesolevas olen nimetanud ainult neid, mis meil enam levinud.

Kiviktaimla korraliku ja ilusa välimuse saavutamiseks tuleb hoolitseda, et iga taim areneks normaalselt. Selleks tuleb alati oma hoolealuseid kontrollida ja nende arenemist jälgida. Suurimaks vaenlaseks taimedele on muidugi umbrohud, need tuleb kiviktaimlast armutult kõrvaldada. Taimede vahed hoida kohevad ja kõblata, eriti pärast raskeid sadusid. Suvel, kuival ajal, tuleb ka taimi korralikult kasta ning taimedel kõrvaldada kuivanud õied, mis segavad üldmuljet. Tihti näeme, et meie hoolealuste kasv on väga vilets ja taimed jõuetud, sel puhul on soovitatav neid pilvise ilmaga lahjendatud loomavirtsuga või nitrofoska-lahusega kasta, võttes 1 g väetist 1 liitri vee kohta (nitrofoska puhul). Väetamine tuleb lõpetada jaanipäevaks. Liiga hilise väetamisega muutuvad taimed talveks külmaõrnaks. Esimeste külmade tulekuga, siiski mitte liiga vara, tuleb kiviktaimlas õrnemaid taimi katta kuuse- või kadakaokstega (samuti võib tarvitada ka muud kattematerjali). Varakevadel, kui külm üksikuid taimi üles tõstab, peab need korralikult uuesti maha suruma, et arenemine võiks normaalselt jätkuda.

Korralik kiviktaimla hooldamine tasub end meile täiesti. Vaevalt suudab ükski inimene jääda osavõtmatuks, kui hoolitsetud mägitaimede väga omapärane õitevõlu on kiviktaimlas täies ulatuses puhkenud.

Nagu eespool tähendasin — on tihti reeglipärased kiviktaimlad ühenduses veebasseinidega, mis muudab kiviktaimla kui terviku kaheldamatult kaunimaks, sest vesi ja taimed on lahutamatud ja mõlemad täiendavad teineteist. Sel juhul tuleb ka basseini paigutada veetaimi. Nägusaimad neist on kindlasti vesiroosid, milledest levinuimad on valged, punased ja roosad sordid.

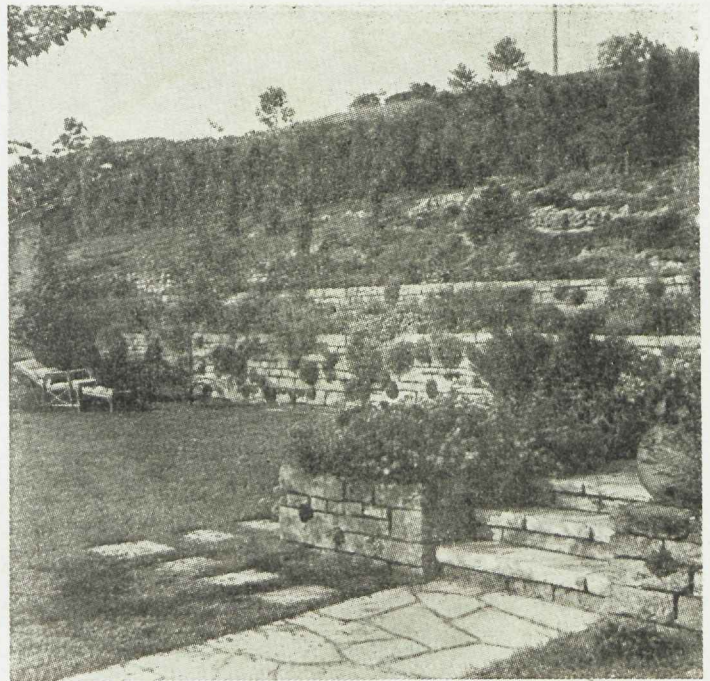
Koduadeade kiviktaimlates on veebasseinid tavaliselt väikesemad ja vastavad kujult kiviktaimlale. Harilikult ehitatakse veebasseinid neljakandilised, piklikud, geomeetriliste vormidega ja ka ümmargused. Basseinid ehitatakse betoonist. Küllaldane sügavus on 50–60 sm. Üle maapinna ulatuvat basseini äärt on nägusam betooni asemel valmistada paekivist, mis mõjub paremini. Kui on kasutada ka vastav veesurve, siis moodustatakse purskav veejuga, mis juhitakse läbi kunstipäraste raidkujude, näit. kalad, konnad jne., millised omakorda basseini ja terve aia ilu tõstavad.

Igaüks toimib muidugi vastavalt isiklikkudele võimalustele ja oludele.

Kas vahelduvad vannid on kasulikud?

Teie kaebate „jääkülmade“ jalgade ja käte üle, mis ei sega teid üksi töö juures, vaid teevad ebamugavaks ka iga puhketunni. Kõige ebameeldivam on muidugi see, et nad takistavad teid õhtul magama jäämast. Keha on väsinud, ent siiski lamate tundide viisi ärkvel, tundes jäsemete külmust. Teie muutute ärritusest seeülc veel ärksamaks, selle asemel et leida soovitud und. Katsetage kord vahelduvate jalavannidega. Selleks on vaja kahte jalavanni, mis asuvad lähestikku teineteise kõrval. Üks täidetakse kuumaga veega, vähemalt 36 kuni 37 kraadi Celsiuse järgi, millele naha ärrituseks lisandatud soola. Teine vann täidetakse külma veega veevärgist. Mõlemas vannis peab vesi olema nii kõrge, et ta võimalikult kuni põlveni ulatub. Kõige enne alustada vanniga, milles kuum vesi (külma kehaosa ei tohi kunagi kõigepealt külma veega vannitada), hoida jalad kuni 5 minutit vees ja panna siis kohe 5 kuni 15 sekundiks külma vette. Seejärel veel kord vahetada ja siis jalad hoolikalt froteerida. Seda võib ja peab tegema iga päev. See elustab jala vereringet. Et teie vahelduvate vannide vältel ei külmetuks, pange soe tekk reitele ja istuge mugavalt pingil. Samal ajal andke ka vaimule rahu. Keha ja vaim peavad täiesti pingutamata olema, igast rahutusest ja ärritusest tuleb hoiduda. On ka vale, kui teie ise vanne tühjendate ja koristate; kindlasti leidub mõni abivalmis käsi, kes seda teeb. Kohe pärast vanni heitke voodisse ja püüdke kõik, mis võiks teid erutada, mõtteist välja lülitada, alles siis omab vahelduv jalavann väärtust.

Kes kannatab jalgade higistamise all, lisandagu vanniveele tammekoore-ekstrakti. 500 g tammekoort valatakse veega üle

Reeglipärane kiviktaimla terrassidega.

T. Ü. Entomoloogia Katsejaama juhataja K. Leiuse kiviktaimla veebasseiniga Tartus, kus paljundatakse ka suuremal määral mägitaimestikku.

(vanas raudpajas) ja keedetakse 2 tundi. Sellest ekstraktist lisandada 2 kuni 3 tassitäit vanniveele. See on ka parandav, kui varvaste ja sõrmede vahel on haavakesi. Hästi kuum vann vaigistab sügelemist, tammekoore pargib nahka ja tugevdab teda, eriti siis, kui vaheldust tehakse hästi külma veega.

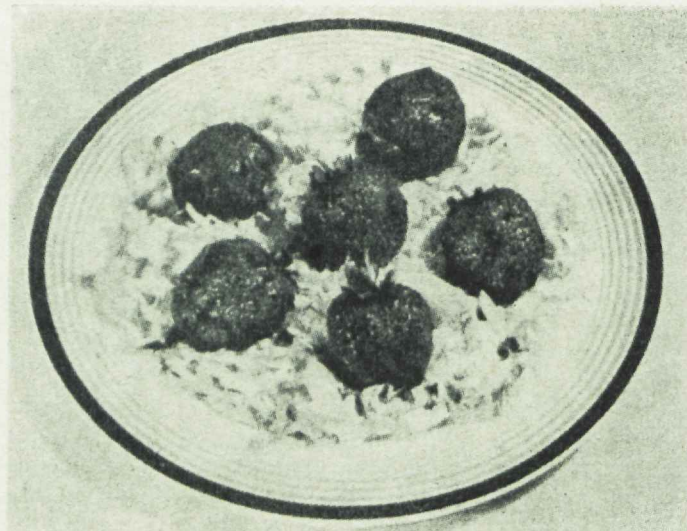
Ka lampjala-häireid ja põialiigeste-põletiku korral esinevaid valusid pehmendab vahelduv vann.

Kui teie kannatate alumiste jäsemete reuma all, siis lisandage vanniveele kadakamarja-ekstrakti (100 kuni 200 marja täisvannile, jalavannile järelikult vastavalt vähem).

Mis on kehtiv jalgade suhtes, see on hea ka kätele. Ka külmade käte piina kõrvaldab vahelduv vann. Kuid siinjuures mitte ainult käsi vannitada. Nagu jalgade juures sääri, nii vannitada siin käsivarsi, hoides pool käsivartki vees. Vannitada 5 minutit kuumas, 5 kuni 15 sekundit külmas vees. Seejärel käed jälle katta, ilma kuivatamata, ning teha 1 kuni 2 minutit pendeldavaid liigutusi.

Head mõju avaldavad kuumad käevannid, vaheldudes kuumade jalavannidega, ka astmahoogude puhul.

Kuumad käevannid üksi on eriti hinnatud südamekrampide korral, mis esinevad koos hirmutundega. Igapäevane külm käevann mõjub alati hästi südamehaigetele, eriti kui haigus on tingitud närvilistest põhjustest. Vanni kestus peab olema 15 kuni 30 sekundit, selleks lugeda aeglaselt kuni 30. Eeliseks on asjaolu, et käevanne saab teha ilma erilise ettevalmistuseta ja erinõudeta. Iga suurem pesukauss on selleks sobiv. Tingimuseks on, et käed asuksid vabalt vees ja vesi ulatuks kuni käsivarreni.

Lehesalat maasikatega

MAASIKAD KOHUPIIMAGA

Ained: 1 l maasikaid, 200 g kohupiima, 1/2 kl. suhkrut, 1 kl. rööska koort või piima, nootsatäis soola, 3 tilka sidruniõli.

Kohupiim hõõruda läbi sõela hästi peeneks, lisada juurde veidi peent lauasoola, suhkur, sidruniõli ja koor ning kloppida vahule. Siis segada juurde ettevaatlikult puhtad maasikad, kaunistada pealt tervete marjadega ja anda lauale magustoiduna.

MAASIKAD VAHUKOORE-TARRETISE

1/4–1/2 l vahukoort vahustada ja maitsestada parajalt suhkruga ning vanilliga. 4–6 lehte kalaliimi uhta külma veega ja sulatada väheses keevas vees. Siis segada juurde vahustatud koorele ja panna kaussi või vormi, mis on külma veega loputatud. Seejärel asetada jahedasse ruumi või keldrisse mõneks tunniks hanguma. Kui on tardunud, lüüa välja lamedale liuale ja asetada ümber ilusad aedmaasikad. Ka pealt võib tarretist kaunistada maasikatega. Väga maitsev magustoit.

MAGUSAD KOHUPIIMA-PIRUKAD

Ained: 1/2 kg sõredat jahu, 1 muna, 1–1 1/2 kl. vett, 2 spl. võid.

Täidiseks: 1/2 kg kohupiima, 2–3 muna, 2 spl. hapukoort, 2 spl. suhkrut, õige vähe soola.

Jahust, veest ja munast valmistada taigen, segades hästi siledaks. Rullida välja üsna õhukeselt ja lõikuda nelinurkseteks tükkideks. Igale taignatükile tõsta 1/2–1 spl. täidise segu. Tõsta taignatüki teine pool üle kohupiima, kolmnurgaks kokku, vajutada kahvliga ääred kinni ja keeta keevas soolases vees, kuni tõusevad pinnale. Siis tõsta vahulusikaga liuale ja valada üle sulavõiga, et kokku ei jääks. Anda lauale kuumalt sulavõi ja hapukoorega.

Samasuguseid pirukaid võib valmistada ka soolase täidisega, siis tuleb suhkur ära jätta ja täidisele lisandada soola.

KOHUPIIMA-SALAT

Värske kohupiim hõõruda läbi sõela, lisada juurde paras jagu soola ja hapukoort, et oleks paras paks. Siis lisada juurde peenekshakitud tilli, sibulat, hapu- või värsket kurki ja sidrunimahla või äädikat. Süüa lihatoitude või võileibade juurde.

KOHUPIIMA-KOTLETID

Ained: 1 taldrikutäis külmi keenud kartuleid, 1/2 kg kohupiima, 1 sibul, 3 spl. võid või rasva, 2 muna, 4–6 spl. jahu või riivsaia, peenendatud tilli ja rasva praadimiseks.

Kohupiim ja kartulid ajada läbi lihamasina, segada juurde kloppitud munad, võis pruunistatud sibul ja peenendatud tillilehed ning jahu või riivsaia. Soola lisandada maitse järgi. Noa abil vormida väikesed kotletid ja praadida mõlemalt poolt helepruuniks. Anda lauale mitmesuguse hautatud aedviljaga ja koorekastmega.

MAITSVAD MUNAKOOGID

100 g võid sulatada kuumal pliidiil kastrulis, siis võtta kuumast ära, lisandada 4 spl. sõredat nisupüüli ja valada vähehaaval juurde 1–1 1/2 kl. keeva piima. Segada, kuni puder lööb nõu küljest lahti. Lasta mass jahtuda, millele lisandada ükshaaval ja hästi segades 5 munakollast, veidi soola, riivitud

... Naine

sidrunikoort ja 5 tasaselt täis spl. suhkrut. Kloppida hästi läbi, lisada lõpuks juurde kõvaks vahuks löödud munavalged ja küpsetada õhukesed koogid pannil võis või rasvas. Raputada peale suhkrut ja kaneeli ning anda lauale kuumalt.

MAKSARULLID

1 vasika- või seamaks puhastada nahast ja soontest ning lõikuda õhukesteks viilukateks. Riputada peale soola ja pipart ning asetada peale õhuke viilukas pekki. Kinnitada nelgi või puupulga abil ja praadida tulises võis ümberringi pruuniks, lisada juurde veidi vett ja hautada kaane all pehmeks. Anda lauale mitmesuguse aedvilja või kartulipudru ja koorekastmega.

TÄIDETUD KALA TOMATITEGA

Suurem kala lõigata lõhki, lõigata keskmine seljaluu välja ja valada mõlemad pooled seest parajalt soola ja sidrunimahla või äädikaga üle. Laduda ühele poolele tublisti värsked tomati-viilukaid, teine pool tõsta üles ja kinnitada puupulgakeste abil. Praadida pikkamisi tulises rasvas küpseks ja mõlemalt poolt pruuniks. Juurde praadida rohkesti hakitud sibulaid, mis kalale peale raputada. Kaste valmistada praadimisrasvale lisandatud 1 spl. jahust, 1/2 kl. rööstast koorest ja vähesest veest. Valada üle kala. Lasta mõni minut kuumas kohas tõmbuda ja anda lauale aedvilja, soolakartulite ja lehesalatiga.

LAMBALIHA-VORM SPINATIGA

1 kg pehmet lambaliha lõikuda viilukateks, kloppida kergelt läbi ja raputada peale soola ning pipart. Praadida pruunis võis kiiresti mõlemalt poolt üle. Praadimise kestel lisada juurde hakitud sibulaid.

Võigamääritud vormi tõsta väheses vees hautatud spinatilehed ja laduda peale lihaviilukad. Valada üle kaste, mis on valmistatud 1/4 l piimast, 2–3 munast, 1 spl. jahust ja maitsekohaselt lisandatud soolast. Peale asetada võitükikesi ja riivitud juustu ning küpsetada mõni minut kuumas ahjus, kuni kaste on hüübinud.

HEERINGASALAT MUNA JA TOMATIGA

3–4 muna keeta kõvaks, koorida ja hakkida. Siis lõikuda peeneks 4–5 tomatit ja 2–3 pestud, leotatud ja luudest puhastatud heeringat. Segada kõik segi ja lisada juurde 1 kl. head hapukoort. Peale raputada peenekshakitud lauku ja tilli. Anda lauale kuumade kartulitega.

KALAVORM

Ained: 1 kg suuremat kala, 3 muna, 2–3 spl. võid, 2 spl. hapukoort, 1 1/2 kl. piima, 1 kl. riivsaia või jahu ja soola.

Kala puhastada soomustest ja suurematest luudest ning ajada kaks korda läbi lihamasina. Või hõõruda vahule, lisada juurde läbiaetud kala, kloppitud munad ja piimas leotatud riivsaia või kuiv jahu, koor ja paras jagu soola, maitse järgi. Segada ja kloppida hästi läbi, et muntuks kohedaks. Tõsta segu võigamääritud vormi või pannile ja määrada pealt kloppitud munaga. Siis raputada peale riivsaia ja küpsetada praeahjus umbes 1 tund. Peale võib asetada võitükikesi, et ei kuivaks. Anda lauale kartulite, kastme ja mõne aedvilja-salatiga.

KÜLM KALA SINEPIKASTMEGA

Keedetud kala lasta jahtuda, puhastada luudest, lõikuda parajalt väikesteks tükkideks ja asetada nägusasse kaussi. Kaste valmistada järgmiselt: 2–3 toorest munarebu hõõruda hästi läbi väheses soolaga, 1 tl. suhkruga, 1 tl. sinepiga ja peene pipraga, siis lisada juurde 1 kl. head paksu hapukoort ja valada üle kalatükkide. Anda külmale lauale või õhtusöögiks.

TEDRETÄHTEDE,

päikesepõlendiku ja higistamise puhul

PROV. H. JURGENS'I

BOR-THYMOL SEEP

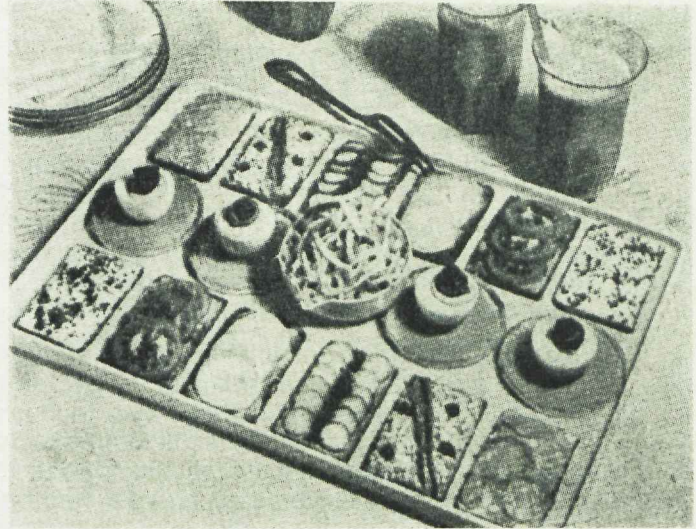
köögis ...

VÕILEIVAD SINGIMAJONEESIGA

Hea värsk suitsusink hakkida hästi peeneks ja segada juurde paksu hapukoort, millele lisandatud veidi sinepit. Rukki-leivaviljakad määrada võiga, katta majoneesiga ja kaunistada pealt värskete kurgi- või tomatilõikudega. Peale raputada veidi peenendatud tillilehti.

LEHESALAT MAASIKATEGA

Ilusad salatilehed pesta, lasta nõrguda ja lõikuda peeneks ribadeks. Asetada vaagnale ja riputada üle sidrunimah-laga, millele lisandatud suhkrut. Peale asetada ilusad puhtad maasikad. Anda salatina lõunalauale või õhtuks võileibade juurde.

Maitsvaid võileibu, millised on kaetud singi, muna, kilu ja mitmesuguse aedviljaga ning mõjuvad kaunilt ja isuäratavalt.

Olga Kesk

Tarvitagem enam aedvilja!

Kevade tulekuga avaneb jälle võimalus värskel aedviljal ja marjade saamiseks, mille järele keha vajadus on nii loomulik pärast talvist ühekülgset toitu. Ka kõige otstarbekohasema toitlustuse juures, kus talv läbi tarvitatakse konservitud aed- ja puuvilja, on kevadine värskel aedvili siiski teretult. Kõige paremategi säilitamisviiside juures kaotab aedvili osa oma väärtusest ja suure osa karastavast mõjust. Mitte üksi säilitamisviisid, vaid ka säilitatava aine pikaajaline seismine mõjub väärtust vähendavalt. Meie kliimalised olud raskendavad tunduvalt otstarbekohast ja tervislikku toitlustust, sest värskel aed- ja puuvilja saamine soodsate hindadega on meil väga lühiaegne, milline asjaolu tingib eriti viimase rohkete ja pidevat tarvitamist selle saamisajal.

Värskel aedvili salatit, spinati, peterselli, tilli, rediste, kurkide jne. näol on organismile tohtu suure väärtusega. Nad on oma keemilise koostise poolest tähtsad vitamiinide ja soolade allikad suure, kehale olulise karastava mõjuga ning muude hüvedega. Eriti tähtis on aedviljade tarvitamisel C-vitamiini saamine, mis meil põhjamaal tahab sageli nigel olla.

Kui arvesse võtta, et terve inimese tarvitatav C-vitamiini hulk päevas peaks olema 50–60 mg, on iseenesest selge, kui võrd suure tähtsusega on aedvilja tarvitamine ainult C-vitamiini seisukohalt.

Kaks šveitsi teadlast Wetter ja Winter jagavad toiduained C-vitamiini sisaldavuse seisukohalt järgmiselt.

I rühm: Puuvili, C-vitamiini sisaldavus 2–400 mg, keskmine arv 19,5 mg 100 g toiduaine kohta.

II rühm: Aedvili, C-vitamiini sisaldavus 5–50 mg, keskmine arv 18,5 mg 100 g toiduaine kohta.

III rühm: Kartul, C-vitamiini sisaldavus 1–32 mg, keskmine arv 12 mg 100 g toiduaine kohta.

IV rühm: Piim, C-vitamiini sisaldavus 0,5–3 mg, keskmine arv 2 mg 100 g toiduaine kohta.

Nagu selgub, on C-vitamiini allikana esikohal puuvili ja viimasele õige lähedal aedvili. C-vitamiini hulga kõikumine toiduaines on tingitud ühelt poolt mullastiku keemilisest koosseisust, väetusainest, päikeserohkusest ning teistest ilmastiku mõjudest. Suuresti mõjutab C-vitamiini sisaldavust ka maa otstarbekohane harimine. Teiselt poolt mõjuvad C-vitamiinile hävitavalt toiduvalmistamise viisid ja seepärast võib näiteks keedetud aedviljas C-vitamiini sisaldavus langeda murdarvudesse.

Teadaanne

1938. a. jooksul „Maretis“ ilmunud romaani „Kastaniõie“ autoriks on RICHARD JANNO.

Kingid said:

Raadioaparaadi . . . . . Anna Kippasto, Tartu
Raamatukogu . . . . . H. Põdra, Tartu

Kirjastus „Maret“

C-vitamiini sisaldavus 100 g toiduaines milligrammides.

Arvud sulgudes näitavad C-vitamiini sisaldavust konservitud või toiduks valmistatud ainesis Wetteri ja Winteri järgi.

Spinat	15 (4)	Sibul	5 (3)
Tomat	15 (10)	Redis	20 (25)
Kartul	12 (3–10)	Lilkapsas	50 (20)
Rohel. oad	10 (7)	Hapukapsas	50 (20)
Porgand	8 (7)	Peakapsas	40 (20)
Kurk	5 (5)	Herned	20 (10)

Marjad:

Mustsõstar	120 (110)	Vabarn	20 (17)
Maasikas	50 (46)	Punane sõstar	20 (17)
Karusmari	25 (22)	Mustikad	10 (9)

Teised toiduained:

Piim	2 (2)	Muna	0
Kala	1 (1)	Rasv	0
Sealiha	1 (1)	Juust	0
Või	0		

Aedviljade ja marjade tarvitamise tähtsus värskest, keetmata ei piirdu ainult C-vitamiiniga. Olgugi et viimane on tähtis tegur keha funktsioonide seisukohalt, on aedvilja tähtsus inimkeha seisukohalt üldiselt suur.

Teadlaste arvamusi aedvilja väärtuse kohta leiame läinud aastal Berliinis peetud aianduskongressi referaatide kokkuvõttes.

Nii ütleb dr. med Franklin Birchen Zürichist, et rohke aedvilja tarvitamisega võib vältida kõhukinnisust, unetust ning erkude pingulolekut. Tema arvates soodustab aedvili luustiku arenemist ja suurendab keha vastupanuvõimet haigestumise vastu.

Prof. dr. E. Becker Budapestist väidab, et aedvili on tähtis tegur keha vastupanu arendamisel. Otstarbekohane toitlus on võimalik ainult rohke aedvilja tarvitamise kaudu. Aednikud peavad hoolitsema aedvilja kõrge kvaliteedi eest.

Prof. dr. E. Grafe Würzburgist ütleb, et haigete ravimisel on aedviljal suur tähtsus. Paljud aedviljadest omavad terendavat mõju organismile. Kui aedvili on terve inimese toitlustuses ainult lisa- või kõrvalaine, peab ta kujunema haige toitlustuses peaaimeks . . .

Louise Stanley Washingtonist ütleb, et statistilised andmed Ameerika linnade toitlustuse kohta näitavad, et lubjatarvitus on 18–19%, rauatarvitus 30–34%, A-vitamiini — 69–73%, B-vitamiin 38–43%, C-vitamiini 93–94%. Keha tarvidused kaetakse aedvilja, puuvilja ja marjade kaudu. Ei tohiks unustada, et aedvili on tähtsaks C-vitamiini, antiskorbutse vitamiini allikaks.

Prof. dr. Zaribnicky Viinist väidab, et aedvili on tähtis seedimata olluse allikas, mis on kõhu ja soolte tegevuse seisukohalt olulise tähtsusega.

Nende autoriteetide arvamustest ilmneb selgesti aedvilja tähtsus inimkehale. Sellega tuleks kindlasti arvestada enda ja oma perekonna toitlustamisel. Tuleb harjutada ennast ja lapsi tarvitama võimalikult kõiki aedvilju kõige mitmekesis-

Sümpaatne

teda nähakse meeleldi, teda kuulatakse meeleldi. Ta naerab ja kõneleb vabalt, mu-retult, ja kui kaunit säreavad ta hambad! Need ongi, mis teda muudavad nii sümpaatseks, mis temale annavad sellise hoolitsetud välimuse. Omades sellist välimust saadakse enam julgust, tõuseb enesetunne.

Ilusad, terved hambad on tasu püsiva hoole eest Nivea-hambapastaga, sest Nivea-hambapasta puhastab suu ja hambad põhjalikult, takistades kahjulikkude suuhapete tekkimist, kuid värskendades ja muutes tugevaks igemeid. Nivea-hambapasta muudab hambad säravaks, rikkumata kustki ilusat hambavaapa, andes hammas-tele imekauni pärlisära.

WERNER MEHKS / TALLINN / VENE 19

NIVEA HAMBAPASTA

208
C10

Hinnad 50 senti — 75 senti

mal kujul. Oma keha tervise ja vastupanu seisukohalt tuleb hoolitseda aedvilja, eriti roheline aedvilja ja marjade igapäevase tarvitamise eest, ja kui see võimalik, kasvatada ise enda tarvitamiseks aedvilju, tarvitades sealjuures õiget, aedvilja toiteväärtust säilitavat väetusainet ja maaharimisviisi.

Kuid aedvilja tarvitamisel ja valmistamisel toiduks ei tohi unustada hügieenilist külge, nimelt aedvilja hoolsat pesemist nende pinnal olevatest võimalikkudest bakteritest ja seentest, mis võiksid esile tuua tervislikke häireid.

Meie maa toodab küllaldaselt aedvilja, selle kvaliteet on küllalt kõrge ja hind hooajal täiesti vastuvõetav. Ka on meil palju neid, kes võivad ise endale aedvilja kasvatada palju kõrgema väärtusega, kui seda on linlase ostetud aedvili. Kuid peahäda seisneb meil selles, et rahvas ei suuda harjuda aedviljaga sel määral, kuivõrd seda vajaks keha tervislik seisukord. Tahtes olla teadlikud toitlustuses, peame jõudma aedvilja rohke tarvitamiseni.

TERETULEMAST TEELE!

Meil juuakse võrdlemisi palju kohvi ja kutsutakse sageli kohvikülalisi. On õpitud tarvitama häid kohvisorte ja pakkuma kohvi kuumana, lõhnavana ja selgena. Perenaisele on auasjaks olla hea kohvikeetja kuulsuses. Tee valmistamiseks aga enamiku inimeste arvates ei vajata mingit erilist oskust ja seda pakutakse meil külalistele palju harvem. Ei pöörata ka mingit tähelepanu teesortidele ja juuakse tavaliselt lahja ning hooltult valmistatud leiget teed.

Maitsekalt kaetud laud ilusate suurte teetassidega tähendab muidugi palju. Teesõel, mille tarvitamine näib harvemaks muutuvat, peab olema puhas ja heast aineist, nii et ta ei anna teele metalli- ega muid kõrvalmaike.

Teevalmistamisel pandagu tähele järgmisi seiku:

1. Tarvitatagu häid teesorte — umbes üks teelusikatäis inimese kohta (võib tarvitada ka rohkem).
2. Teenõud peavad olema puhtad, nad ei tohi teele anda kõrvalmaiku.
3. Teise olgu selge ja pehme. See lastagu vaid keema minna.
4. Teelehed pannakse soendatud kannu, peale valatakse keeva vett ja lastakse mõni hetk haududa enne laualeviimist. Ei või lasta seista liiga kaua, sest siis kaoks hea lõhn ja peen maitse. Teelehti ei tohi kunagi keeta ega tarvitada uuesti teine kord.
5. Teise soendatud kannu valatakse keev vesi ja viiakse otse lauale.

Tee kõrvale võib pakkuda peale suhkru õhuke siidruni-viilukaid või piima, milline oma lahjuse poolest sobib tee maitsega paremini kui koor. Tee võib olla tavalisest kangem, kui sellele lisandatakse piima. Inglise kange tee, millele lisandatakse veidi piima, on täiesti sama värvi kui koorekohv.

Magusad saiad ja ilustatud koogid ei sobi teelauale nii hästi nagu pruunistatud prantsai või ja marmelaadiga või keeks, kuivikud, valmistatud võileivad ning muud vähem magusad küpsised.

Argioludes maitseb sepik-võileib teega eriti oivaliselt. Rukkileiva-kuivikuid võib pakkuda külalisele, sest need on paremad kui tavalised kuivikud. Ostetud keeksi asemel võib kodu küpsetada muredaid maitsevaid kaerakeekse, millised võiga määritud ja kasvõi mõruda pihlamarja-tarretisega ilustatud

on nii kaunid kui ka väga maitavad. Valmis võileivad sobivad alati teelauale. Kui soovitakse midagi magusamat, võib pakkuda näiteks inglise puuviljakooki.

RUKKIKUIVIKUD

Ained: 1 l rukkijahu, 1 l piima, 50 g pärm, 1 spl. soola, 1 spl. suhkrut, 300 g võid, 1 kg nisujahu.

Rukkijahu leotatakse piimas 1–2 tundi, siis lisandatakse muud ained ja lõpuks vahustatud või. Taigen kastetakse hästi läbi, see ei või olla liiga kõva. Kui taigen on hästi tõusnud, rullitakse ta 1 sm paksuselt lauale ja lüüakse ümmarguse vormiga koogid välja. Neil lastakse tõusta ja küpsetatakse kuumas ahjus. Kohe, kui kuivikud ahjust välja võetud, torgatakse kahvel äärest sisse ja poolitatakse kuivikud. Nii saadakse nimelt muredam pind kui noaga lõigates. Kuivikud kuivatatakse hästi.

KAERAKEEK

Ained: 300 g kaerahelbeid, 200 g võid, 1/2 kl. suhkrut, 1 kl. piima, 1 tl. soodat, 175 g nisujahu.

Või ja suhkur vahustatakse, lisatakse juurde teised ained. Sooda segatakse tilga veega ja lisandatakse segule. Taigen segatakse hästi, rullitakse ja lüüakse vormiga koogid, millised küpsetatakse roostepruuniks.

INGLISE PUUVILJAKOOK

Ained: 200 g võid, 200 g suhkrut, 100 g viigimarju, 50 g vekiitud apelsinikoori, 50 g kuivatatud ploome ja aprikoose, 200 g sõredat jahu, 3 muna.

Kui viigimarjad on mahlased, ei tarvitse neid leotada, nad vaid uhetakse ja lõigatakse kääride või noaga ribadeks, millised pööratakse jahus. Ploomid ja aprikoosid võib esiti leotada külmas vees paar tundi, misjärel nad ka ribadeks lõigutakse, samuti vekiitud apelsinikoored. Või ja pool suhkrut vahustatakse. Munad vahustatakse teise osa suhkruga ja lisandatakse võile. Siis lisandatakse jahu ja lõpuks puuviljaribad. Segu küpsetatakse paksus, hästi võitud ja riivleivaga riputatud vormis umbes 1 tund. Kui kook varem pinnalt liialt pruuniks tõmbub, laotatakse talle külma vette kastetud võipaber peale. Nimetatud puuviljade asemel võib tarvitada ka rosinaid, pähk-leid jne.

Kuidas hoiduda kõrgest vererõhust?

Veel mõne aasta eest võis kedagi seega tublisti hirmutada, teatades talle, et ta vererõhk on tõusnud. Tänapäeval teavad arstid, et vererõhku võivad mõjutada ja teda märgatavalt tõsta igasugused hingelised erutused, hingelised mõjutused, perekondlikud ärritused ja isegi halb südametunnistus. Ka võib hästitreenitud sportlastel mõõta tugevat vererõhu tõusu, ilma et oleks põhjust rahutuseks. Tähtis on üksnes küsimus, kas veresoonte-süsteem on korras või on kangestunud, kas kutsus kõrge rõhe häireid esile või leiutati see ainult muuseas teiste põhjuste järelevaatusel.

Tõsiselt haige peab enesestmõistetavalt usaldama enda arstliku hoole alla, kuna üks arst võib ravi tähtsust ja edu määrata. Mida võib aga teha haiguse vältimiseks?

Esmajärgulise tähtsusega on eluviis. Mõtleme sellele, et põllutöölised ja teised rasketöölised peaaegu kunagi kõrge vererõhu all ei kannata. Reeglipärane kehaline liikuvus ja töö on parimateks abinõudeks. Linnainimestele on soovitatavad suuremad väljasõidud, igasugused aia- ja kodused tööd, nagu kaevamine, saagimine jne. Kuid sellest üksi ei piisa.

Teiseks peab säilitama rahu ja ühtlust. Rahutus ja kärsitus kahjustavad edu.

Rahu ja ühtluse saavutamiseks on tarvis täpset päeva-jaotust ning energilist enesedistsipliini. Seda saavad enesele eriti võimaldada iseseisva elukutsega inimesed. Ka lõbustused ja puhkus omavad tähtsust. Puhke-vaheaegad on ainult rahu jaoks! Ajajaotusse kuulub peale selle põhjalik magamine. See maksab end ühel päeval kätte, kui liialdatud tööga mõõdupuu kaotatakse.

Dieedis piirata kaht asja: soola ja vedelikke. Vedelikke ei tohi rohkem kui umbes 1200 kuupsentimeetrit päevas tarvitada, samuti vähendada mõne grammi võrra soola päevast hulka. Muidugi tuleb loobuda kohvist ja tubakast kui veresooni ärritavatest vahenditest, ka üleliigset lihatarvitamist võib piirata, kuid mitte täiesti lihast loobuda. Neid nõuandeid ei saa aga kasutada igal vererõhu tõusul. On näiteks vererõhu tõus tingitud neeruhaigusest, siis võib siin rikkalik veetarvitamine olla isegi kasuks. Olgu veel kord toonitatud, et kõik tõsiselt haiged toimiks arsti nõuannete järgi. Oskamatu ravimine võib tugevasti kahjustada. Uuemal ajal on rahvatarkus saanud moodsaks, mida võib kõhklemata tarvitada profülaksiks: küünarvarre-vann, kõrgerõhu ajal tõusvalt kuum.

Teiseks hingamisgümnaстика. See on nii lihtne, et iga inimene saab seda päeva jooksul sooritada: kolm korda päevas viis minutit, kui võimalik, siis lahtise akna all, põhjalikult hingata. Välja hingates — see on tähtis — huuled peaaegu kokku suruda ja ümiseda. Harjutades võib tähele panna, et väljahingamine võtab juurde, pikeneb aegamööda. Põhja-

Teie küsite — meie vastame

Lea ja Lilli.

1. Pange klaasi vette mõned hüpermangaankaaliumi-kristallid, nii et vesi muutub heleroosaks, ja loputage sellega igal hommikul suud.

2. Arvatavasti on tegemist silmanärvirikega, soovime pöörduda silmaarsti poole.

3. Põlvest kõverdunud jalgu ei saa harjutustega sirgeks teha. Soovitame abisaamiseks pöörduda ortopeedi poole.

Perenaine.

Apelsinikoortest võib valmistada sukaadi, mida tarvitatakse maitseainena tortide, kookide ja magustoitude juurde. Retsepte on varemalt ilmunud. Likööriretsepti katsume tuua edaspidi.

Üks lugejaist.

Sibulavõrgu valmistamise õpetuse avaldame juulikuunumbris.

Lugeja nr. 7266.

Sellised seinavaibad pole moes, seetõttu ei saa neid praegu avaldada.

Heegeldatud päevateki mustreid on meil ilmunud väga palju ja nägusaid.

Ilmus müügile huvitava kevadenumbriks

„Vallatu Magasin“ nr. 11

Müügil kõikjal

Hind 50 senti

Mugava kodu

sisustamiseks valmistame hulgas valiktoonides

vaiba- ja käsitöölõnga

„ESTONIA“ vaibalõng on katsete ja äraproovitud spetsiaal-vaibalõnga villasortide tõttu kõrge tasemel. Värvilt on lõng pleekimata ja kaunitooniline.

Tutvuge meie

vabriku vaibalõnga proovikaartidega.

Eritellimiste peale eulaniseerime lõnga kõikideks.

Meie vaibalõnga müügikohad:

Võrus — A. Kiviranna, Kreutzwaldi 26; Petseris — P. Tufanov, Kaubarida; Valgas — A. Päiv, Vabaduse 6; Pärnus — S. Pärn, Kalevi 38; Viljandis — H. Keernik, Lossi 23; Rakveres — P. Leinfeldt, Lai tän.; Narvas — „Kodukäsitöö“, Joala 26; Tapal — A. Valsiner, Pikk 12; Kuressaares — H. Schwallbach, Kauba tän. 7.

„ESTONIA“ villavabrik

Tartus, Riia tän. 3 ja Kivi tän. 1.

lik läbihingamine moodustab enesest teatud vereringe-massaaži. Harjutustega saavutatakse sageli märgatav vererõhu langus, ent muidugi kuulub siia juurde kannatus ja püsivus. Soovitavad on ka säärased liigutused, nagu hommikune sirutus voodis.

Hästimõjuv abinõu arsti käes on aadrilaskmine. Kahjuks pole selle mõju sageli mitte väga kestev. Armastatum vahend võhiku käes on küüslauk. Tuntud on veel mõned vannid ja kuurordid. Ka puhkusreisid ja ümbrusevaheldus põhjustavad vererõhu langust, mida võib seletada hingeliste erutuste väljalülitamisega.

Sidrunitahl pleegitab tedretähti, võite sellega õhtuti määrada nägu, kuid mitte väga sageli, sest siis muutub nahk karedaks ja hakkab kestendama. Vahete-vahel määrada hea rasvase kreemiga. Tedretähti päriselt kaotada pole võimalik, vaid nad tulevad ikka jälle tagasi.

Küsimuste saatjad!

Sellest raamatust leiata teie oma küsimustele palju põhjalikuma seletuse, kui saame anda meie.

Kui maksate raamatu hinna kr. 1.— meie posti jooksvale arvele 22-01, saadetakse raamat postikuludeta kätte.

Kirjastus „MARET“.

„Mareti“ lugeja.

Püüame võimaluse piires Teie soovile vastu tulla. 16-a. tütarlapsele sobib rõivaid valmistada juba täiskasvanute moodsuse järgi.

Kui omate laiaulatuslikku häält ja olete andekas, siis pole kunagi hilja õppida. Olete aga keskpäraste võimetega, siis ei või elukutse mõttes soovitada Teil õppimist ette võtta.

Aastatellija.

Monogrammi avaldame järjekorras. Üksiku numbri eest võite tasu saata toimetusse kas rahas, post- või tempelmarkides.

Erinev tütarlaps.

Iluoperatsioone toimetab dr. V. Krause, Tallinn, Pikk tn. 36. Arsti tasu oleneb operatsioonist, seda pole võimalik teatada.

L. R. Tallinnast.

Käsnade kõrvaldamise kohta lugege õpetust „Maretist“ nr. 4 s. a. vastuses „Lill“ all.

Suurt vaipa ei ole soovitatav vee ja seebiga pesta, vaid puhastada bensini või mõne muu puhastusvahendiga.

Kodumaa lambavilladest valmistatud lõng sobib igasuguste esemete kudumiseks. Villadest valmistatakse lõnga igas villatööstuses.

L. y.

1. Menstruatsiooni kaotamine pole võimalik, vaid see on täiesti loomulik näht naise juures. Ta kaob ajutiselt raseduse ajal ning lõplikult 45—50 aastasse jõudmisel.

SUURES VALIKUS

*mööbliriideid, ukse- ja
aknaeesriideid*

**RAHVUSLIKUD SEELIKURIIDED
JA LÕNGAD**

Igas värvis koi- ja päikeskindlaid

*vaiba- ja käsitöö-
lõngu*

Džuudiriidet lõngadele vastava ruudustikuga

MEIE LÕNGADE MÜÜGIKOHAD:

VÕRUS, Kreutzwaldi t. 50, A. Pihlak; VILJANDIS, Lossi t. 16, M. Labi; Lossi t. 23, H. Keernik; PÄRNUS, Kalevi t. 41, H. Reimann; PAIDES L. Rästas, telef. 107; PETSERIS S. Martsen; A. Retel, Võru t. 14; TALLINNAS, Lühi-
jalg 6, K. Saarse; RAKVERES, Tallinna t. 20, S. Haukka; Lai t. 13, firma „Käsitöö“; NARVAS, Joala t. 26, firma „Kodukäsitöö“; VALGAS, Kesk t. 11, firma „Amro“; TÜRIL A. Rumvolt; PÖLTSAMAAL, Jõgeva t. 10, A. Supp; KARKSI-NUIAS Reile; TAPAL, Pikk t. 12, A. Valsiner; ANTSLAS A. Laas; VAIKE-MAARJAS A. Jürisson; KURESSAARES M. Trey.

Villa- ja värvimistööstus „EKSTRA“

A. Träss

TALLINNAS, S. Tartu mnt. 12

TARTUS, Narva t. 49, telef. 30-07

2. Kodumajanduskooli õpetaja kutse omandamiseks tuleb pärast gümnaasiumi lõpetamist õppida 2 a. kodumajanduskoolis + 1 a. õppepraktikat ning 1 a. pedagoogilises eriklassis.

3. Monogrammi avaldame järjekorras.

4. Kinkida võib igasuguseid esemeid või raamatuid, üksik-
asjalik loetus pole siinkohal võimalik.

„Mareti“ lugeja Pärnust.

Pöörduge oma küsimusega Haridusministeeriumi Kooi-
osakonna poole, kust teatatakse, millistel tingimustel luba-
takse praegu keskkooli lõpetamist eksternina.

H. V.

Kui boorhape silma ei satu, siis ei ole tema tarvitamine
jalgade higistamise vastu — kuidagi kahjulik.

Õnnetu.

Kahjuks ei saa me Teile ajakirjas vastamise teel abi anda,
sest niisugust haiguspilti omavad väga mitmesugused naha-
haigused, kusjuures igal neist on eri ravi. Pöörduge viibimata
mõne nahahaiguste-arsti poole.

Valve Tallinnast.

Võimaluse piires püüame Teie soovile vastu tulla edas-
pidi. Praegu ei ole toimetusel vastavat materjali käepärast.

E. V.

Rõduakendele sobivad hästi rõõsamustrilised lillelised
või ruudulised eesriided, aga ka valgest markisetist või
mõnest teisest õrnemast materjalist eesriided on nägusad.
Fileestoorile sobivad küll külgekardinad ja need on ka praegu
moes.

Lugeja nr. 6084.

Kollaseksmuutunud valget õlgkübarat ei ole võimalik
puhastada.

Tütarlaps L. K.

Filminäitlejaisse puutuvatele küsimustele pole „Maretis“
võimalik vastuseid anda.

H. ja A. Tartust.

1. Klimpide valmistamise retsepte avaldame edaspidi toi-
tudeosas, kuna nüüd jäi küsimus hiljaks.

2. Kasvu vähendamine pole võimalik.

Eksitav trükiviga küsimustes.

„Maret“ nr. 4 vastuses Neiu Narvast on juhtunud grimmi
mahavõtmise retsepti eksitav viga. Fenooli tuleb võtta 0,1 g.

„MARET“ ilmub kord kuus ühes mustri- ja lõikelehega. — Tellimishinnad: Sisemaale aastas kr. 3.50, 6 kuud kr. 1.80, 3 kuud kr. 0.90. Välismaale aastas kr. 5.50, 6 kuud kr. 3.—, 3 kuud kr. 1.50. Kuulutuste hinnad: 1 mm üle lehekülje laiuse 80 senti. Kaantel: I kaane seesmine külj kr. 120.—, viimase kaane seesmine külj kr. 100.—, viimase kaane välimine külj kr. 150.—, 1/2 lehekülje sisuosas kr. 200.—, 1/2 lehekülje kr. 100.— jne. Kuulutajaile võimaldatakse koha valik ainult võimaluste piires. Vasesügav- ja mitmevärvitrükis lehekülgedel kuulutus ei avaldata. — Väljaandjad: V. Kask ja R. Puusepp. Vastutav- ja peatoimetaja: R. Puusepp. Käsitöö-, moe- ja majapidamisosakonna toimetaja: Linda Puusepp. Keeleline korrektor: Eti Sirg. — Toimetuse, talituse, trüki- ja kaitsekooda: Tartus, Ülikooli 25; telefonid: kontor ja trükikoda 35-20, arijuht 41-90, peatoimetaja 39-75, pk. 22. Posti jooksev arve nr. 2201. Sissemakse ja tellimisi võetakse vastu igas postiasutises.

Igal eksemplaril lisana kaasas 16 lk. romaani „Hea, et sa siin oled...“

„Mareti“ trükk, Tartus, 9. juunil 1939. a.

Hea raamat on huvitavam ja lõbusam kaaslane suvepuhkusel

Ilmus

Igale naisele tarvilik käsiraamat

Ilmus

NAINE ARSTI LUUBI ALL

Hind Kr. 1.—

Igapäevases elus võib ikka jälle tähele panna, kui usutamalt vähe tuntakse naise suguelundite ehitust ja funktsioone ning kui väärad või absoluutselt valed on vaated naistehaiguste põhjustest ning tähendusest. Pole siis ka sugugi imestuda, et väga suur protsent haigetest pöördub hilja või koguni liiga hilja eriarsti poole, kusjuures paljud ei mõista, miks neid enam nii aidata ei saa, nagu see sündima peaks. Seepärast peab iga naine tutvuma aegsasti naistehaigustega. On kurb ikka jälle kuulda: „Jah, oleksin ma seda varem teadnud!“

Kui maksate raamatu hinna kr. 1.— meie posti jooksvale arvele, saadetakse raamat postikuludeta kätte.

Kirjastus „MARET“ Tartu, Ülikooli 25.
Posti jooksev arve nr. 22-01.

„50-sendine romaan“

on odav rahvaraamatu-seeria
Iga raamat 50 senti. Müügil kõikjal.

Seni ilmunud:

W. VON HOLLANDER'i „ÖNN VAIKSES MAJAS“
THEA VON HARBOU „INDIA HAUASAMMAS“
LEO TOLSTOI „KREUTZERI SONAAT“
THEODOR FONTANE'i „ABIELURIKKUJA“
H. G. KERNMAYR'i „MAGDALENA SUUR VALE“

Kui maksate raamatu hinna 50 senti meie posti
jooksvale arvele või saadate postmarkidena, saa-
dame raamatu postikuludeta kätte.

Kirjastus „MARET“

Posti jooksev arve nr. 22-01
Tartu, Ülikooli 25

Raamat on parim sõber!

Knut Hamsun

Viktoria

Armastusromaan

Hind iluköites kr. 3.—

Herbert Roch

Niikaua kui siida tuksub

Armastusromaan

Hind iluköites kr. 5.—

Lucile Decaux

Marja Walewska

Romaan Napoleon I armastusest

Hind iluköites kr. 4.—

Pierre Loti

Madam Krüisanteem

Armastusromaan

Hind iluköites kr. 3.50

George Sand

Valentine

Armastusromaan

Hind iluköites kr. 4.50

John Galsworthy

Pühak

Armastusromaan

Hind iluköites kr. 5.—

50-sendine romaan

Ilmub iga kuu üks raamat

Hind 50 senti

MÜÜGIL KÕIGIS
RAAMATUKAUPLUKUSTES

KIRJASTUS „MARET“

TARTUS, ÜLIKOOI 25

Lisaromaani lugejaile

Kuna nüüd on lõppenud „Mareti“ lisaromaan „Kuhu jäi läinud aasta lumi?“, siis on aeg üksikud poognad lasta kõita nägusaks raamatuks.

Lisaromaani „Kuhu jäi läinud aasta lumi?“ köidete hinnad:

a) täiskalingur-köide	Kr. 0.90
seljatrükk eraldi	„ 0.50
selja- ja kaanetrükk eraldi	„ 1.—
b) koguköide	„ 0.50

Köitetööde vastuvõtjate

nimekiri on ilmunud

„Maretis“ nr. 2, 1939. a., lk. 62

„MARETI“
trüki- ja köitekoda

TARTUS, ÜLIKOOI 25.

Suur ja huvitav
kevadenumber

Ilmus

müügile

VÄLJAMAGAJIN

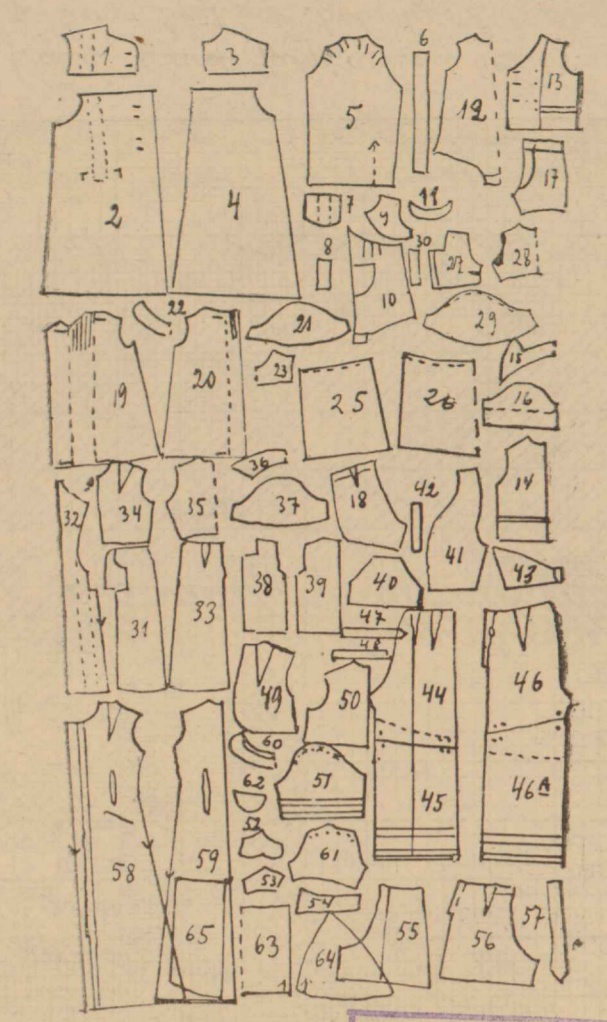
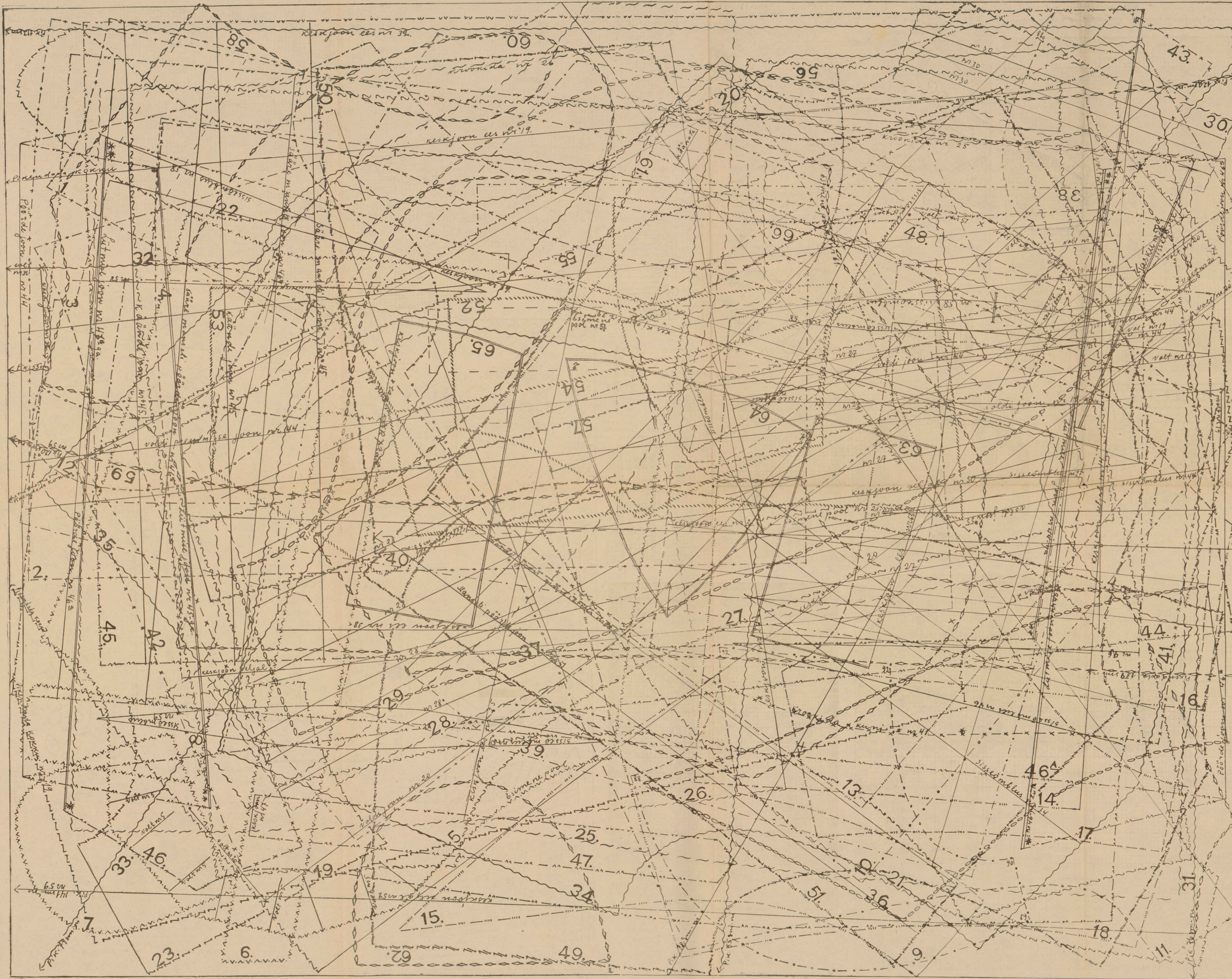
HIND
50
SENTI

Kevad 1939

*Parim kaaslane
suvepuhkusel*

**Müügil
kõikjal**

Hind 50 senti

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

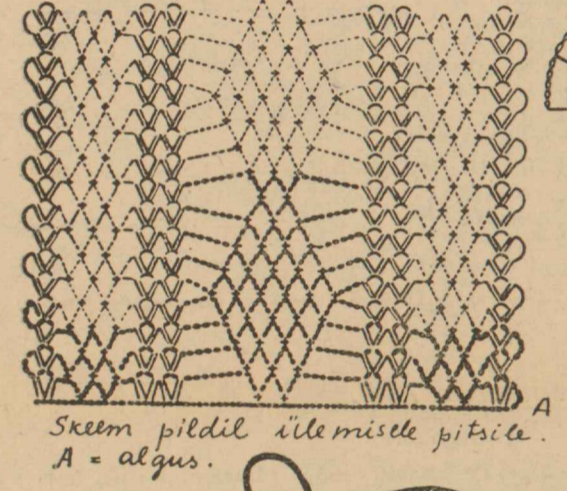
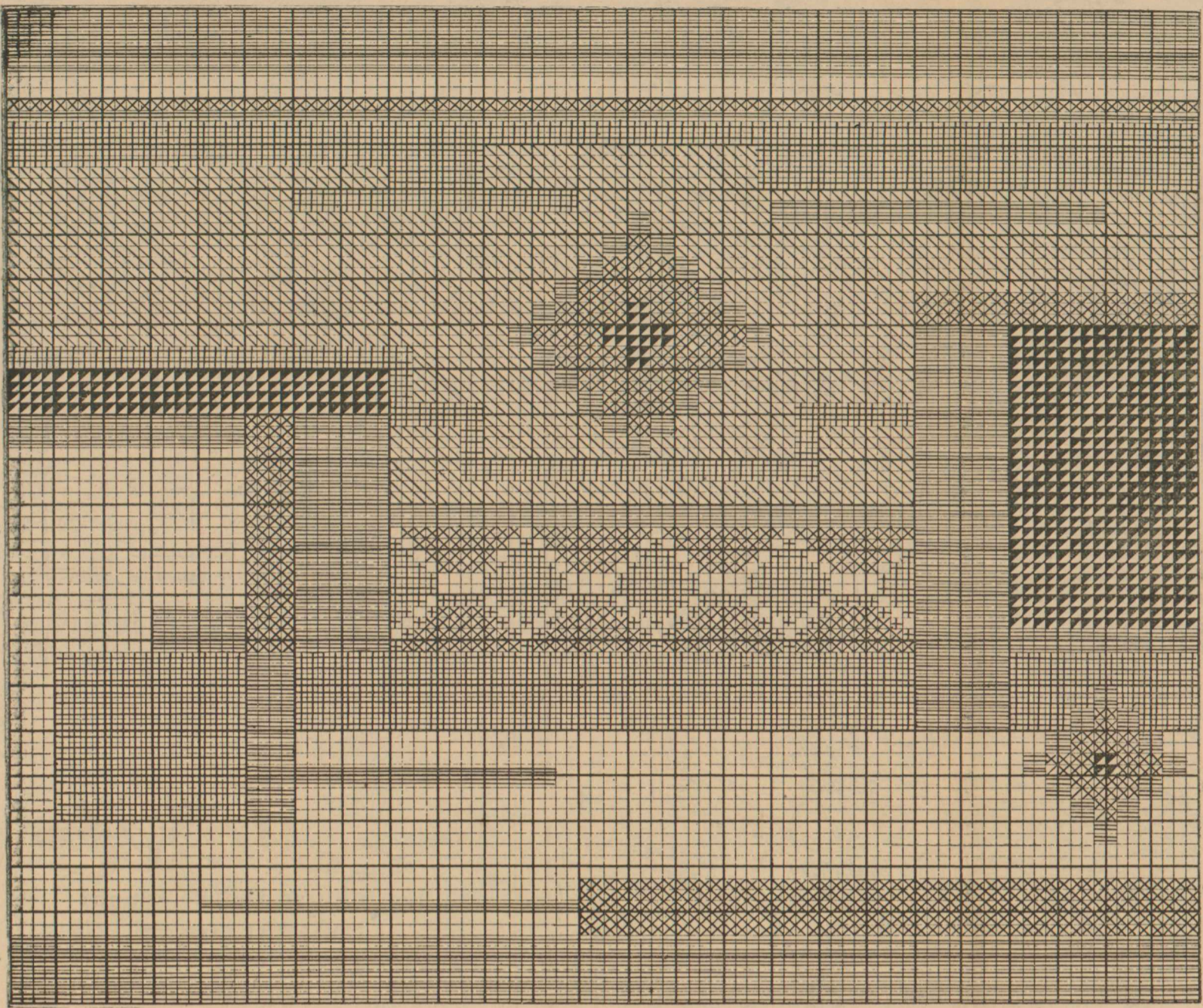
Maret

Naiste ja kodude kuukiri
JUUNKUU MUSTRI- JA LÖIKELEHT 1939. A.

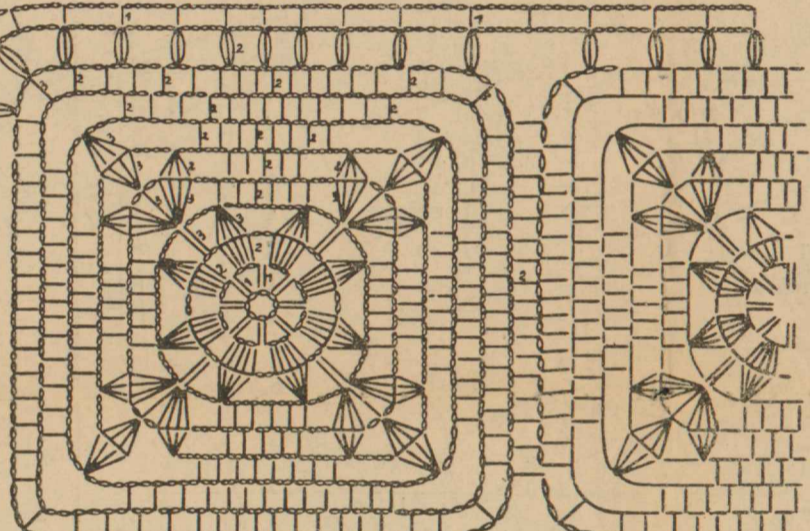
- Löige I. Mantel 2-4-a. tütarlapsele, nr. 259**
1. EsiPASS
  2. EsiTÜKK
  3. SeljapASSE
  4. Selg
  5. Varrukas
  6. OlukauNISTIS
  7. TAsu
  8. TaskuKauNISTIS
- Löige II. Müngüülik, 3-4-a. lapsele, nr. 261**
9. EsiPASS
  10. EsiTÜKK
  11. Selg
  12. Krae
- Löige III. Ülkond 3-4-a. poisile, nr. 266**
13. EsiTÜKK
  14. Selg
  15. Krae
  16. Varrukas
  17. Püksi esiPOOL
  18. tagapool
- Löige IV. Kleit 4-5-a. tütarlapsele, nr. 269**
19. EsiTÜKK
  20. Selg
  21. Varrukas
  22. Krae
  23. EsiPASS
  24. Mantel 1,5 sm x 20 sm.
- Löige V. Kleit 4-5-a. tütarlapsele, nr. 271**
25. Seeliku esiLaid
  26. tagalaid
  27. EsiPASS
  28. SeljapASSE
  29. Varrukas
  30. Nööpaugu Äär
- Löige VI. Kleit, rinnam. 92 sm, nr. 253**
31. Seeliku külglaid
  32. EsiLaid
  33. Tagalaid
  34. EsiTÜKK
  35. Selg
  36. Krae
  37. Varrukas
- Löige VII. Kootud pluus, rinnam. 92 sm.**
38. EsiTÜKK
  39. Selg
  40. Varrukas
- Löige VIII. Rannauülik, rinnam. 96 sm. Moefoto nr. 7.**
41. Pihiku esiTÜKK
  42. EesriiA
  43. Pihiku selg
  44. 45. Püksi esiPOOL
  46. 46-a. Püksi tagapool
  47. EsiMINE vööSAs
  48. Tagumine vööSAs
  49. Bolero esiTÜKK
  50. Bolero selg
  51. Varrukas
- Löige IX. Rannauülik ja mantel, rinnam. 88 sm. Moefoto nr. 5 ja 6.**
52. Pihiku rinnAoSAs
  53. KehAoSAs
  54. Selg
  55. Püksi esiPOOL
  56. Püksi tagapool
  57. Vöö
  58. KuuE esiTÜKK
  59. Selg
  60. Krae
  61. Varrukas
  62. TAsu 4 x lõigata
- Löige X. Tütarlapse-müts, pea-ümberm. 48 sm, nr. 1.**
63. EsiTÜKK
  64. KülGOSAs 2 x lõigata
  65. TagatÜKK
- Löige XI. Tütarlapse-müts nr. 2, pea-ümberm. 50 sm.**
66. MütsiosAs 4 x lõigata

Mustrilehel asuvad:
 1. 2 skeemi heegelpitsidele.
 2. Narmastehnikas vaiba muster.
 3. Kootud pluusi kudumiskiri.
 4. Vöödipesu kaunistatise skeem.
 5. Ümmarguse keelimpadja muster.
 6. Muster pümitud vaibale.
 7. Tikandiustrid kleitidele.
 8. Monogramme.

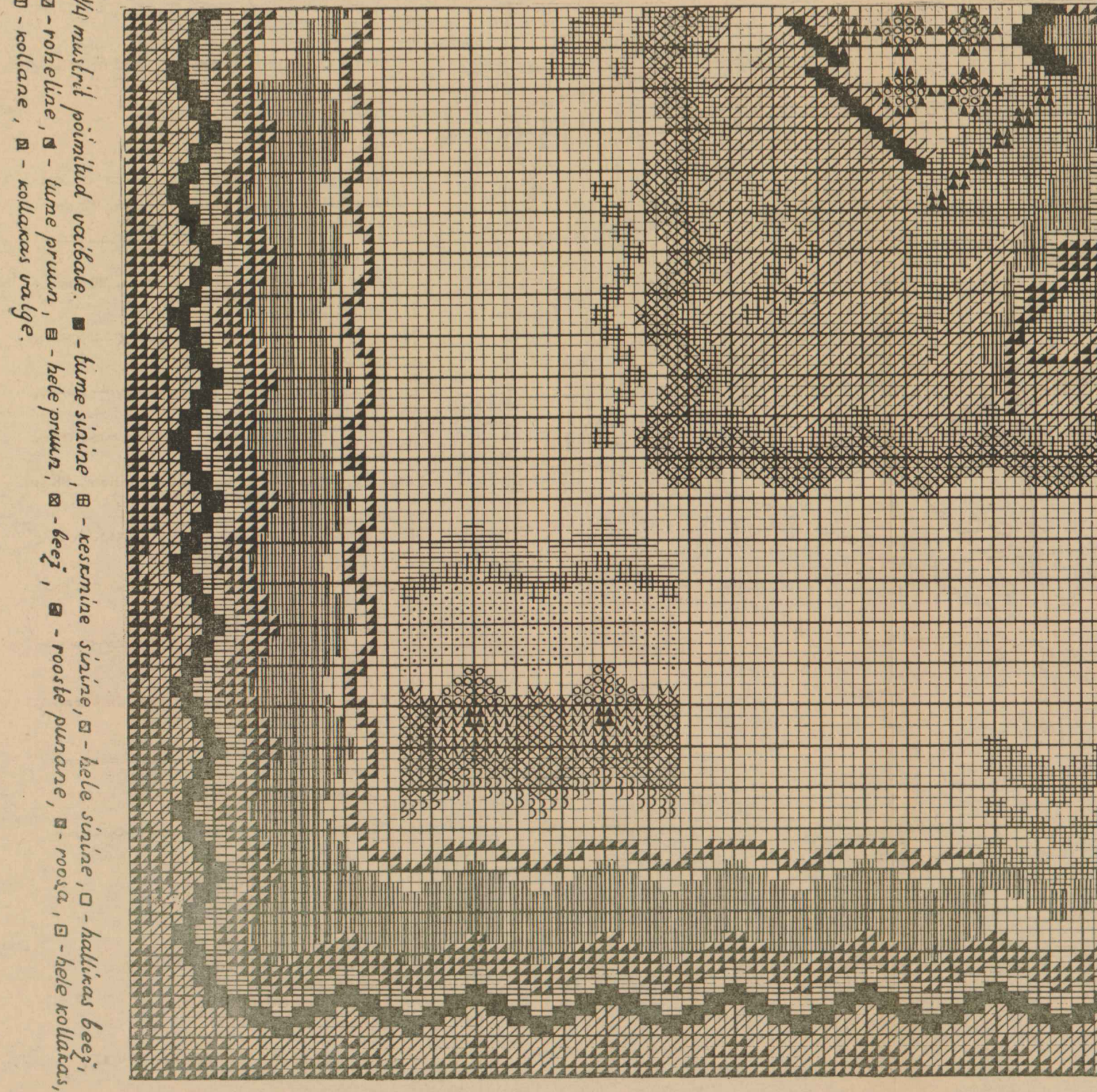
Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

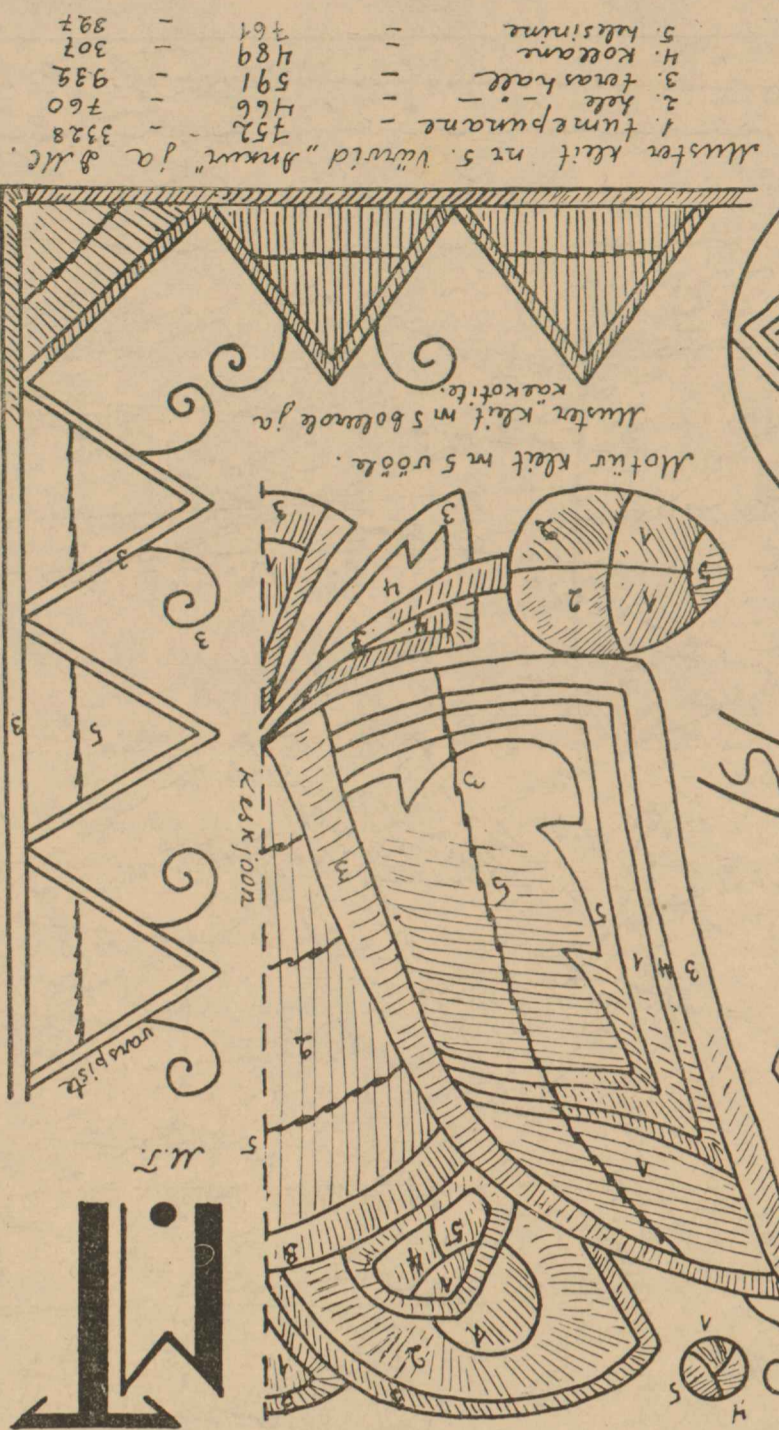
Skeem pildil illemisele pitsile. A - algus.

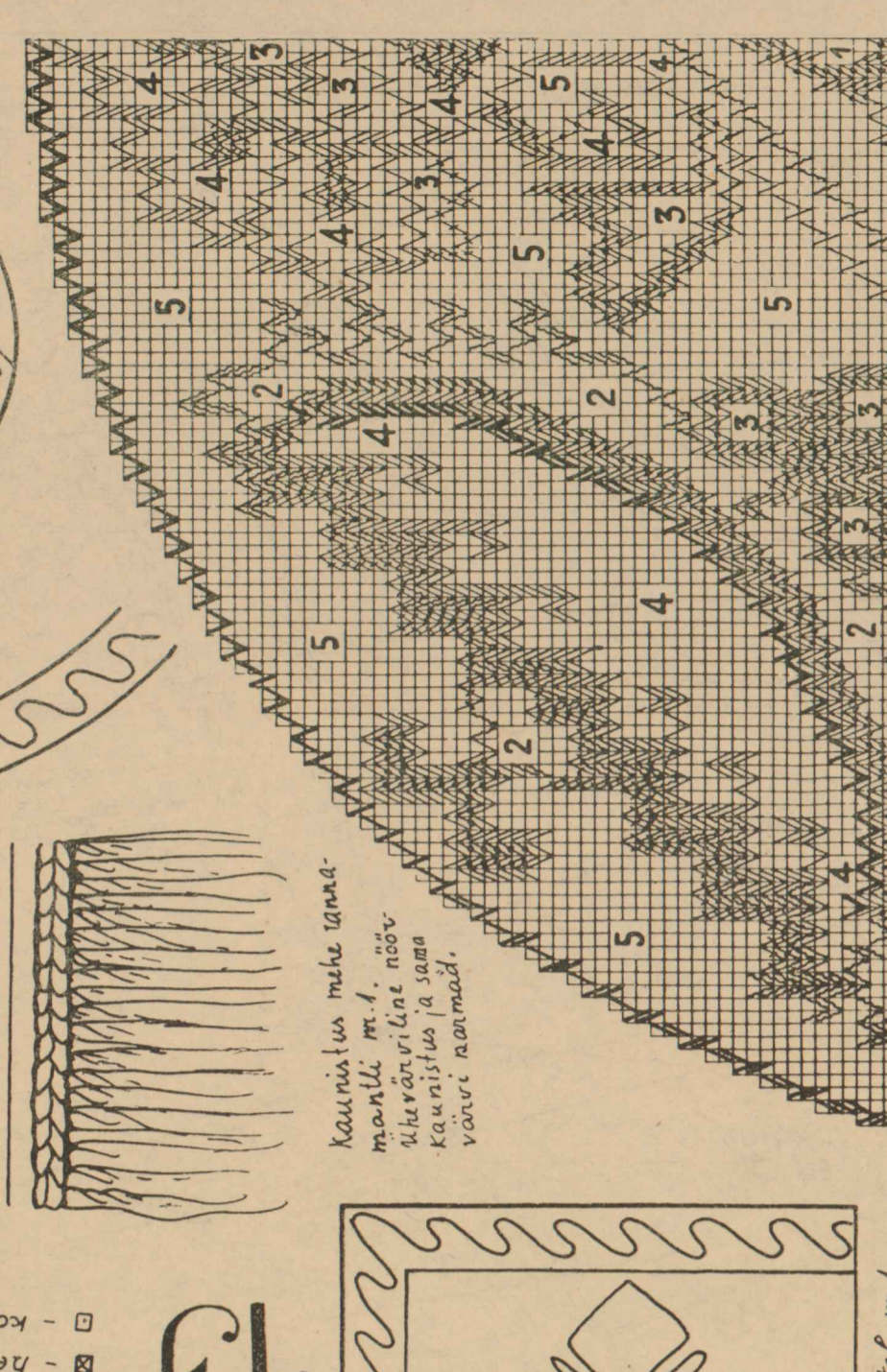
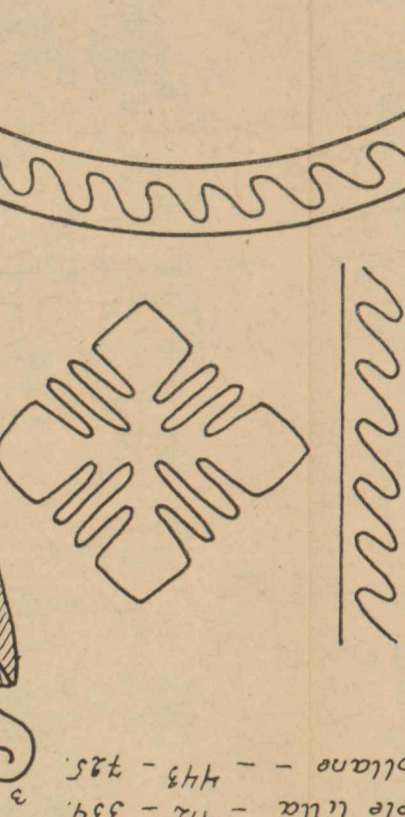
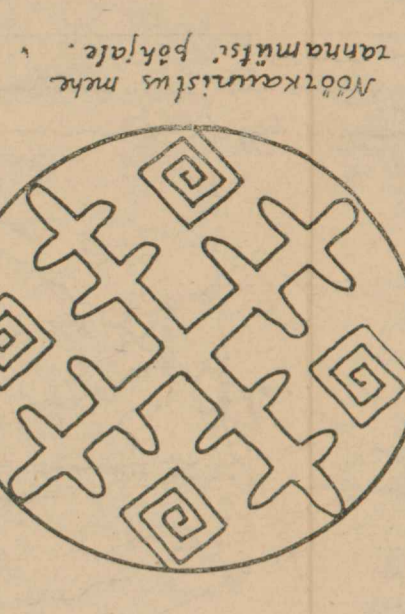
Skeem alumisele pitsile 1/2 mustriosa ja algus ääre heigeldamiseks. Arvud näitavad mitmekordsed on samad. = 48ksistikus

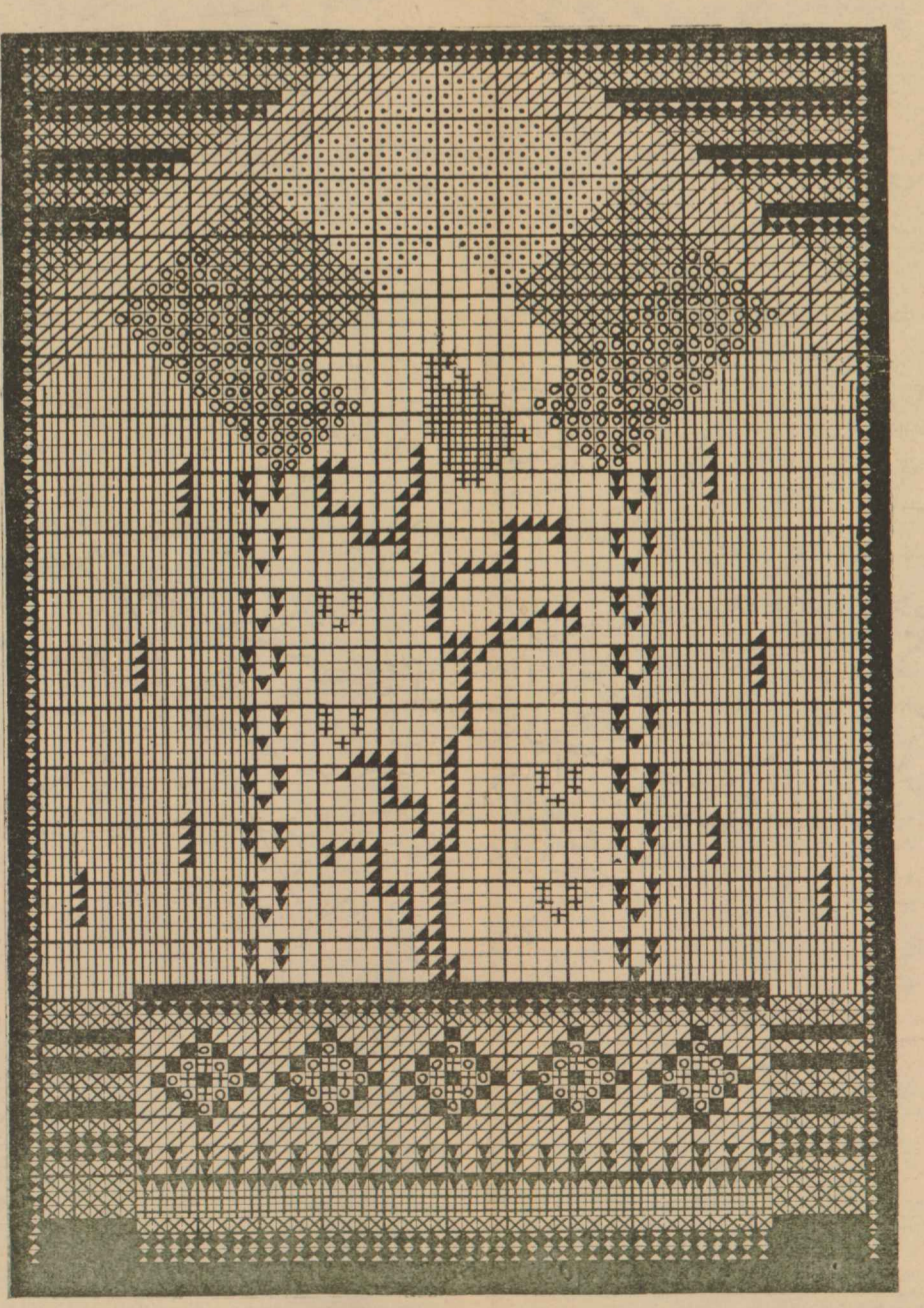
Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

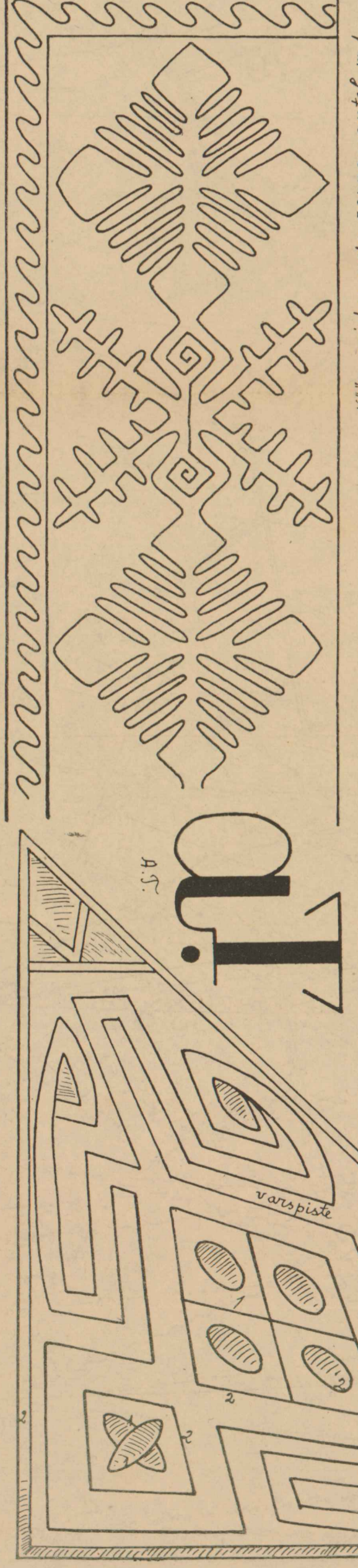
Kleit nr 4 muster. Värvide "punane" ja "hõbe kollane" kaardil järgi.

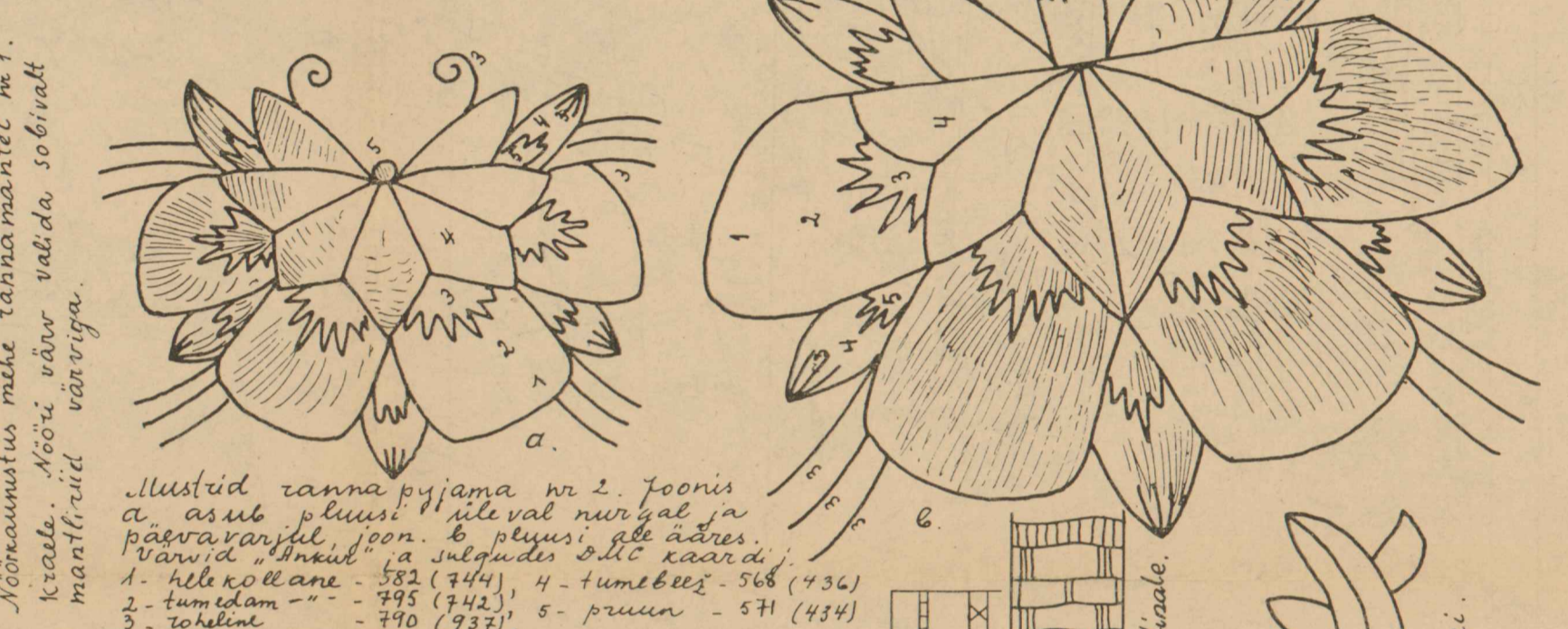
Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

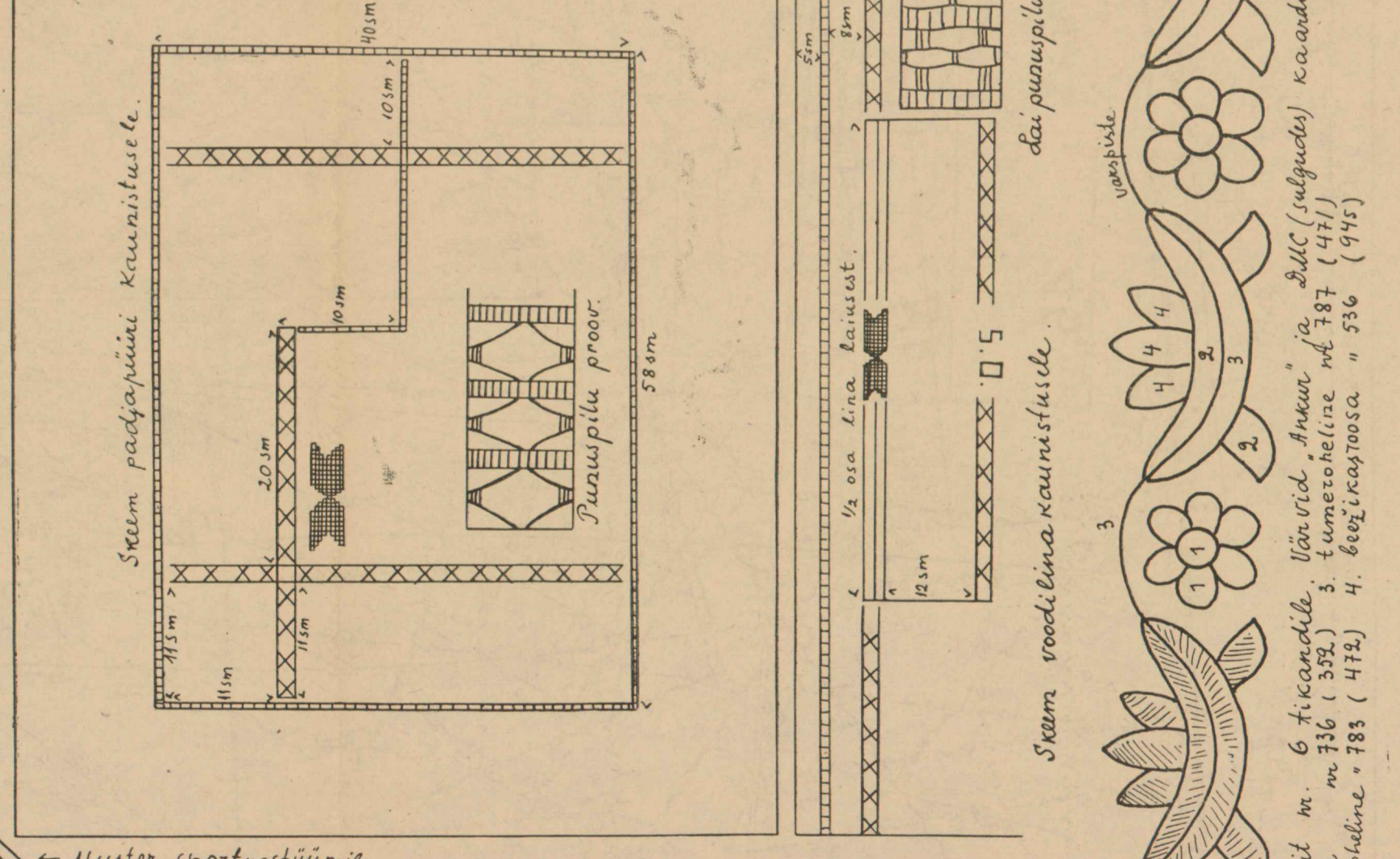
Närmastehtnikas sobnavaiba muster. Värvide numbrid "hõbe pruun", "punane pruun", "hallikas pruun", "hõbe roheline", "lume roheline", "rohekas beez", "kollakas beez", "hall", "valge", "kollane", "punane".

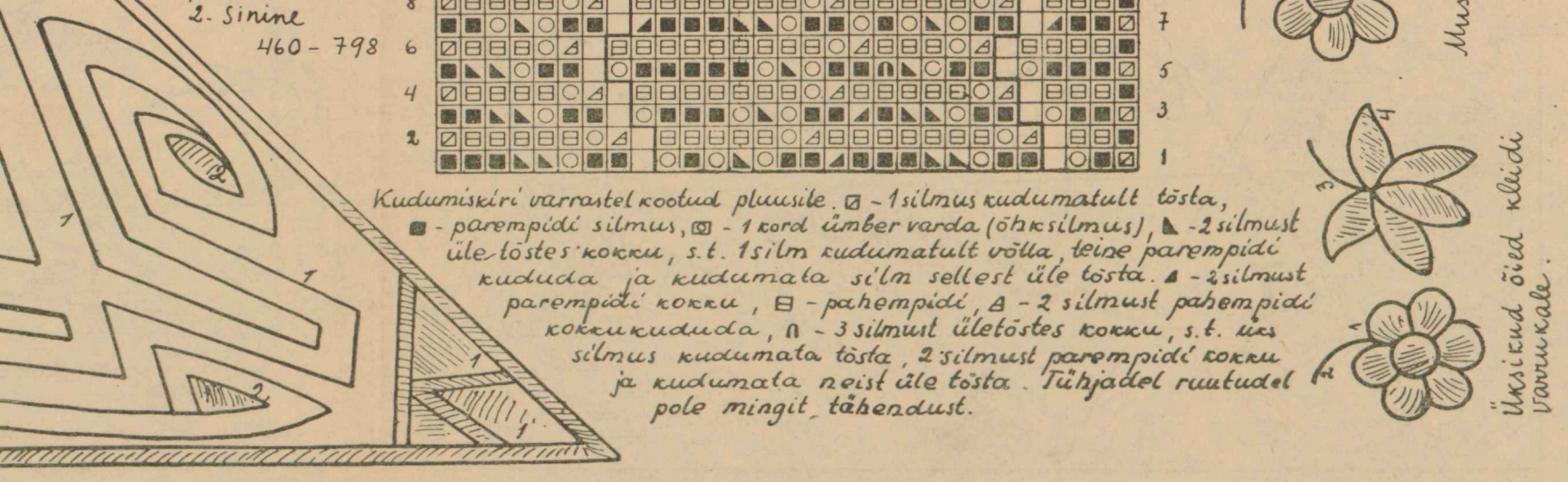
Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

Kaunistus märke rannamantel nr 1. Värvide "hõbe kollane", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".

Muster kirjeldab sobrapadjaile. Värvide numbrid "kollane", "punane", "roheline", "lume roheline", "lume pruun", "hõbe pruun", "hõbe kollane", "hõbe kollane".